

Swedenborg este unul din ultimii mari cărturari ai Renașterii. Un om cu o minte curioasă, a scris mai mult de o sută de lucrări, cu pana pe hârtie. Aceste lucrări au fost la început științifice și filosofice, iar spre finalul vieții teologice. Iată mai jos câteva comentarii ale savanților zilelor noastre, despre această scurtă biografie a sa:

„În ciuda formei sale compacte, lucrarea aduce noi detalii istorice clarificatoare. Corelațiile cu progresul contemporan politic, științific și filosofic sunt prezentate cu talent și inspirație … O admirabilă prezentare a conceptelor cheie ale filosofiei lui Swedenborg."
– GUSTAF ARRHENIUS, *Institutul de Oceanografie Scripps*

„Cei doi autori, cărturari Swedenborgieni, ne oferă noi înțelegeri și, mai presus de toate, un dramatic simț al mesajului real al acestuia. … Swedenborg este un fel de Himalaya al minții. Această biografie … precum de pe un vârf de munte, ne oferă o perspectivă completă asupra înțelepciunii. Este o biografie pentru căutători."
– WILSON VAN DUSEN, *Psiholog clinic*

„Abundența detaliilor, într-o atât de mică lucrare, ne arată calitatea și cantitatea cercetării … Un paragraf despre logica scrierilor lui Swedenborg devine pe neașteptate excelent narativ … și contribuie la intriga lucrării … Este plăcut să afli despre viața lui Swedenborg, în felul acesta."
– JOHN HITCHOCK, *Fizician și autor al* Atoms, Snowflakes and God *și* The Chaos Theory

Editura PI

ISBN 978-606-93245-5-4

UN SAVANT EXPLOREAZĂ SPIRITUL

George F. DOLE și Robert H. KIRVEN

UN SAVANT EXPLOREAZĂ SPIRITUL

O BIOGRAFIE A LUI EMANUEL SWEDENBORG

- CONCEPTE CHEIE ALE TEOLOGIEI SALE -

George F. DOLE și Robert H. KIRVEN

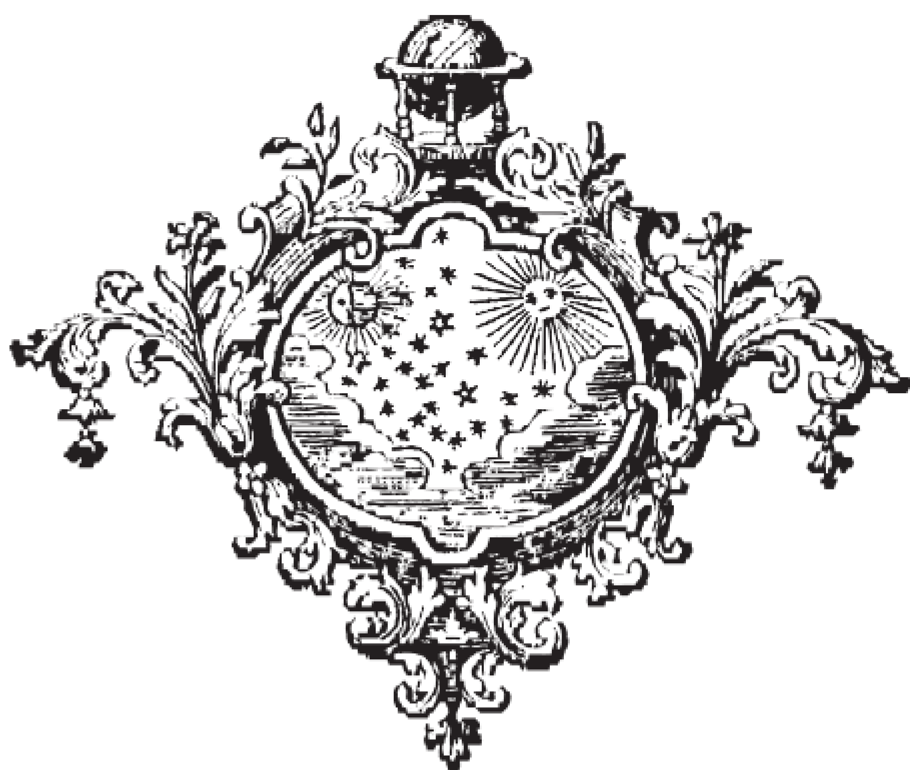
Editura PI

UN SAVANT

EXPLOREAZĂ

SPIRITUL

Editura PI

UN SAVANT

EXPLOREAZĂ

SPIRITUL

O biografie a lui Emanuel Swedenborg

- Concepte Cheie ale Teologiei sale -

Traducere în limba română

de Ruxandra Benga şi Irina Lungu

Bucureşti, sector 2

Telefon/Fax: 0311 034247

E-mail: pronia.international@gmail.com

A Scientist Explores Spirit

Original English edition published by Swedenborg Foundation

Tehnoredactare şi copertă: Mircea Negru

Redactor: Meculescu Dana

PI 6

Această biografie este bazată pe scrierile lui Robert H. Kirven şi Robin Larsen

„Emanuel Swedenborg: A Pictorial Biography / O Biografie în imagini – n.t.”

şi George F. Doyle „Key Concepts in Swedenborg's Theology / Concepte Cheie

în Teologia Swedenborg – n.t.” şi „Interpretările scrierilor lui Swedenborg între anii 1745-1771” care a apărut în publicaţia lui Robin Larsen şi alţii, *Emanuel Swedenborg, 1688-1772: O viziune continuă*”, New York: Fundaţia Swedenborg,1988. Majoritatea ilustraţiilor din această carte sunt din biografia apărută în 1988 şi sunt disponibile în arhiva imagistică a fundaţiei Swedenborg.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

DOLE, GEORGE F.

Un savant explorează spiritul : o biografie a lui Emanuel Swedenborg

: concepte cheie ale teologiei sale / George F. Dole

şi Robert H. Kirven ; trad.: Ruxandra Benga şi Irina Lungu. –

Bucureşti : Editura PI, 2014

Bibliogr.

Index

ISBN 978-606-93245-5-4

I. Kirven, Robert H.

II. Benga, Ruxandra (trad.)

III. Lungu, Irina (trad.) Tiparul executat la S.C. GANESHA PUBLISHING HOUSE

LTD. S.R.L. - Bucureşti tel: 021 423 20 58, tel/fax: 021 424 98 13, e-mail:

contact@ganesa.ro, web: ganesa.ro

Cuprins

INTRODUCERE

Un savant explorează spiritul

Pe 25 martie 1744, Emanuel Swedenborg a notat în jurnalul său un vis avut în noaptea precedentă:

Stăteam în spatele unei maşini care era pusă în funcţiune de o roată. Simţeam cum sunt din ce în ce mai încătuşat de spiţele ei, neavând nicio posibilitate de scăpare, fiind ridicat aer. M-am trezit.[1]

Avea 56 de ani la acea dată şi, în perioada de veghe era implicat profund în cercetări minuţioase şi scrieri despre anatomia umană, într-un efort de identificare a lăcaşului sufletului. Fiind un om strălucit şi de succes, fapt de necontestat, era implicat într-un proces imens şi complex, dar visul sugerează că începea să fie prins în capcana propriului său intelect. Evenimentele vor releva în curând că era la începutul unei transformări profunde şi aproape de neatins, care într-adevăr îl va „înălţa” la un nivel de înţelegere şi cunoaştere pe care nu îl putea prevede nici chiar contemplându-şi visele remarcabile. Încă din zilele studenţiei la universitatea din Upsala, a fost captivat de viziunea mecanicistă a universului, a lui Descartes şi Newton atât de captivat încât scrierile sale dezvăluiau prea

puţin din religia personală intensă a copilăriei sale. Acum începea să realizeze această pierdere şi se lupta cu urmările sale. Întrebarea cu care se confrunta poate fi formulată simplu: pentru a-şi păstra credinţa religioasă la care ţinea atât de mult, trebuia să renunţe la abordarea ştiinţifică pe care o preţuia în egală măsură?

Din acest punct de vedere, el reprezintă o întrupare vie a culturii sale. A crescut într-o perioada în care religia care dominase până atunci gândirea începea să piardă teren în faţa provocărilor ştiinţei. Această luptă internă a fost provocată în interiorul său datorită unor figuri proeminente care au marcat acea perioadă. Visul poate să reflecte la fel de bine anii petrecuţi ca asistent al lui Cristopher Polhem, cel mai mare inginer al Suediei, asocierea strânsă cu John Flamsteed, unul dintre cei mai mari astronomi englezi, şi întâlnirile cu cei mai mulţi dintre cei mai cunoscuţi cercetători şi matematicieni din Anglia şi de pe continent.

Dar cele mai mari două influenţe în timpul primei părţi a vieţii sale au fost tatăl său Jesper Swedberg şi şcoala, universitatea Upsala.

CAPITOLUL I

Savantul Swedenborg

explorează spiritul

Efervescenţă la Upsala

Pentru a aprecia viaţa lui Emanuel Swedenborg, aşa cum a trăit-o el, trebuie să intrăm puţin în atmosfera spiritului Suediei atunci când numele său mai era încă Emanuel Swedberg. În momentul naşterii sale, în anul 1688, se poate vorbi în mod legitim de Imperiul Suedez, o realitate ale cărei graniţe includea toate porturile maritime de la marea Baltică părţi din moderna Finlandă, Lituania, Polonia, Danemarca şi Germania. În timpul tinereţii lui Swedberg, Charles al XII-lea a extins aceste graniţe cu câteva sute de mile şi apoi a pierdut tot ce câştigase şi, chiar mai mult, a adus ţara în criză, făcând ca monarhia absolută să fie abolită. Valul de efervescenţă intelectuală, cunoscut ca Iluminism, se răspândea în Suedia venind dinspre Germania şi Anglia. Cu un sfert de secol înainte ca Emanuel să se nască, comunităţile religioase şi academice din Upsala fuseseră implicate într-o controversă puternică: o parte voia să

accepte „cartezianismul” – libertatea de a cerceta, promovată de filosoful Descartes, care vizitase Suedia cu puţin timp înainte de a muri, în 1650, în timp ce cealaltă parte se lupta să menţină vechiul sistem de învăţare, cel aprobat de biserica. În 1689, înainte ca Emanuel să împlinească 2 ani, Charles al XI-lea a decretat că, deşi tradiţia bisericească continuă să fie autoritatea supremă pentru facultatea de teologie, toate celelalte departamente ale universităţii au libertatea totală de a cerceta şi alte abordări. Efervescenţa era foarte ridicată. În perioada în care Emanuel era la Upsala, a fost introdusă ebraica în programa şcolară, iar studenţii au luat brusc contact cu învăţăturile rabinice. Acestea erau predate de Johan Kemper, evreu convertit şi Cabalist, care împărtăşea cu mulţi evrei şi creştini credinţa că mileniul va aduce sfârşitul lumii. De fapt, îl acceptase pe Iisus ca Mesia după ce fusese dezamăgit de un evreu contemporan, care aspira la acest titlu. În altă parte de lume, la mijlocul secolului al XVII-lea, Oliver Cromwell şi Parlamentul britanic au încurajat imigraţia evreilor în Anglia, cu scopul explicit al îndeplinirii unei precondiţii a venirii lui Mesia – ajutând evreii să se

împrăştie în toate colţurile lumii.

În acest climat intelectual, cercetarea ştiinţifică era o mare aventură. Un contemporan mai tânăr, Linnaeus, va face o muncă de cercetare botanică, realizând prima clasificare botanică în detaliu a plantelor. În aceeaşi atmosferă intelectuală, unul dintre cei mai eminenţi profesori, Olof Rudbeck, a putut (1) să predea mecanica pentru a moderniza industria minieră şi (2) să scrie o istorie a originii Suediei, pornind de la Goţi şi ajungând înapoi până la locuitorii Atlantidei, demonstrând superioritatea suedezilor faţă de toate celelalte naţii şi implicit, dreptul lor legitim de a stăpâni continentul.

Rudbeck, profesor de medicină şi botanică la Upsala, promotor pionier al cartezianismului, era prieten cu familia Swedberg. În timpul unui mare incendiu care a avut loc în Upsala, în 1702, se presupune ca a coordonat studenţii care au salvat majoritatea cărţilor din biblioteca universităţii şi de asemenea multe din cărţile lui Jesper Swedberg. Se presupune că fiul său şi propriul renume au inspirat doi dintre cei mai faimoşi studenţi ai săi să fie interesaţi de botanică şi anatomie, Swedberg şi Linnaeus,

şi, de asemenea, i-a ghidat în lumea fascinantă care astăzi s-ar numi religie comparată, incluzând simboluri religioase ale antichităţii şi şamanismul Lapon. Tot de la Rudbeck a căpătat Swedenborg şi pasiunea pentru sistemele măreţe, globale pe care amândoi le-au urmărit cu succes.

Decretul regal din 17 aprilie 1689 a fost pus în practică la Upsala, dar a continuat să fie subiectul unor dezbateri teoretice aprinse. În aceste dezbateri între cartezianism şi aristotelism (un cuvânt cod pentru conservatorismul Luteran), unul dintre cei mai vehemenţi cartezianişti a fost bibliotecarul universităţii, Erik Benzelius. Jesper Swedberg era în egală măsură un pasionat purtător de cuvânt pentru viziunea aristoteliană. Sora mai mare a lui Emanuel, Anna, s-a căsătorit cu Erik Benzelius în 1703 şi, când Jesper a părăsit Upsala în acea vară, pentru a-şi îndeplini obligaţiile ca Episcop la Skara, Emanuel a locuit cu Erik şi Anna pentru restul anului universitar. La şcoală şi acasă, şi-a creat o relaţie foarte apropiată cu Benzelius, pe care îl iubea şi îl venera ca „pe un tată”2. Mare parte din viaţă a continuat să se lupte cu tensiunea dintre abordarea ştiinţifică a vieţii adoptată de cel de-al doilea tată şi supunerea faţă de

credinţa promovată de către tatăl biologic.

Iluminismul nu a reuşit să elimine suficient ceea ce acum am numi superstiţie populară. Prezenţele angelice şi demonice făceau parte din viaţă, confirmate de poveşti miraculoase. În căminul copilăriei sale şi în slujbele tatălui său acestea erau considerate ca fiind în deplină consonanţă cu religia Creştină, la fel de esenţială.

Imaginaţi-vă un intelect impregnat puternic în acest curent: nimic nu este mai important decât religia Creştină şi Biblie, nimic nu este mai incitant decât investigaţiile empirice ale lumii fizice. În acest context, modificările bruşte de opinie sunt normale. Neaşteptatul este de aşteptat.

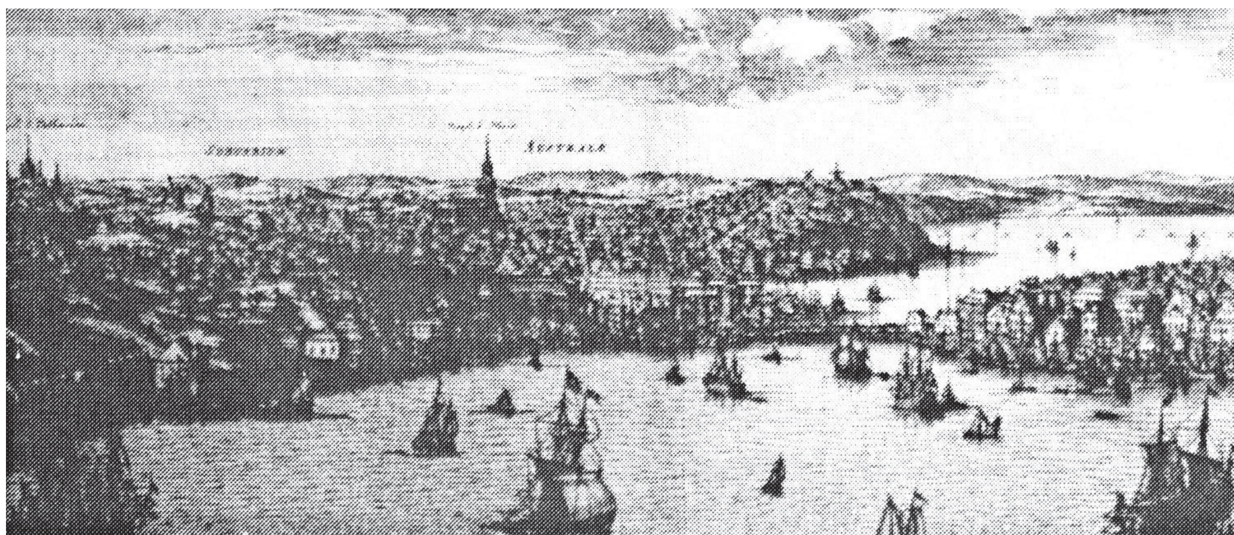
Adultul Swedenborg îşi va satisface această dilemă, dar nu există ceva consemnat ca surprinzător în anii de studenţie. A intrat la universitate la 11 ani, nimic remarcabil la acea vreme, în mod special pentru studenţii talentaţi şi cu legături de familie importante. Tatăl său şi viitorul cumnat aveau poziţii ideale: avea de asemenea legături ancestrale cu aceeaşi corporaţie minieră care sponsorizase un număr de băieţi din acea parte a ţării. Făcea parte din clasa industrială,

economică şi intelectuală a Suediei în egală măsură cu colegii de facultate. De asemenea, a fost meditat de un văr mai în vârstă, Johan Moraeus. De formaţie farmacist şi pe cale de a studia medicina la Paris, Moraeus a fost un model exemplar pentru interesul lui Emanuel către ştiinţă.

Bătrânul Swedberg

Jesper Swedberg avea 35 de ani şi era capelan la curtea regelui Charles al XI-lea atunci când s-a născut Emanuel. A murit doctor în teologie şi episcop de Skara, când Emanuel avea 47 de ani. Jesper şi fratele lui mai mare Peter erau prima generaţie în familie care purtau un nume de familie în loc să moştenească un nume tradiţional suedez: tatăl lui Jesper, un bogat patron de mine era Daniel Isaacsson, tatăl lui fiind Isaac Nilson, iar tatăl acestuia fiind Nils Otteson ş.a.m.d. Când Daniel Isaacsson a ales un nume pentru băieţii săi, i-a numit „Swedberg“, poate deoarece ferma familiei şi locul de origine de lângă mina Marelui Munte de Cupru de la Falun era numita Sveden (*Svedens Gard* sau „ferma arsă“, creată datorită unui incendiu care a ars o parte din pădurea înconjurătoare).

Emanuel s-a născut în Stockholm pe 29 ianuarie 1688, al treilea dintre cei 9 copii ai lui Jesper şi Sara (Behm) Swedberg. Era al doilea băiat, dar fratele mai mare Albert a murit când Emanuel avea 8 ani, lăsându-l ca cel mai în vârstă supravieţuitor de sex masculin. Două din surorile sale – Anna, cu doi ani mai mare şi Hedwig cu doi ani mai

tânără – i-au rămas apropiate, fiecare din ele oferindu-i un cămin în perioade diferite din viaţă. Un frate mai tânăr, Daniel, a murit când Emanuel avea 3 ani şi următorul

În perioada vieţii lui Swedenborg, Stockholm, văzut aici dinspre vest, era capitala Suediei şi cel mai mare oraş. Un port la lac şi la mare cu un ţărm care se întindea pe mile de uscat, multe poduri care conectau diverse părţi cu insula centrală a oraşului vechi (Gamla Stan)

frate, Eliezer, a murit când Emanuel avea 28 de ani. O sora, Katarina, şi fratele Jesper au trăit amândoi 77 de

ani, dar au murit înaintea lui Swedenborg. Lui Emanuel nu i-a supravieţuit decât sora mai mică, Margaretha.
Datele de naştere ale tuturor copiilor Swedberg au fost înregistrate conform calendarului Iulian, care a fost utilizat în Suedia până în 1740. Dacă am folosi calendarul Gregorian cel care este folosit în prezent, datele de naştere ar fi consemnate cu 11 zile mai târziu: data naşterii lui Emanuel ar fi 9 februarie. Emanuel a fost botezat în mica biserică Jacobs din Stockholm, pe 2 februarie 1688, în aceeaşi zi în care a fost botezată şi prinţesa Ulrika Eleonora, viitoarea regină a Suediei.
Jesper a fost capelan la curtea regelui până ce Emanuel a împlinit 4 ani. Comitetul capelei regale i-a oferit un amvon magnific acestui predicator plin de pasiune, iar Jesper Swedberg l-a folosit atât de bine încât regele Charles al XI-lea l-a avertizat o dată că are mulţi duşmani – la care Jesper a replicat – „un servitor al lui Dumnezeu nu este bun dacă nu are duşmani“3.

– sediul curţii regale şi birourile guvernului, incluzând Consiliul Director al Minelor unde Swedenborg a lucrat ca Asesor.

Viitorul episcop nu avea aparent nici o teamă în a-şi face duşmani. A luat atitudine într-o serie de subiecte nepopulare, de la opoziţia faţă de coafurile elaborate pentru femei până la scrierea şi publicarea unui imn pe care clericii au refuzat să îl adopte. Îşi învaţă copii că spiritele din cameră observă fiecare cuvânt şi acţiune. În mod particular avea convingerea (în termeni generali denumită „Pietism“) că a trăi o viaţă de creştin este mult mai important decât credinţa Luterană ortodoxă care impunea ca doctrină – „credinţă intelectuală“. Se spune că obişnuia să citească la fiecare cină din lucrarea „True Christianity (Adevăratul creştinism – n.t.)“ a lui John Arndt, o lucrare amplă denumită frecvent „Biblia

Pietismului". Când Emanuel avea patru ani, Charles al XI-lea l-a numit pe Jesper profesor de teologie la universitatea din Upsala. Aceasta a devenit o poziţie delicată, deoarece continuau să existe dispute între facultatea de teologie şi toţi ceilalţi. Nefiind capabili să înfrunte decretul lui Charles al XI-lea, aristotelienii şi cartezienii au continuat să încerce să se convingă unii pe ceilalţi cu privire la principiul cel mai potrivit pentru a căpăta autoritatea supremă academică.

Doi ani mai târziu, lui Jesper i s-a dat o funcţie suplimentară, aceea de rector al catedralei Upsala. Discuţiile frecvente, academice şi teologice din propria-i casă, l-au făcut pe Emanuel să o considere ca o perioadă în care „era în mod constant captivat de gândurile despre Dumnezeu, mântuire şi suferinţele spirituale ale oamenilor"4.

De asemenea, îşi amintea că începând cu vârsta de doisprezece ani (ca student) a început „să îi placă să converseze cu clericii despre credinţă"5 şi a experimentat hipoventilaţia sau respiraţia minimală, pe care mai târziu a definit-o ca fiind caracteristică propriilor stări de concentrare intensă6.

În 1696, când Emanuel avea opt ani, atât mama cât şi fratele mai mare au murit din cauza febrei. Un an mai târziu, Jesper s-a recăsătorit cu Sara Bergia, fiica unui alt miner bogat. În mai puţin de şase ani, avea să se mute în Brunsbo, lăsându-l pe Emanuel cu sora mai mare Anna şi Erik. Deşi Emanuel a trăit cu mama vitregă mai puţin de cinci ani, înainte ca ea să se mute la Brunsbo, se pare că devenise favoritul dintre cei şase copii vitregi.

În timpul celor treizeci si trei de ani pe care Jesper i-a petrecut la Brunsbo, Emanuel şi-a vizitat tatăl adesea. Într-una din aceste vizite a instalat un tub vorbitor în bucătărie, pentru a comanda cafea. În alte dăţi se spune că l-a ajutat pe tatăl său să planteze trei din cei patru copaci bătrâni care mai există şi acum în jurul casei. Deşi cei doi aveau neînţelegeri cu privire la alegerea carierei lui Emanuel7, există multe dovezi ca acestea ale afecţiunii fiului faţă de tatăl său. Afecţiunea este posibil să fi fost reciprocă, dar se ştiu mai multe despre elocvenţa lui Jesper în amvon decât dovezi ale afecţiunii personale.

Jesper s-a întors la Upsala de la Brunsbo ca să asculte

rezumatul dizertaţiei lui Emanuel în 1709. În acele timpuri,

rezumatul era considerat tot atât de important ca licenţa, astfel încât anumiţi studenţi plăteau membri ai facultăţii să îl scrie. Emanuel şi-a scris propriul rezumat „ *Selected Sentences from L. Annaeus Seneca and Publius Syrus the Mime, with notes (O selecţie de maxime ale lui L. Annaeus şi Publius Syrius, Mimul, cu notiţe* – n.t.)" – şi l-a susţinut spre satisfacţia tuturor. Dacă dorim o dovadă că el nu a primit o educaţie a secolului douăzeci, aceasta este cu siguranţă una: masteratul într-o literatură clasică antică a fost considerat o bază bună pentru o carieră în ştiinţele naturale.

Acest portret al lui Swedeborg la nouăsprezece ani a fost pictat în jurul lui 1707.

Avea ochii albaştri.

NORVEGIA
SUEDIA
Uppsala
Stockholm
Brunsbo
Marea Nordului
Göteborg
DANEMARCA
Copenhagen
ANGLIA
OLANDA
Rostock
Wismar
Hamburg
Oxford
Leiden
Amsterdam
Hannover
London
The Hague
Delft
Rotterdam
Utrecht
Osnabruck
POLONIA
GERMANIA
Antwerp
Brussels
Lille
Valencienne
Mons
Peronne
BELGIA
Senlis
Paris
Versailles
CEHOSLOVACIA
FRANȚA
AUSTRIA
ELVEȚIA
UNGARIA
ITALIA
IUGOSLAVIA
NORD

Prima călătorie a lui Swedenborg pe continent

Studiile Independente

în Străinătate

Suedia, în 1709, nu oferea oportunităţi pentru studiile avansate de inginerie. Charles al XII-lea i-a succedat lui Charles al XI-lea, în 1697, şi s-a implicat în campania rusească – încercare dezastruoasă care a micşorat imperiul şi a epuizat sever tezaurul. Ţara era asediată de către Danemarca, iar Franţa, încercând să blocheze Anglia, limita sever contactele cu ţările străine. O serie de culturi de cereale stricate au adus ţara aproape de foamete, iar ciuma bubonică începea să se răspândească în toată Suedia. În aceste condiţii, nici confortul din Brunsbo nici Suedia nu ofereau oportunităţi tânărului absolvent. Aşadar, vara următoare, la vârsta de douăzeci şi doi de ani, s-a îmbarcat către Anglia.

S-a dovedit a fi o decizie riscantă, care i-a ameninţat serios viaţa, de patru ori în timpul călătoriei: odată în ceaţa mării când vaporul a ajuns foarte aproape de un banc de nisip încât „toţi cei de la bord se considerau pierduţi”8;

din nou, când vaporul a fost acostat de un vas francez de piraţi care credea că era un vas britanic, în timp ce pasagerii se temeau că atacatorii erau norvegieni; iarăşi, când din greşeală vasul a fost confundat cu un vas francez şi s-a tras asupra lui de pe un vas englez de război; şi încă odată, mult mai serios, în Londra.

Acest ultim pericol a apărut în perioada de carantină în care vasul a rămas acostat în portul din Londra, din cauza epidemiei de ciumă din Suedia, iar tânărul impetuos a acceptat o invitaţie din partea unor prieteni Suedezi în Londra şi a sărit de pe vas în ciuda carantinei. Arestat şi ameninţat cu spânzurătoarea, a scăpat de moarte numai datorită recomandărilor excelente, intervenţia prietenilor şi înfăţişării plăcute.

Londra, în 1710, era un centru mondial al studiului şi culturii, foarte mare şi mult mai cosmopolit decât orice alt oraş văzut de tânărul Swedenborg, oferind nenumărate oportunităţi pentru experienţe noi şi studiu. Aceasta era perioada reginei Anna, augusta eră a artei şi literaturii.

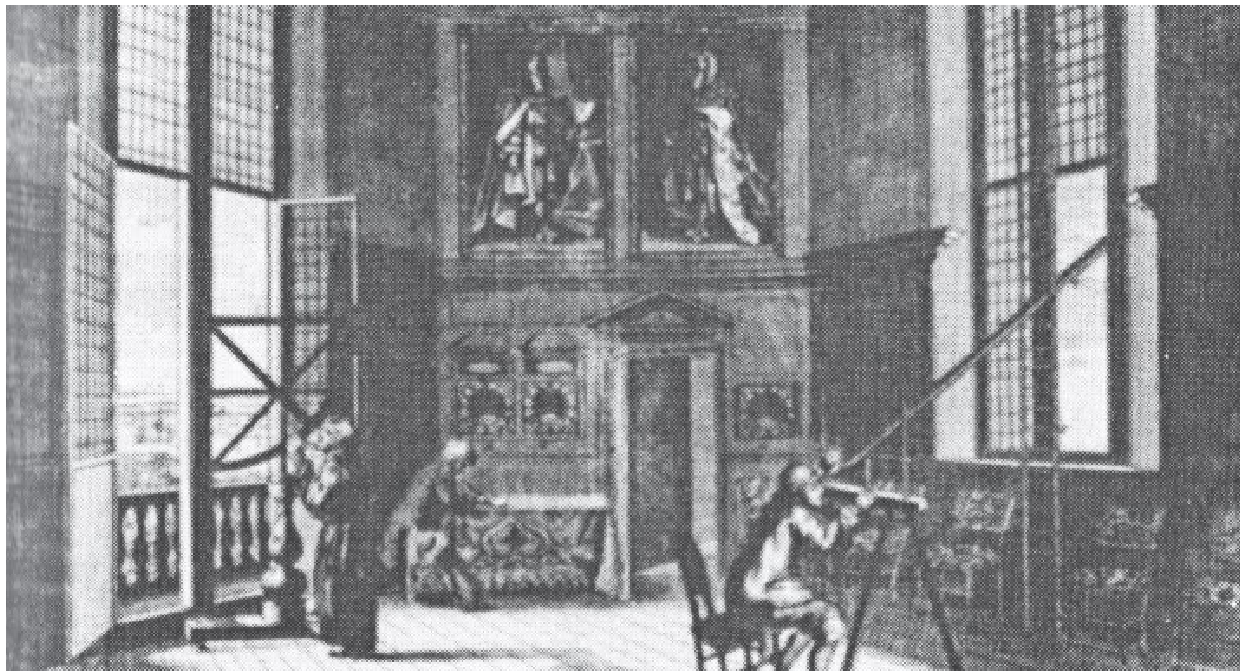
Oraşul fusese reconstruit după marele incendiu din 1666,

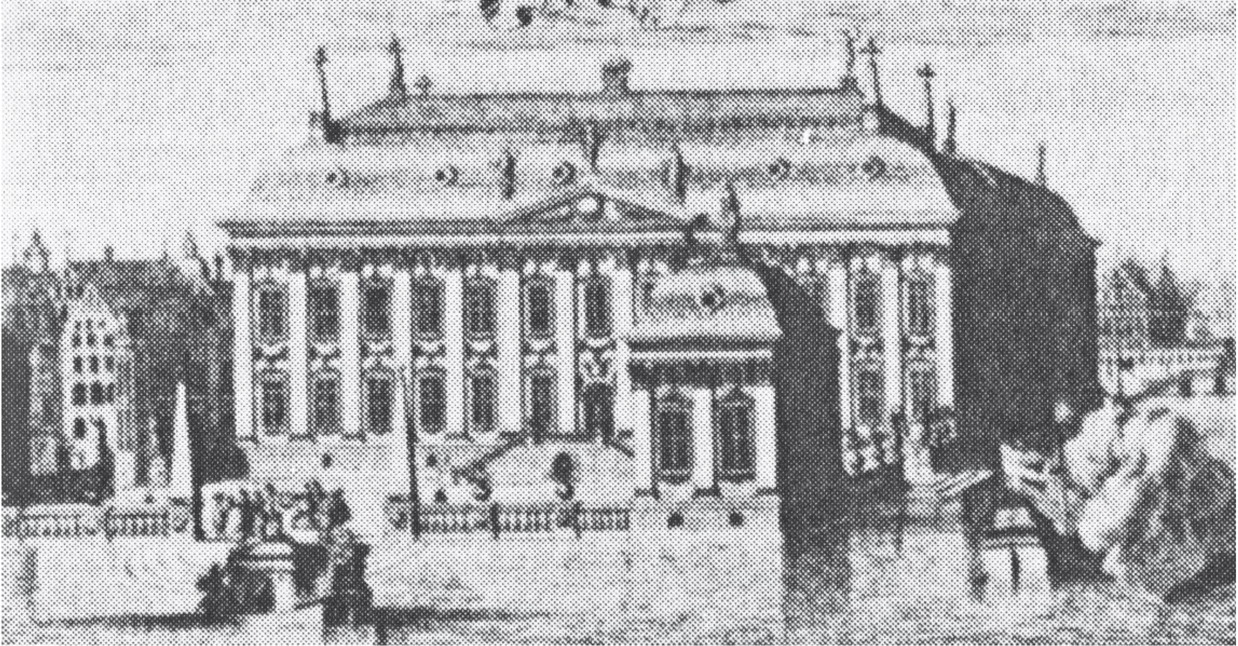
iar catedrala Sf. Paul tocmai fusese terminată. În ştiinţe, Londra era centrul revoluţiei newtoniene, un magnet pentru minţile aventuroase.

Liber în sfârşit să îşi continue educaţia, pus în faţa unor posibilităţi extraordinare, Emanuel s-a dovedit avid de cunoaştere. Locuind cu chirie la mici meseriaşi, a reuşit în acelaşi timp să trăiască mai ieftin, învăţând meseriile gazdelor sale – arta ceasornicăriei, confecţionarea dulapurilor, instrumentelor de alamă şi gravura. În acelaşi timp, a cumpărat cărţi şi echipament, indisponibile în Suedia, pentru a învăţa singur chimia, repetând experienţele lui Boyle. Colateral, ca să spunem aşa, a făcut achiziţii pentru universitatea sa, ajutând la modernizarea bibliotecii şi echipamentelor. Îl citea pe Newton zilnic şi căuta compania altor tineri oameni de ştiinţă sau matematicieni în cafenelele din Londra.

Din Londra, s-a mutat în Greenwich unde l-a cunoscut pe şeful observatorului, John Flamesteed. Era perioada în care Flamesteed era absorbit în mii de măsurători precise telescopice, care au avut ca rezultat primele tabele detaliate

cu poziţiile Lunii. Interesul manifestat şi abilităţile sale au făcut ca Emanuel să devină asistentul lui Flamesteed, făcând observaţii de noapte şi înregistrând datele. Aici a început lucrul la o metodă de determinare a longitudinii pe mare cu ajutorul Lunii şi de asemenea a început visul său pe care îl va preţui toată viaţa: înfiinţarea unui observator astronomic in Suedia.

După mai bine de un an de la sosirea în Anglia, a primit a doua alocaţie de bani care i-a permis să se mute în Oxford, unde s-a întâlnit cu celalalt mare astronom al timpului, Sir Edmund Halley. Halley l-a descurajat în metoda sa de determinare a longitudinii pe baza tabelelor lui Flamesteed, probabil manifestând gelozia personală care se pare că a existat între Halley şi Flamesteed.

Cât timp a fost la Oxford, a vizitat biblioteca Bodleian şi l-a întâlnit pe bibliotecarul acesteia, Dr. John Hudson,

Cameră octogonală a Observatorului Regal din Greenwich, pe vremea când Swedenborg devenise asistentul şefului observatorului.

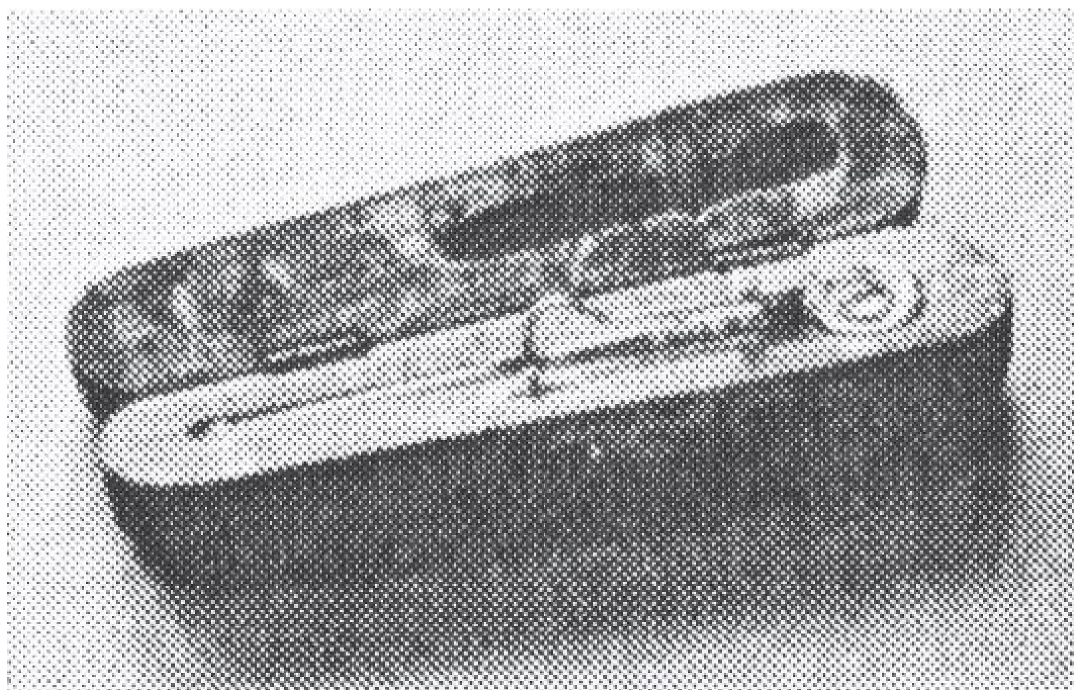
Biblioteca Bodleian, Oxford, secolul al XVIII-lea.

care coresponda cu Erik Benzelius. Pentru o vreme şi-a

transferat atenţia de la ştiinţă, dedicându-se poeţilor englezi, chiar scriind poezie în latină numai pentru el. Interesul său era orientat însă mai mult spre ştiinţă decât spre literatură, ceea ce l-a condus în curând pe continent.

La universitatea din Leiden, Emanuel a studiat ştiinţe şi echipament ştiinţific, luându-şi notiţe în special despre magnificul observator de acolo. L-a vizitat pe pionierul microscopist Anton van Leeuwenhoeck, ale cărui observaţii le va include în scrierile sale fiziologice. Gazda sa, un şlefuitor de lentile, l-a învăţat tehnicile sale de lucru în schimbul ajutorului în laborator. Cu acea abilitate şi cu ajutorul cunoştinţelor de fabricare a instrumentelor din alamă pe care şi le însuşise deja la Londra, şi-a construit (sau a fost construit sub directa sa supervizare) un microscop creat după un instrument pe care îl văzuse în laboratorul lui van Leeuwenhoek – cu excepţia că acela avea o putere de mărire de 20x şi al lui Swedenborg de 42x. Microscopul era o comoară de nepreţuit: îi scrisese lui Benzelius pe când era la Londra, că văzuse un microscop de vânzare pe care „l-aş fi cumpărat dacă preţul nu ar fi fost mult prea mare decât m-aş fi încumetat să plătesc".9

Din Leiden, călătoreşte la Utrecht, unde se adunaseră conducătorii statelor pentru Congresul Păcii din 1712, care a încheiat un număr de războaie mai mici (incluzându-l pe acela în timpul căruia Emanuel a plecat pe mare în 1710) şi a adus pace Europei occidentale. Aici se vede primul semn de interes politic care va pune amprenta pe partea a doua a vieţii sale. S-a întâlnit cu ambasadori din Suedia şi alte ţări, cum ar fi Episcopul Angliei, John Robinson. Mutându-se lângă Paris, s-a întâlnit cu oamenii de ştiinţă de seama ai Franţei şi a vizitat Versailles, admirând frumuseţea statuilor din marmură

din superbele grădini ale palatului.

Când s-a întors acasă după patru ani, s-a oprit pentru mai multe luni în Rostock (pe vremea aceea teritoriu suedez pe coasta sudică a mării Baltice), pentru a-şi aduna notiţele şi schiţele din călătoriile sale într-un material care ar fi putut fi prezentat drept rezultat al călătoriile sale. Deşi majoritatea studiilor călătoriei sale au fost despre chimie, astronomie, matematică şi poezie, avea şi un caiet plin cu invenţii mecanice. În total erau paisprezece, câteva dintre ele concepute pentru a uşura munca muncitorilor suedezi. Multe erau invenţii ce puteau fi *Cutia cu Microscopul lui Swedenborg* utilizate în mine, acestea reflectând influenţa profesorului său Rudbeck şi interesul pentru minerit al celor din neamul

Swedberg, Behm şi Bergia. Erau echipamente de ridicare, care făceau munca minerilor mai sigură, şi alte echipamente pentru îmbunătăţirea eficienţei industriei majoritare a Suediei10. Alte invenţii erau mai mult teoretice – exemple impresionante ale modei contemporane printre inventatori, cum ar fi o maşină care să zboare în aer11.

Avionul era în mod special ceva de remarcat. Aripa sa fixă cu o paletă adevărată, cabina pentru pilot şi dispozitivul de aterizare au fost primele elemente în proiectarea avioanelor. Tânărul inventator a calculat cu exactitate suprafaţa aripii necesară să susţină aparatul şi a constatat nevoia inventării unei surse reale de putere. De asemenea, a constatat diferenţa dintre un proiect teoretic şi un aparat funcţional, avertizând că „atunci când primele încercări vor fi făcute, s-ar putea să plăteşti pentru experienţă şi n-ar trebui să te superi dacă pierzi un picior sau o mână”12.

În Noiembrie 1714, Charles al XII-lea a încheiat campania rusească scăpând dintr-o închisoare turcească şi mărşăluind eroic 1.250 mile, în 15 zile, pentru a ajunge la punctul de apărare suedez, Straslund, pe coasta de sud a

marii Baltice, la est de Rostock. Emanuel a scris o odă pentru a sărbători acel eveniment, *Festivus Applauses in Caroli XII … Adventum (Aplauze festive în onoarea lui Carol al XII-lea* – n.t *.)*, cu câteva interpretări ingenioase ale eşecurilor monarhice într-o latină oratorică. Apoi a navigat spre casă.

În slujba lui

Charles al XII-lea

Înapoi în Suedia, tânărul Swedberg şi-a petrecut primele şase luni cu tatăl său şi mama vitregă într-una din reşedinţele familiei sale la Starbo, în centrul Suediei, la vest de Upsala. Îşi completase studiile universitare şi un turneu European, condiţii obligatorii pentru un suedez bine educat. Acum, ce ar fi putut face cu cunoaşterea şi abilităţile sale? Din multele vise, numai unul s-a materializat. Acesta era primul jurnal ştiinţific al Suediei, pe care l-a numit *Daedalus Hyperboreus (Northern Daedalus)* după numele primului om care a zburat, Daedalus, tatăl inventatorilor din mitologia grecă. A pregătit primul număr în Starbo şi, după vacanţa de Crăciun, împreună cu Erik Benzelius, s-a alăturat lui Cristopher Polhem şi familiei acestuia, la

Stjarnsund, în ianuarie 1716.

Polhem a devenit în curând un alt personaj important al vieţii sale. Era mai în vârstă cu 27 de ani decât Emanuel şi era deja cunoscut ca cel mai faimos inventator al Suediei, atrăgând vizitatori şi studenţi din Suedia şi din Europa. Emanuel sperase să fie ucenicul lui Polhem după ce absolvise universitatea din Upsala, dar oportunitatea de a vizita Anglia a venit prima. Acum, la 28 de ani, cu cinci ani de studii în străinătate cu cei mai faimoşi profesori şi având un caiet plin de invenţii, putea să îi fie lui Polhem mai mult asistent decât student.

Marele inventator era încântat de noul jurnal (aproape fiecare subiect aborda o invenţie Polhem) şi mulţumit de noul asistent. L-a implicat pe Emanuel în munca sa şi în curând i-a oferit mâna fiicei sale mai mari, Maria. Emanuel o plăcea însă pe sora mai tânără Emerentia şi evita prin diverse metode căsătoria cu Maria, în acelaşi timp fiind pe placul tuturor. Emerentia l-a refuzat însă, dorind să se mărite cu altcineva. Deşi profund dezamăgit (Emerentia era strălucită, fiind capabilă şi în acelaşi timp frumoasă: după moartea tatălui ei a preluat conducerea turnătoriei de la

Stjarnsund), Emanuel a continuat să lucreze pentru Polhem. Între timp, Charles al XII-lea i-a încredinţat lui Polhem construcţia celui mai mare port pe uscat din Europa. Portul ar fi trebuit să fie la Karslcrona, în partea sudică a peninsulei suedeze. În drum spre destinaţie, Polhem l-a vizitat pe rege la Lund, unde Charles avea stabilit cartierul general, pregătind atacul împotriva Norvegiei, şi i l-a prezentat pe asistentul sau, Swedberg. Emanuel nu avea o părere bună despre Charles, dar şi-a schimbat opinia după ce s-au întâlnit faţă în faţă. Regele avea o deosebită carismă şi o minte curioasă, iar cei doi au avut conversaţii lungi despre ştiinţă şi matematică. Deşi Charles a fost doar puţin interesat de lucrarea *A New Method of Finding the Longitudes of Places, on Land, or at Sea by Lunar Observations (O nouă metodă în găsirea longitudinii pe uscat sau pe mare, prin observaţii asupra Lunii* - n.t. *),* pe care Emanuel a mai publicat-o în 1718, a admirat însă publicaţia *Daedalus Hyperboreus* şi o carte despre geometrie scrisă de Polhem, pe care a publicat-o Swedberg.

La cererea lui Polhem, regele l-a răsplătit pe Swedberg cu o funcţie în guvern. Emanuel a ales un post de asesor

special (membru neplătit) în Consiliul Suedez al Minelor. Familia Swedberg avea acţiuni la mina Falun, una dintre cele mai mari mine de cupru din Suedia. Stora Kopparberg ([Corporaţia] Marele Munte din Cupru), operator al minei Falun, este una din cele mai vechi corporaţii din lume. Înfiinţată demult, încă la începutul secolului al XVII-lea, corporaţia a făcut averi pentru multe din familiile din structura socială, politică şi economică a ţării. Mama lui Emanuel, Sara Behm Swedberg, a fost fiica lui Albrecht Behm, alt proprietar bogat de mine cu interese în Stora Koppaberg – şi membru al Consiliului Minelor. Mama sa vitregă, Sara Bergia, avea şi ea acţiuni acolo.

Charles i-a mai însărcinat pe Polhem şi Swedberg să construiască un canal care să unească Stockholm de Marea Nordului, evitând astfel strâmtoarea care era greu de controlat din cauza Danemarcei. Proiectul era complicat datorită pantelor abrupte în munţii stâncoşi. Terminat până la urmă, peste un secol, canalul Trollhattan trece acum şi peste o zonă părăsită numită „Ecluza Polhem“, la care a lucrat şi Emanuel în vara lui 1718. În acea vară, a fost ocupat şi cu munca la

portul din Karlskrona şi cu primele saline suedeze. În această perioadă, a conceput o metodă prin care, sub directa sa supervizare, navele lui Charles au fost mutate 15 mile pe uscat pentru a învinge flota norvegiană care apăra în forţă Fredrickshald.

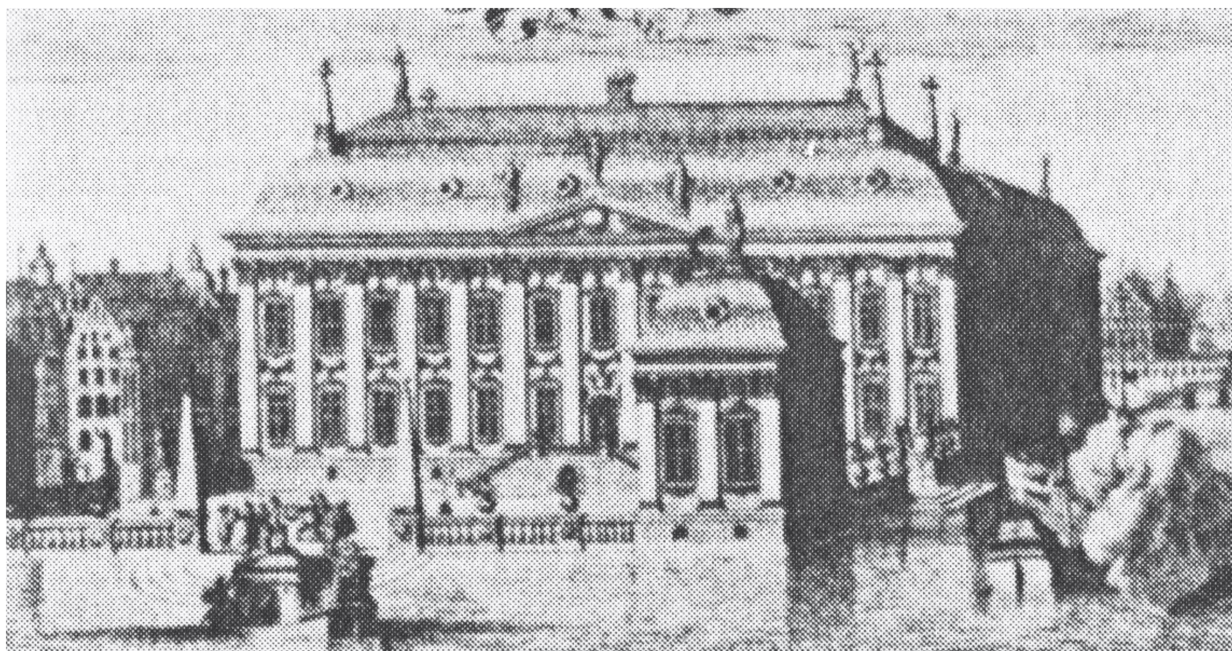
Charles al XII-lea asedia Fredrikshald în noiembrie 1718. Swedberg a folosit din nou ceea ce el numea „intrigi”, de această dată pentru a evita serviciul militar13. Se pare că, din acest motiv sau poate din altul, a căzut în dizgraţia regelui. Pe 30 noiembrie, totuşi, favoritismul lui Charles devine irelevant deoarece un glonţ l-a nimerit în cap şi i-a întrerupt brusc domnia. Istoricii nu au fost niciodată siguri daca glonţul a provenit de la un soldat norvegian sau de la un asasin suedez. Dar Suedia era în doliu şi în căutarea unui nou conducător.

Swedenborg:

Asesor şi Om de

stat

Pe 17 martie 1719, tronul suedez a trecut la Ulrika Eleonora, sora mai mica a lui Charles al XII-lea – prinţesa botezată în aceeaşi zi cu Emanuel Swedberg. A câştigat

tronul în faţa altui pretendent, nepotul ei, Charles Frederick de Holtein-Gottorp, pe de o parte datorită faptului că se afla în ţară în acel moment, pe de altă parte datorită soţului ei, Frederick, care se afla în tranşee atunci când Charles a murit şi a putut să o proclame imediat pe ea regina. Frederick l-a arestat de asemenea pe primul ministru al lui Charles (Baronul Görtz, foarte antipatizat şi ulterior decapitat

datoritămodului brutal încare finanţacampaniilelui Charles

prin impuneri brutale de taxe). Poate cel mai semnificativ

fapt este acela că Ulrika era dispusă să renunţe bucuroasă

Riddarhuset, Casa Nobililor Suedezi, a fost foarte frecventată de Swedenborg, timp de 53 ani.

la monarhia absolută apreciată de Charles şi să guverneze

împreună cu Consiliul Regal. În următorul an, i-a cedat

tronul soţului său (cu aceleaşi limitări constituţionale).

Pe 23 mai 1719, printr-o acţiune care i-a întărit poziţia

în Casa Parlamentară a Clericilor şi a crescut numărul

suporterilor în Casa Nobililor, ea a înnobilat familiile

episcopilor suedezi. Numele lui Emanuel a fost modificat

din Swedberg în Swedenborg, iar viaţa sa s-a transformat,

de asemenea, în diverse moduri.

Fiindcel mai în vârstă bărbat din generaţiasa, în familie,

avea dreptul la un loc în *Riddarhus* (Casa Nobililor),

una din cele patru case ale *Riksdag* (Parlament), care

guverna ţara împreună cu regina. Noul nobil şi-a

ocupat locul imediat şi a rămas membru activ şi

prezent. Cu excepţia călătoriilor pentru studii şi

obilit. d. 23 Maii A:o 17

publicaţii din afara ţării, Emanuel a frecventat constant Casa Nobililor, pentru tot restul vieţii.

Blazonul familiei Swedenborg, în portocaliu, roşu, albastru şi maro, datează de la înnobilarea sa din 1719.

Deşi vorbea foarte rar, dacă a făcut-o vreodată, în Casă (aparent se considera un vorbitor slab din cauza unui defect de vorbire), a scris un număr de publicaţii care au fost tipărite pentru a fi distribuite nobililor. Multe din acestea s-au păstrat. Pentru Riksdag, între anii 1722-1723, a tipărit cinci pamflete. Acestea abordau reforma monetară, balanţa comercială, priorităţi în mineritul metalelor de baza şi nobile, dezvoltarea producţiei de fier şi înfiinţarea primelor laminoare. Ultima sa contribuţie majoră, un studiu extins asupra monedei suedeze, apărut în 1771 cu numai câteva luni înaintea morţii sale, a fost retipărirea lucrării sale despre reforma monetară apăruta în 1722, căreia i-a dublat volumul textului. Activitatea sa timp de 53 de ani în Casa Nobililor (1719-1772) a coincis aproape exact cu Era Libertăţii

Suedeze, perioada interimară între monarhia absolută a lui Charles al XII- lea şi restabilirea monarhiei absolute de către Gustav al III-lea, printr-o lovitură de stat, în 19 august 1772, 6 luni după moartea lui Swedenborg.

Lars Benzelstierna (născut în 1680, ca Lars Benzelius şi înnobilat în acelaşi timp cu Swedenborg) era fratele cumnatului lui Emanuel, Erik Benzelius şi era administratorul topitoriilor de pe terenurile mamei lui, Sara Behm – fierăriile de la Axmar, Starbo şi Skinnskatterberg. Benzelstierna s-a căsătorit cu sora mai mică a lui Swedenborg, Hedwig. Lars şi Emanuel au lucrat în acelaşi birou timp de mulţi ani şi, pentru o anumită perioadă de timp, Hedwig şi Lars i-au oferit un cămin lui Emanuel la Starbo, casa lor pe lacul Barken în Dalarna.

Când era la Starbo, în martie 1719, Swedenborg a aflat că mama sa vitregă, Sara Bergia a murit de pneumonie la Brunsbo, pe 3 martie. Jesper s-a căsătorit pentru a treia şi ultima oară, 18 luni mai târziu cu

Christina Arrhusia, fiica decanului din Falun.

Sara Bergia a lăsat şapte moştenitori şi încă alţi cinci pretendenţi. Lars şi Emanuel au primit fiecare cate o şeptime din averea Sarei Bergia şi o cincime din jumătatea Sarei Behm – cealaltă jumătate revenind mătuşii lor, Brita Behm. Emanuel şi Lars au cumpărat celelalte acţiuni şi deţineau custodia comuna la Starbo, pe care Lars continua să o administreze.

Cea de a treia parte a moştenirii Behm, Axmar, includea fierăriile, păduri întinse ce furnizau lemnul pentru cărbunele utilizat în topitorie şi o lungă coastă la malul marii, cu propriul său port. Fierăriile Axmar erau conduse alternativ de agenţi ai Britei Behm şi agenţi ai acţionarilor minoritari, iar disputele dintre aceşti agenţi au condus la o serie de procese intentate de Brita, celorlalţi. Swedenborg a condus negocierile cu mătuşa sa Brita şi l-a suspectat pe Benzelstierna că instiga procesele. Când întreaga afacere a fost rezolvată câţiva ani mai târziu, lui Swedenborg i-a revenit un venit confortabil pe viaţă.

După multă muncă birocratică, timp în care Benzelstierna şi alţi doi oameni au primit posturi plătite înaintea lui Swedenborg, a primit în final şi el un post plătit în Consiliul Minelor, în 1724. Va lucra acolo timp de douăzeci şi trei de ani cu normă întreagă, ca membru activ, până la retragere sa din 1747, pentru a se dedica scrierilor religioase. Până la retragere, avea să fie atât de apreciat de consiliu, încât a fost propus pentru promovare de la Asesor la Consilier în Consiliul Minelor (epitaful său în 1772 a fost scris de un Consilier).

Postul pe care îl deţinea nu era deloc unul uşor.

În întâlnirile sale, consiliul a conceput direcţii pentru cea mai importantă industrie a Suediei şi media adeseori conflicte legale complexe. Ambele aspecte implicau o cunoaştere amănunţită a faptelor. Mai mult, consiliul era responsabil de inspecţia minelor şi, pentru a face acest lucru eficient, membrii consiliului trebuiau să ştie cum mergeau lucrurile la nivelul cel mai de practic. Pe Swedenborg l-a interesat foarte mult acest aspect. Şi-a dedicat o mare parte

din timp şi energie pentru a moderniza industria şi, după ce s-a familiarizat cu problemele şi cu procedurile consiliului, a început să caute soluţii.

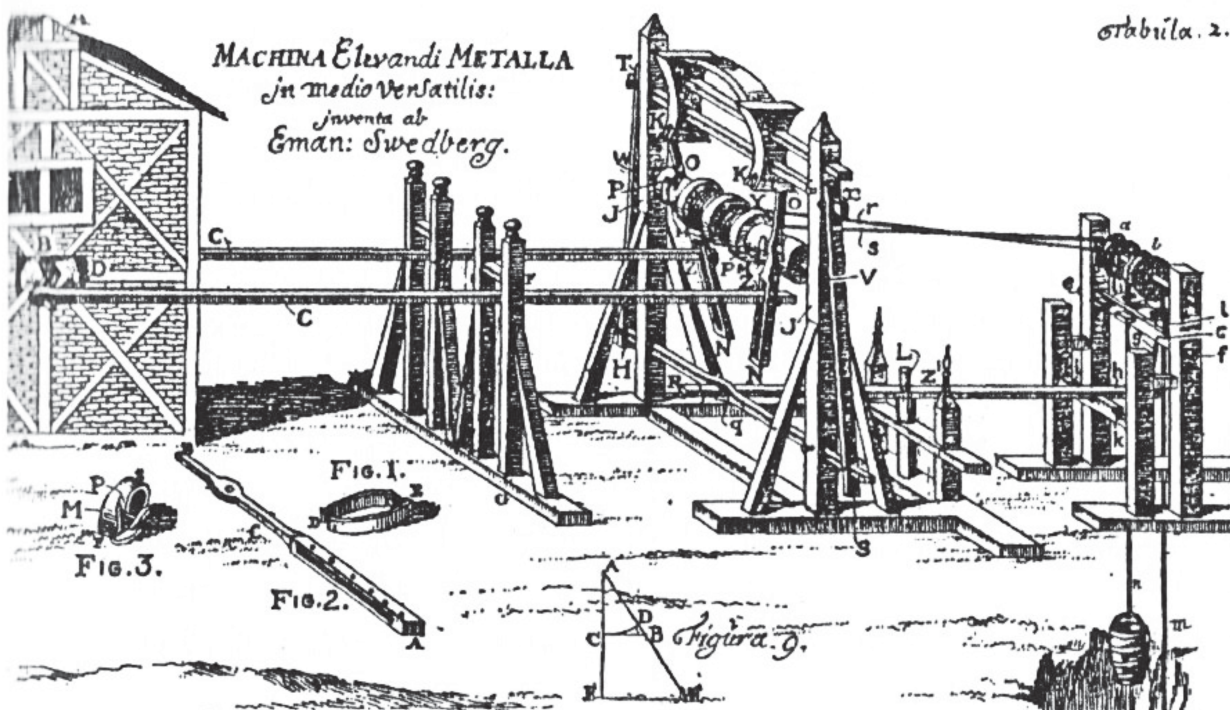
Swedenborg:

Autor şi editor

După 5 ani petrecuţi în ţară, Swedenborg a călătorit iar pe continent, făcând acum studii care au condus la publicarea lucrării *Preface to the Principles of Chemistry (Prefaţă la Principiile Chimiei* - n.t. *).* A trecut prin Copenhaga, deschisă suedezilor după câţiva ani, datorită faptului că un tratat de pace era pe cale să fie semnat, navigând de aici spre Hamburg. Continuându-şi călătoria prin de-acum familiarele oraşe Leiden şi Haga, a vizitat locuri unde a admirat arhitectura Europei sau a observat metodele industriale şi comerciale ale diferitelor ţări, precum fabricile metalurgice din Aachen (cunoscută şi

ca Aix-la-Chapelle). Căuta în mod particular minele şi centrele metalurgice, ca acelea din Liege, acolo unde putea să-şi completeze cunoştinţele în domeniul său de expertiză, crescându-şi astfel valoarea în Consiliul Minelor.

Nu a studiat doar metodele europene care ar fi putut fi utile industriei miniere şi metalurgice din Suedia, ci s-a concentrat şi asupra tehnologiilor care ar fi putut fi introduse acasă, precum laminoarele de lângă Köln şi ştanţatoarele de la Altenberg. Deoarece tot metalul din Suedia trebuia exportat pentru prelucrare, laminoarele europene absorbeau importante venituri, venituri pe care Swedenborg şi le dorea să rămână în Suedia.

Această maşină de ridicat inventată de Swedenborg scotea minereul din mine mult mai eficient şi mai sigur decât metoda tradiţională prin care minerii ridicau minereul pe scări.

Planurile lui Swedenborg includeau şi publicaţii extinse, astfel că în această călătorie s-a interesat în mod special şi de tipărire. La Leipzig a găsit una din primele prese de pe continent, Friederich Hekel, la care se va întoarce în următoarea călătorie cu un manuscris, gata pentru tipar.

Întorcându-se la Stockholm, Swedenborg şi-a reluat viaţa de nobil, birocrat şi scriitor. S-a dus zilnic la lucru, la Consiliul Minelor, cu excepţia călătoriilor în care

inspecta minele şi topitoriile, fiind trimis de Consiliu, deseori împreuna cu Lars Benzelstierna. Ori de câte ori se întâlnea Parlamentul, el era în Casa Nobililor, scriind lucrări detaliate pentru nobili şi alte camere ale parlamentului. Printre lucrările care s-au păstrat se numără *The Balance of Trade (Balanţa Comercială* – n.t.) şi *The Inflation and Deflation of Swedish Money (Inflaţia şi Deflaţia banilor suedezi* – n.t.), iar pentru Consiliul Minelor, *Noble and Base Metals (Metale Nobile şi de Bază* – n.t.). Fiind implicat profund în munca sa pentru guvern şi scrierile ştiinţifice, a refuzat numirea ca profesor la universitatea din

Upsala – o poziţie care devenise disponibilă după pensionarea profesorului său de astronomie, Nils Celsius.

În 1724, a ajutat la înfiinţarea unui Muzeu al Tehnologiei în Stockholm şi al unui Muzeu al Minelor în Falun. Multe din exponatele anterioare fuseseră modelele invenţiilor mentorului său Christopher Polhem, iar unele din aceste modele – încă afişate – au fost construite de Swedenborg. În 1725, a devenit el

însuşi mentor, luându-l sub aripa sa pe Erik Benzelius Jr., (fiul cumnatului său, Erik Benzelius), căruia îi predă fizică şi matematică.

În aceşti ani, a curtat-o pe tânăra de 17 ani, Kristina Maria Steuch, fiica episcopului de Karlstadt, descendent din alt episcop şi trei arhiepiscopi. „Stina Maja“ cum era numită, avea cel puţin trei pretendenţi la acea vreme – pe Swedenborg, un magistrat pe nume Arnell, preferat de tatăl ei şi pe şambelanul Cedercreutz, pe care ea îl prefera. Când s-a căsătorit cu Cedercreutz, familia lui Swedenborg i-au găsit o altă tânără drăguţă şi eligibilă pentru căsătorie, dar se pare că nu a curtat-o nici pe ea şi nici pe altcineva.

Avea o prietenă apropiată în persoana Elisabetei Stierncrona. Aceasta era soţia contelui Gustav Fredrik Gyllenborg, prieten cu Swedenborg de peste 30 de ani. Coleg cu Emanuel în Parlament, acesta a avansat de la postul de şambelan al regelui Fredrick la a fi unul dintre cei mai puternici politicieni din Suedia, cât şi unul din asesori în Consiliul Minelor.

Binefacerile sale i-au adus mai târziu necazuri financiare – când a murit, în 1759, îi datora lui Swedenborg o sumă substanţiala de bani. Elisabet se căsătorise cu Gyllenborg în 1729, când avea 15 ani iar Swedenborg 41. Cuplul i-a rămas apropiat în timpul vieţii contelui, vizitându-l adesea în casa pe care şi-a cumpărat-o mai târziu pe strada Hornsgatan. Prietenia lui Swedenborg cu Elisabet a continuat până la moartea acesteia în 1769.

În 1728, murind sora sa Hedwig, s-a mutat într-un apartament pe Stora Nyagatan, la nr. 7. A angajat un servitor şi îşi trăia viaţa ca un burlac. Nepotul şi elevul sau, Erik Benzelius Jr., a trăit cu el o parte din timp şi a călcat pe urmele unchiului său, studiind metalurgia. Erik şi-a urmat până la urma unchii Emanuel şi Lars şi în Consiliul Minelor.

Lucrările ştiinţifice

După unsprezece ani la Stockholm, în timpul cărora şi-a stabilizat poziţia în Parlament şi Consiliul Minelor, Swedenborg şi-a terminat manuscrisul pentru

cea mai mare lucrare a sa de până atunci şi a călătorit din nou, în mai 1733, în Germania pentru a o tipări. Această a treia călătorie a sa în străinătate a fost singura în care a călătorit direct de la Stockholm spre Europa, în loc să străbată Suedia pe uscat până la cel mai apropiat port de pe continent. A făcut din Stockholm până în Berlin o săptămână, ajungând la Berlin pe 2 iunie.

Apoi şi-a petrecut lunile iunie, iulie şi august în Dresda şi Praga, finisând manuscrisul. Setul de trei volume intitulat *Philosophical and Mineralogical Works (Lucrări Filozofice şi Mineralogice* – n.t.) , conţinea volumul 1: *First Principles of Natural Things (Primele principii ale lucrurilor naturale*

– n.t.), volumul 2: *On Iron and Steel (Despre Fier şi Oţel* – n.t.) şi volumul 3: *On Copper and Brass (Despre Cupru şi Alamă* – n.t.).

Primul volum a fost dedicat unei cosmologii generale, incluzând o ipoteză nebulară şi o teorie atomică remarcabilă, ambele plasate într-un cadru teologic. Cele două volume mineralogice l-au

consacrat pe Swedenborg ca unul dintre cei mai mari experţi din lume în minerit şi metalurgie, domeniul profesional asupra căruia s-a focalizat timp de 23 de ani, în cadrul Consiliului Minelor. Cel de-al treilea volum al setului *Philosophical and Mineralogical Works (Lucrări Filozofice şi Mineralogice* – n.t.) a inclus de asemenea imaginea unei fosile, excavată de Swedenborg dintr-o zonă a muntelui Kinnekulle, cu 20 de ani mai înainte. Descoperirea fosilei a dus la ipoteza sa publicată în lucrarea *On the Height of Waters and Strong Tides in the Primeval (Despre înălţimile apelor şi a curenţilor puternici în Lumea Primordială* – n.t.) , sugerând că cei mai înalţi munţi ai Suediei au fost mai demult sub ape. Această lucrare îl consacră pe Swedenborg ca fiind primul care a publicat o teorie conformă cu geologia modernă.

Pe 3 septembrie 1733, a sosit la Leipzig şi şi-a tipărit manuscrisul la Friedrich Hekel. Noua sa lucrare, de la primele începuturi până la tipărirea finală, a durat câteva luni, până în 1734. În timpul

acestei vizite, a pozat pentru propriul portret care a fost utilizat pe prima pagină a primului volum. Este de asemenea prezentat şi pe prima pagină a acestei biografii.

Acest portret, realizat în Leipzig, în toamna anului 1733, pentru a fi publicat în apropierea datei sale aniversare din 1734, ni-l arată pe Swedenborg la sfârşitul celui de-al 44-lea an al vieţii sale. Este imaginea unui om sigur de sine şi de poziţia sa ca unul dintre principalii filozofi europeni ai timpurilor sale.

În iulie 1735, aproximativ la un an după cea de-a treia întoarcere a lui Emanuel în Suedia (era binecunoscut în Europa datorită recenziilor favorabile din presa germană pentru *Philosophical and Mineralogical Works (Lucrări Filozofice şi Mineralogice* – n.t.), moare tatăl său. Jesper

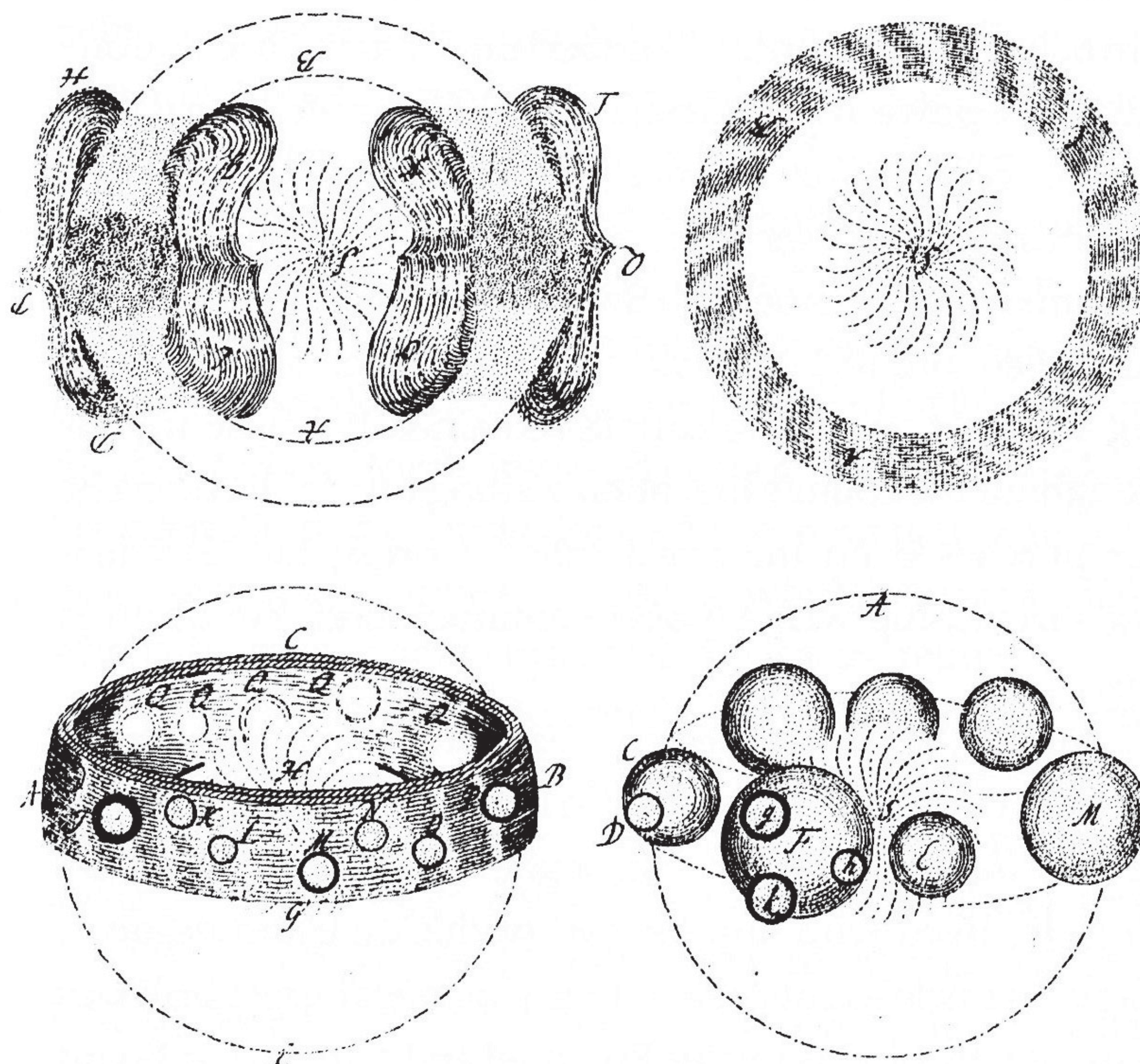
Swedberg a fost episcop de Skara timp de treizeci şi

trei de ani, doctor în teologie timp de treizeci de ani,

admirat şi iubit de multă lume, în ciuda faptului că

îşi făcuse mulţi duşmani din cauza stilului direct în

care predica. Înmormântarea a avut loc în Varnhem în

Westrogothia, lângă Skara, în ianuarie, 1736, iar corpul

său a fost înmormântat în cimitirul Varnhem.

Desenele lui Swedenborg din Principia *prezintă evoluţia planetelor. De la stânga la dreapta învelişul solar care înconjoară nucleul chiar înainte de explozie; explozia învelişului cu unele părţi mişcându-se spre interior altele spre exterior; aglomerarea materialului planetar după ce coaja se rupe într-o zonă; şi constituirea finală a planetelor.*

Mai multe studii în

străinătate

Nu

putem

decât

să

speculăm

despre

sentimentele lui Emanuel cu privire la moartea tatălui

său, însă putem observa o reorientare semnificativă a

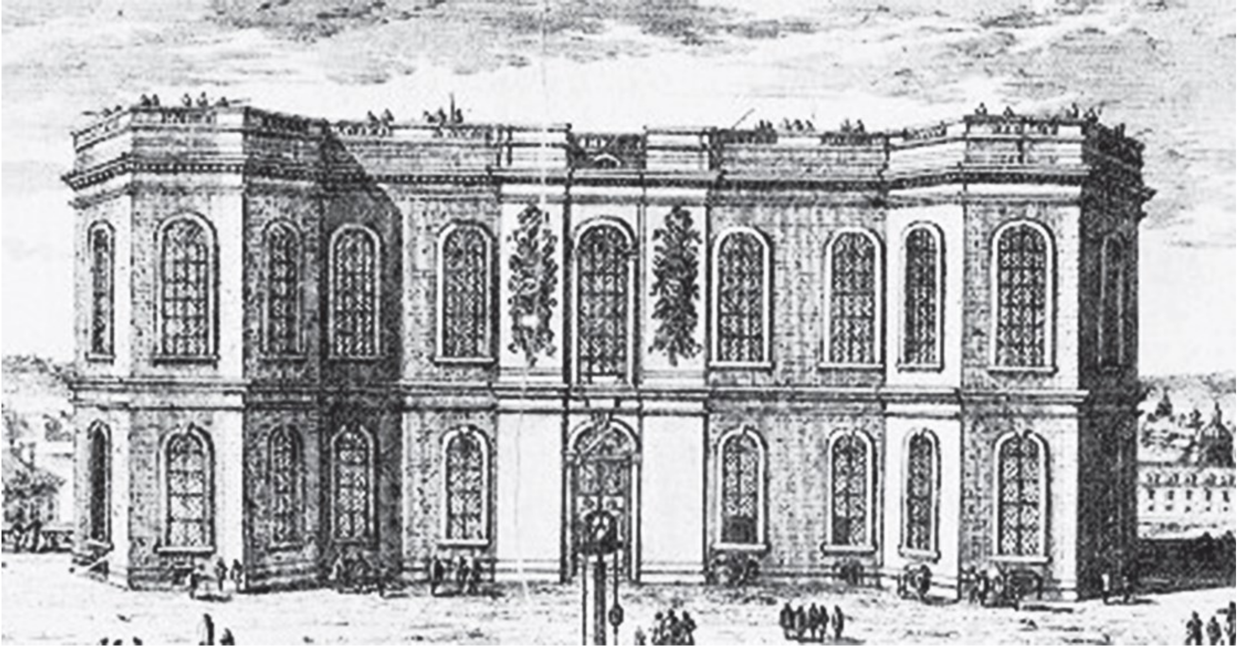
interesului muncii sale. După doi ani petrecuţi acasă,

timp în care a publicat a lucrare mică dar îndrăzneaţă, care

făcea o conexiune a fizicii teoretice cu anatomia umană şi

simţurile, *On Tremulation (Despre vibraţie* – n.t.) ,

Swedenborg a plecat din nou în Europa. Această

călătorie a durat mai mult de patru ani, perioadă în

care jumătate din salariul său la Consiliul Minelor a

fost distribuit celor trei membrii cărora le-au fost

distribuite responsabilităţile sale. Din nou, a trecut pe

lângă Linköping pentru a petrece câteva zile cu Erik şi

Anna

Observatorul din Paris

Benzelius (Benzelius fusese episcop aici) şi apoi a călătorit

prin Copenhaga spre Amsterdam.

A petrecut vara lui 1738 în Amsterdam unde s-a

bucurat de atmosfera de libertate politică dar i-a

displăcut ceea ce el numea ca fiind o atitudine

preponderentă de lăcomie a acestei ţări comerciale şi cosmopolite. A început ceea ce el numea o muncă extinsă de identificare a locului sufletului. Acest lucru era un efort foarte popular printre filozofii acelor vremuri, dar abordarea lui Swedenborg era foarte distinctă. S-a implicat într-un studiu intens al anatomiei umane, concentrându-se pe descoperirile recente ale laboratoarelor de disecţie din Leeuwenhoek, Malpighi, Ruysch, Bidloo, Vieussens şi Boerhaave. Lucrând intens focalizat, ajutat de hipoventilaţia pe care o folosea pentru concentrare încă de când era mic, simţea siguranţa că gândurile sale erau pe calea cea bună atunci când a experimentat ceea ce el a numit „un semn“ ... „o anumită lumină veselă … o străfulgerare misterioasă – nu ştiu când apare – sălăşluieşte în templul sacru al mintii“.14 Primele înregistrări ale acestor

străfulgerări apar în perioada vizitei în Amsterdam. Nu tot timpul însă Swedenborg şi-l petrecea în scris şi meditaţie. În toamna lui 1739, a trimis acasă din Amsterdam o masă cu inserţii din marmură, după ce a asistat la construcţia ei. Fascinaţia sa pentru realizarea acestei mese este înregistrată într-o lucrare publicată în jurnalul Academiei Regale de Ştiinţă Suedeze în 176315. Masa este acum în Kommerscollegium (Camera de Comerţ) din Riddarholmen, care a găzduit Consiliul Minelor pentru o scurtă perioadă după moartea lui Swedenborg.

În toamnă, s-a mutat la Paris. A închiriat un apartament pe strada Observatorului, acolo unde putea să îşi reînnoiască legăturile cu astronomii francezi cu care lucrase în ultima să vizita, cu douăzeci şi trei de ani în urmă – apartament care era foarte aproape de noua Şcoala de Chirurgie şi Disecţie, unde a asistat la multe prelegeri. Avea experienţă cu instrumentele de disecţie, iar posibilitatea noilor descoperiri în acest relativ nou domeniu exercita o atracţie puternică pentru

mintea sa curioasă, dar această atracţie a generat şi o atitudine precaută în mintea sa. S-a decis să se bazeze pe disecţiile făcute de alţii, pentru noua sa lucrare de fiziologie deoarece anticipase că ar putea fi înclinat să acorde o atenţie necuvenită descoperirilor sale: putea fi mult mai obiectiv utilizând lucrările publicate de celelalte laboratoare16.

A părăsit Parisul şi a călătorit spre Italia în primăvara următoare, ajungând în Torino la timp ca să vadă parada scenelor pascale. Trecând spre Veneţia prin Milano, a vizitat piaţa Sfântul Marcu în timpul celebrării anuale a căsătoriei dintre Doge şi mare. Jurnalul său de călătorie ne spune că oriunde s-a dus, a vizitat toate minunile arhitecturale şi centrele academice, precum Universitatea din Padova. S-a sugerat că a terminat cel puţin prima schiţă din *Economy of the Animal Kingdom* („Dynamics of the Soul's Domain“) (*Economia Regatului Animal* („Dinamica Domeniului Sufletului“ – n.t.)), studiind corpul ca fiind domeniul sufletului şi era nerăbdător să studieze în viitor creierul.

La Roma, a vizitat Coloseumul şi toate celelalte locuri istorice, precum şi marile galerii de artă şi biblioteca Vaticanului (acolo unde lucrarea sa *Philosophical and Mineralogical Works (Lucrări Filozofice şi Mineralogice* – n.t.) era încadrată în categoria lucrărilor proscrişilor).

Întorcându-se înapoi la Amsterdam, prin Paris, a terminat în sfârşit lucrarea sa *Economy of the Animal Kingdom (Economia Regatului Animal* – n.t.) şi a trimis-o la tipar.

După ce s-a tipărit, a luat câteva copii cu el şi s-a întors acasă. A petrecut câteva zile în Copenhaga studiind în biblioteci şi acceptând invitaţiile unor oameni distinşi social sau ştiinţific.

În această perioadă a vieţii sale, Swedenborg a urcat în cercurile cele mai înalte ale societăţii suedeze. Era prezent în mod regulat în Parlament, atunci când avea sesiuni şi frecventa curent curtea regală. Printre prietenii săi se numărau persoane precum Consilierul Executiv, Contele von Hopken, şi preşedintele Casei

Nobilor, Contele Tessin17.

Pe 10 decembrie 1740, Swedenborg a fost acceptat în Academia Regală de Ştiinţe, alături de Tessin, von Hopken şi Linnaeus care fuseseră membrii fondatori, un an mai devreme. Carolus Linnaeus, deseori numit părintele botanicii moderne, se căsătorise în casa de oaspeţi părintească a lui Swedenborg, Sveden, cu fiica lui Johan Moraeus (vărul lui Swedenborg, care i-a fost tutore în tinereţe). Există şi alte dovezi ale respectului mutual şi legăturii personale dintre Swedenborg şi Linnaeus, dar nu şi dovezi legate de prietenia lor.

Pe 21 iulie 1743, Swedenborg a plecat în cea de-a cincea călătorie în străinătate, de data aceasta pentru a publica primele două volume dintr-o lucrare extinsă despre *Animal Kingdom* (*Regatul Animal* – n.t.) („The Soul's Domain – Domeniul Sufletului" – n.t.), un studiu mult mai detaliat al corpului decât *Economy of Animal Kingdom (Economia regatului animal* – n.t *.).*

Ajunsese la concluzia dureroasă

că ultima sa lucrare fusese prea superficială pentru a-i

servi scopului şi că ar fi necesară o investigaţie mult mai detaliată asupra corpului, pentru a identifica locul sufletului, pe baze empirice pure. *Animal Kingdom (Regatul Animal* – n.t.) , pentru care a conceput primele volume separate, despre creier, sistemul nervos, sistemul reproducător şi alte părţi şi sisteme ale corpului uman, a marcat punctul cel mai înalt al studiilor sale fiziologice. Realizările sale în domeniul anatomic erau acum substanţiale, incluzând identificările precise ale zonelor creierului care controlează funcţiile motorii specifice şi descoperirea funcţiilor glandelor anexe. Pentru publicarea tuturor lucrărilor sale, cu excepţia celor mai mici, Swedenborg trebuia să călătorească pe continent deoarece Suedia nu avea facilităţi de tipărire în serie la calitatea preselor pe care se ştie că le-a folosit Swedenborg în Amsterdam, Leipzig, Haga şi Londra. S-ar fi putut să fi fost sensibil şi la faptul că autorităţile bisericeşti revizuiau orice lucrare, pentru a depista erorile teologice, iar speculaţiile sale mai profunde asupra naturii sufletului ar fi putut fi percepute drept

eretice. Locul ales pentru publicarea lucrării *Animal Kingdom (Regatul Animal* – n.t.) a fost Haga.

Punctul de cotitură

Primăvara lui 1744 a fost marcată de conflicte emoţionale severe în viaţa lui Swedenborg. După toate aparenţele, era o persoană de succes. Avea un post sigur, la nivel înalt guvernamental, o reputaţie internaţională ca om de ştiinţă, intrare în cercurile sociale înalte. Dar, de asemenea, trăia un sentiment crescând de criză iminentă. Continua să muncească ca de obicei, dar în interior oscila între exaltări neobişnuite şi un auto-criticism deprimant, iar nopţile îi erau pline de vise atât de ciudate, încât începuse să şi le noteze într-un jurnal de călătorie. Acel jurnal, numit *Journal of Dreams (Jurnal de Vise* – n.t.) , consemnează visele din decursul a 21 de luni, între 1743-1744. Însemnările sunt concise şi simple, cu o explicaţie scurtă a înţelesului visului la trezire. Aceste vise (incluzând şi visul de la începutul biografiei) sugerează o conştienţă crescută a implicării într-un proces măreţ care îi scăpa de sub control. Comentariile sale asupra viselor, îl arată

confruntându-se, în timpul iernii spre primăvara lui 1744, cu un sentiment de inadecvare religioasă. Printre altele, moştenirea religioasă a tatălui său tânjea după recunoaştere, iar el lua foarte în serios acest lucru.

În timp ce se culegea textul şi tipărirea era în lucru, a luat manuscrisul următorului volum să mai lucreze, în timpul călătoriei de la Haga spre oraşele din vecinătate.

A închiriat un apartament în Amsterdam şi a participat la slujba de Paşte, pe 6 Aprilie 1744, în următoarea zi mutându-se la Delft. A trăit o stare de agitaţie interioară intensă, în perioada Paştelui, dar în timpul călătoriei de luni, a experimentat un sentiment minunat de extaz18.

În acea noapte, a fost apucat brusc de un tremur încât a căzut din pat pe covor. Acolo, simţindu-se complet treaz, a experimentat o viziune a lui Cristos. Era legănat în braţele lui Iisus şi a simţit că a fost împuternicit divin pentru o munca specială. După experienţa aceasta, s-a luptat cu sentimente de îndoială asupra meritului său de a primi o asemenea vizită, contracarată de un sentiment de vinovăţie că se îndoia de Domnul Său. În final, cu un sentiment de

certitudine deplină, a putut să adoarmă liniştit19. Înainte de răsărit, a visat că tatăl său a venit la el şi, fără cuvinte, i-a legat panglicile de la manşete. Trezindu-se, Swedenborg şi-a notat toate evenimentele din acea noapte, încheind cu acest vis şi notând că manşetele de mătase sunt un simbol al laicului: faptul că îi lega panglicile simboliza pentru el că tatăl său a aprobat (în sfârşit) viaţa sa laică. Visul simboliza o altă transformare în el, de asemenea: ajunsese să îşi privească tatăl ca pe un egal, mai degrabă decât ca pe o autoritate.20

Viziunea lui Dumnezeu l-a lăsat cu un sentiment puternic de însărcinare, dar aparent fără o direcţie anume.

A scris *Worship and Love of God (Adoraţia şi Dragostea de Dumnezeu* – n.t.) , un amestec surprinzător de mitologie şi ştiinţă, dar a publicat numai o parte din această lucrare. Probabil că se folosea de un procedeu literar acceptat, de a începe să comunice acest nou înţeles numai atunci când va fi sigur de mesaj. Există un al treilea mesaj, descoperit postum, în care chiar el scrie, ca această lucrare „a fost bazată cu siguranţă pe adevăr, dar cumva egoismul şi-a făcut apariţia, deoarece s-a folosit Latina în exprimare, din această cauză

fiind ironizat pentru simplitatea stilului său în ultimii ani“21.

Altă teofanie, la Londra, în primăvara lui 1745, i-a clarificat semnificaţia misiunii sale. Aici, aşa cum va descrie mai târziu prietenilor săi, a avut prima sa deschidere şi experienţă conştientă a lumii spirituale, conversând cu locuitorii acesteia, „astfel încât am devenit pe deplin convins de realitatea lor“. Aici, de asemenea, i-a apărut Domnul „într-un purpuriu imperial şi lumină măreaţă, lângă patul său, în timp ce i-a dat misiunea“ şi i-a spus timp de un sfert de oră, că misiunea sa specifică va fi să „explice oamenilor înţelesul spiritual al Scripturii“.22

În cele două manuscrise ulterioare, aceste două focare – experienţa spirituală şi înţelegerea biblică – sunt prezentate clar şi separat. Un „Index Biblic“ substanţial ne arată la ce ne-am fi putut aştepta de la un bun luteran, însărcinat să explice Scriptura şi convins de ideea „Cuvântului“ ca singura sursă a adevărului relevat. „Jurnalul Spiritual“, o înregistrare fidelă a experienţelor sale în celelalte lumi, demonstrează impactul acestor întâlniri asupra gândurilor sale. Aceste manuscrise vor fi resursa de bază pentru scrierile

ulterioare – omul credincios şi omul de ştiinţă începuseră să lucreze împreună.

După viziunea sa de la Londra, şi-a abandonat toate studiile sale de matematică şi fiziologie şi, într-un an, s-a retras din Consiliul Minelor, cu jumătate de salariu (la acea dată fusese promovat de la Asesor la Consilier).

Astfel s-a terminat cea de-a doua perioadă a vieţii sale şi începea a treia, mai dură. De la naşterea sa până la moartea lui Charles al XII-lea, a petrecut treizeci şi doi de ani ca student şi inginer. Apoi, timp de douăzeci şi patru de ani a fost administrator, om politic şi savant. După un an de tranziţie, restul de douăzeci şi şapte de ani din viaţă şi i-a dedicat cu prioritate unei căutări spirituale aventuroase – experienţe spirituale relevante, studiu biblic şi scrieri teologice. A rămas totuşi accesibil social şi activ în politică tot restul vieţii.

Experienţele spirituale

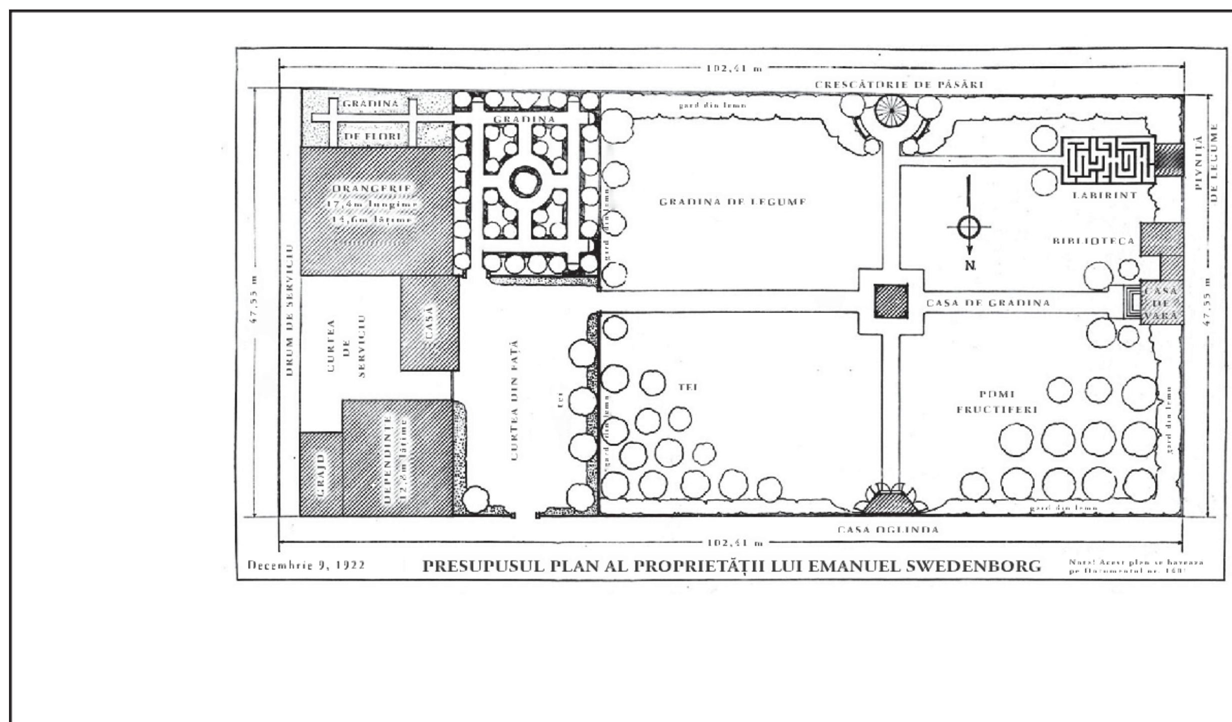
Întorcându-se acasă de la Londra în 1745, Swedenborg s-a mutat din apartamentul său într-o casă pe care a cumpărat-o, în Hornsgatan. Acolo, când nu călătorea în

străinătate, a trăit şi a scris pentru tot restul vieţii. Poate noul său sentiment de a avea o misiune l-a făcut să fie mai aşezat sau poate a simţit o nevoie mai mare de intimitate în timpul experienţelor spirituale, care aveau loc în fiecare zi şi uneori ţineau câteva ore. În orice caz, dădea semne de aşezare. A cultivat o grădină de plante. A construit o casă de vară, legată de bibliotecă, unde putea să lucreze într-un mediu mult mai plăcut decât în camerele întunecoase şi aglomerate, necesare datorită iernii suedeze. În casa de vară avea o orgă de cameră pe care o utiliza în scop recreativ.

Indexul biblic început a condus la un comentariu asupra celor cinci „Cărţi ale lui Moise“ (Geneza-Deuteronomul), Isaia şi cincizeci din cele cincizeci şi două de capitole ale lui Ieremia, o lucrare pe care mai târziu, editorii au numit-o *The Word Explained (Cuvântul Explicat* –n.t.). Evident, ar fi vrut să scrie un comentariu asupra întregii Biblii dar, după ce a completat câteva codice de manuscris (nouă volume în traducere engleză) a lăsat lucrarea neterminată.

Există ceva dovezi cum că *Spiritual Diary* (*Jurnalul Spiritual* – n.t.) extins a fost început, de asemenea, în 1745,

iniţial cu intenţia de a fi publicat. Dar formatul manuscrisului

Acum câţiva ani, a

fost descoperit un mic

almanah din anii 1752,

în biblioteca regală din

Stockholm. Marginile

sunt pline de notiţele

lui Swedenborg, scrise

de mână. Multe dintre

acestea sunt trimiteri

către pagini din Arcana

Coelestia (Misterele

Celeste – n.t.) pentru

tipar, notând de fiecare

dată ultimele cuvinte de

pe fiecare pagină. Dar

pe spatele paginilor este

o poveste total diferită –

ce plante a pus în seră şi

unde anume. Anghinare

în prima zonă, lămâi

în a doua (în centru)

usturoi. După chiparoşi

şi în a treia cutie erau Sub Martie, avem notiţa: „lângă tufişul de stafide sunt trandafiri bătrâni, nalbe şi micsandre de un soi ciudat; pătrunjel şi muşcate de trei soiuri, sfeclă, spanac şi morcovi”. În stratul de roze erau trandafiri africani catifelaţi, lângă ei liliac, floarea soarelui. Şi întotdeauna cu cele albe în mijloc.

notiţe

despre

tipărirea

Arcanei.

nu era pregătit pentru a fi tipărit, iar propriile-i notiţe indicau

faptul că ştia că îl aşteaptă o muncă editorială amplă. A indexat-o până la urmă, fiind atras de alte lucrări.

În timp ce experienţele spirituale ale lui Swedenborg şi înţelegerea Bibliei sunt de fapt strâns legate şi se susţin una pe cealaltă, focalizarea pe aceste două aspecte a rămas distinctă. Îl putem vedea pe Swedenborg, imediat după chemare că urmează două cai corelate dar distincte, investind mult timp şi energie în ambele.

Noua informaţie pe care o obţinea din experienţele spirituale a început să îl conducă către o nouă concepţie a realităţii. În cele din urmă, aceastǎ nouă înţelegere va face ca informaţiile experienţelor sale spirituale şi cele naturale să fie total compatibile, incluzând nu numai aceste două căi dar şi credinţa tatălui său şi ştiinţa de la Upsala, într-un întreg coerent.

În acest moment, totuşi, exegeza scripturii era în prim plan, aşa cum era de aşteptat din înţelegerea misiunii sale.

În anii 1749-56, s-au publicat la Londra cele 8 volume ale *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.), un comentariu ale

cărţilor Genezei şi Exodul. Sensul spiritual „dezvăluit“ al operei sale extinse tratează trei teme primare: interacţiunea divinului şi umanului în viaţa lui Iisus; istoria schimbătoare verificată a stărilor spirituale ale umanităţii; şi, într-o oarecare măsură, aspecte ale creşterii spirituale în indivizi. Poate cea mai clară indicaţie a intenţiei sale spirituale apare la începutul reclamei cărţii: „Această lucrare intenţionează să fie o expunere a întregii Biblii, aşa cum nu a mai fost făcută, în nici o limbă“. Nu şi-a ignorat totuşi experienţele spirituale. Pe măsură ce lucrarea avansa, utiliza spaţiile dintre capitole ca să prezinte material asupra subiectelor non-exegetice, incluzând evenimente pe care le-a trăit în lumea spirituală. Experienţele spirituale au fost prea intim corelate cu înţelegerea sa asupra scripturii încât să permită abordarea clară a uneia fără cealaltă. Cum lucrarea se apropia de final, un al treilea domeniu de interes începea să se manifeste – un interes pentru o abordare sistematică a principiilor teologice. Capitolele de sfârşit ale Exodului expun povestea construirii unui tabernacol în termeni virtuali identici cu povestea de început a poruncilor lui Dumnezeu referitor la construcţia

sa. În aceste capitole de încheiere, Swedenborg a indicat cititorilor acest material paralel şi a utilizat „spaţiul“ astfel creat, pentru prezentări consecutive asupra unui număr de subiecte doctrinale.

Pe parcursul lucrării – ca de altfel pe parcursul tuturor lucrărilor sale teologice – face eforturi pentru a asigura cititorul că ceea ce scrie nu este rodul imaginaţiei sau născocirea propriei minţi. Experienţele spirituale erau adevărate şi coerente şi doctrinele îi erau date „nu de orice înger, ci de Dumnezeu”23. Nu era un simplu secretar, deoarece înţelegea aceasta dezvoltare extinsă ştiinţifică ca o pregătire pentru misiunea sa. Dar mesajul esenţial pe care îl transmitea era darul lui Dumnezeu nu propria lui realizare.

Scrierile teologice

În acest moment, Swedenborg s-a confruntat cu luarea unei decizii. Ocupându-se de Geneză, el a parcurs, cel puţin în linii generale, întregul traseu al glorificării Domnului (termenul pe care el l-a atribuit procesului prin care Dumnezeu a devenit om, iar acest om a devenit Domnul Înviat sau Divin-Uman) şi, tratând Exodul, el a analizat o mare parte a istoriei religiei de-a lungul secolelor. Este greu de imaginat în ce măsură ar fi putut să continue în aceeaşi direcţie; şi este foarte probabil ca factorul determinant să

fi fost acela că *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.) nu se vindea prea bine, în ciuda preţurilor considerabil subvenţionate şi a faptului că a fost publicată traducerea în engleză a celui de-al doilea volum. Mesajul nu era perceput. Indiferent de motiv, Swedenborg şi-a dus la bun sfârşit tratatul despre Exod, apoi a întrerupt lucrul fără să ajungă la vreo concluzie corespunzătoare. Apoi s-a orientat către alte forme de prezentare. În cei doi ani care au trecut de la publicarea ultimului volum al lucrării *Arcana*, au fost scrise şi publicate nu mai puţin de cinci lucrări distincte, toate

fiind puternic inspirate de *Arcana*. *The White Horse of the Apocalypse* (*Calul Alb al Apocalipsei* – n.t.) este un tratat despre natura Cuvântului, cu nenumărate referiri la *Arcana*. *The New Jerusalem and Its Heavenly Doctrine* (*Noul Ierusalim şi Doctrina sa Cerească* – n.t.) este un fel de glosar teologic,

Între sesiunile de la Senat şi cele de la Consiliul Minelor, fără îndoială că Swedenborg a vizitat adesea grădinile regale din Stockholm (deasupra). Fie că era acasă lucrând la manuscrise sau călătorind în Olanda, ţara lalelelor, sau în Anglia, tara trandafirilor –

oriunde era, interesele horticole, plantarea grădinii şi căutarea seminţelor, îi erau mereu în minte. S-a speculat că ar fi primit seminţe de plante americane pentru gradina sa datorită

interesului său pentru Academia de Ştiinţe Suedeză căreia îi aparţinea.

conţinând vaste extrase din *Arcana* anexate fiecărui capitol scurt. *Earths in the Universe* (*Pământuri în Univers* – n.t.) descrie locuitorii altor planete şi este redactată oarecum din materialul capitolelor intermediare ale *Arcanei*, în timp ce *The Last Judgment* (*Judecata de Apoi* – n.t.) şi *Heaven and Hell* (*Raiul şi iadul* – n.t.) sunt nişte analize extinse ale subiectelor prezentate în acelaşi mod.

Aceste ultime trei lucrări, de asemenea, sunt inspirate, într-o mare măsură, din experienţele spirituale ale lui Swedenborg. O vreme, materialul care, în *Arcana* se afla în

planul secundar, se află acum în centrul atenţiei. Cele două lucrări precedente (*The White Horse* şi *The New Jerusalem and Its Heavenly Doctrine*) indică o orientare teologică clară. Materialul, care fusese presărat pe ici pe colo în exegezele despre Geneză şi Exod, acum este pus cap la cap, într-o aranjare topică (bineînţeles, aceeaşi preocupare, care tinde mai mult înspre ordonarea topică decât spre ordonarea biblică, este reprezentată în cele două referiri la *Arcana*).

Cele trei modalităţi de prezentare s-au materializat în lucrări distincte.

Aceste cinci lucrări sunt cu mult mai reduse, iar esenţa lor cu mult mai accesibilă decât *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.). *Heaven and Hell (Raiul şi iadul* – n.t.), scrisă pentru „a spulbera neîncrederea“ în natura noastră spirituală şi în nemurirea noastră, s-a dovedit a fi cea mai populară dintre lucrările lui Swedenborg, iar atât *Earths in the Univers (Pământuri în Univers* – n.t.), cât şi *Last Judgement (Judecata de Apoi* – n.t.) mizau pe subiect şi pe titlu pentru a trezi interesul contemporaneităţii. Este greu de crezut că eşecul comercial al lucrării *Arcana Coelestia (Misterele Celeste*

– n.t.) nu a fost factorul care contribuit la această schimbare a modului de abordare. În fond, Swedenborg şi-a dorit ca lucrările sale să fie citite.

Last Judgement (*Judecata de Apoi* – n.t.) a avut, de asemenea, un motiv neobişnuit de a fi publicată – şi anume prilejul de a face cunoscută manifestarea sa concretă! Lucrarea a tratat, într-adevăr, despre Judecata de Apoi prezisă în Cartea Apocalipsei, însă o descrie ca pe un eveniment istoric la care Swedenborg a asistat în cadrul experienţelor sale spirituale de-a lungul anului 1757. El a văzut-o ca pe sfârşitul Bisericii Creştine, ca instituţie activă, deschizând calea pentru A Doua Venire a Domnului, profeţită în Evanghelii şi pentru întemeierea unei noi biserici în lume. Având în vedere aceste lucruri, descrierile biblice nu ar trebui să fie luate drept profeţii ad-litteram de distrugere a lumii fizice, ci ca pe nişte descrieri simbolice ale sfârşitului omenirii. Aproximativ cu două secole înainte de a deveni la modă din punct de vedere intelectual, Swedenborg a anunţat începutul erei post-creştine!

Pentru a publica aceste cinci lucrări, Swedenborg a

plecat în Anglia în cea de a şaptea călătorie în străinătate, în vara anului 1758. Pe drumul de întoarcere spre casă, în iulie 1759, a debarcat la Göteborg, pe coasta de vest a Suediei, la aproximativ 500 de kilometri de Stockholm. Acolo s-a petrecut ceva care a atras atenţia întregii Suedii şi unei mari părţi din Europa.

În noaptea de 19 iulie, era în mijlocul unei conversaţii, fiind invitat la cină, în casa lui William Castel, un comerciant renumit din Göteborg. În timpul cinei, a devenit foarte agitat, ridicându-se de mai multe ori de la masă. El le-a spus invitaţilor că un mare incendiu se întindea în Stockholm, chiar în momentul acela şi, de fiecare dată când se întorcea la masă, descria evoluţia incendiului, în cele din urmă spunând cu mare uşurare cum fusese oprit focul chiar în apropierea casei lui, fără să o afecteze. După câteva zile, o navă venind de la Stockholm a adus vestea incendiului, care coincidea perfect cu descrierea lui Swedenborg. Zvonul despre clarviziunea sa a început să se răspândească în toată ţara.

Regina Louisa Ulrika a auzit povestea şi a discutat cu

el despre asta într-o audienţă particulară. Ea l-a întrebat dacă ar putea să-l contacteze pe fratele ei, care decedase de curând, Regele August William de Prusia, iar Swedenborg a fost de acord să încerce. După câteva zile, a venit la curte, cerând o nouă audienţă privată. După ce a vorbit câteva cuvinte cu ea, regina a părut şocată, exclamând: „Nici un muritor nu ar fi putut să-mi spună aşa ceva!“24. Poveştile despre incendiul din Stockholm, despre secretul reginei, precum şi o alta, despre o recipisă pierdută, au ajuns pe continent şi au fost istorisite în 1763 de către Immanuel Kant într-o scrisoare către o patroană, Domnişoara von Knobloch. Ca răspuns la solicitarea ei, Kant a făcut unele cercetări asupra caracterului lui Swedenborg şi a elaborat un raport favorabil, în esenţă, care a circulat pe scară largă.

Apocalipsa şi Teologia

De îndată ce aceste cinci lucrări mai scurte au ieşit din tipar, Swedenborg s-a întors la scriptură. Renunţând la orice gând de a mai scrie vreun comentariu legat de întreaga Biblie, el s-a întors de la Geneză şi Exod la ultima carte, Revelaţia, cunoscută şi sub numele de Apocalipsa, şi a

început să scrie *Apocalypse Explained (Apocalipsa explicată –* n.t.). A ajuns pe la jumătatea capitolului al XIX-lea din cele douăzeci şi două şi apoi a lăsat-o deoparte. Este o lucrare majoră, care cuprinde şase volume fundamentale traduse în engleză. S-au emis diverse păreri cu privire la motivele pentru care a fost abandonată.25

Probabil principalul motiv poate fi găsit în însăşi natura lucrării. Mare parte din ea, Swedenborg s-a ţinut destul de strâns de programul său exegetic, deşi într-un mod mai discursiv decât în *Arcana*. Totuşi, în deschiderea analizei capitolului 15 din Apocalipsă, el a abordat treptat o altă temă. În vreme ce, în *Arcana,* el a inserat material între capitole, acum el anexat material fiecărui paragraf numerotat. Acest material „secundar“, pe care el l-a numit „continuări“, a crescut treptat în amploare, iar materialul exegetic a devenit din ce în ce mai superficial. Accentul biblic a fost înlocuit, însă de data aceasta nu de un accent bazat pe experienţă, ci de unul bazat pe teologia actuală sau metodică.

Rezultatul este ciudat. Să presupunem că eşti implicat

în lecturarea a două cărţi în acelaşi timp. Una este să citeşti un capitol dintr-una şi apoi un capitol din cealaltă, cum este cazul *Arcanei*. Însă este cu totul altceva să citeşti un paragraf dintr-o carte şi apoi un paragraf din cealaltă. Spre finalul *Apocalipsei explicate*, o lectură coerentă devine din ce în ce mai dificilă, din acelaşi motiv. Probabil este suficient să ne dăm seama care a fost motivul pentru care Swedenborg a abandonat lucrarea.

Până în acest moment, Swedenborg devenise deja cunoscut nu numai pentru publicaţiile sale filosofice şi despre minerit şi datorită puterilor sale telepatice, ci şi pentru scrierile sale teologice. Contele Gustav Bonde, senator şi fost preşedinte al Consiliului Minelor, acum cancelar la Universitatea din Upsala, a descoperit în luna ianuarie a acelui acel an că Swedenborg era autorul lucrării *Arcana Coelestia*, care fusese publicată anonim. Contele Tessin, un prieten comun al contelui Bonde şi al lui Swedenborg, a găzduit întruniri ale unui cerc de artişti şi oameni de litere din Stockholm, în frumoasa lui casă de la ţărmul mării, din Svindersvik. În 1760 el l-a invitat pe Swedenborg să intre în

grup, oferindu-i prilejul de a afla singur, direct de la sursă, modul în care era el înţeles.

În toamna anului 1760, în Germania au fost publicate critici devastatoare la adresa lucrării *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.) şi *The White Horse* (*Calul alb* – n.t.), de către un savant biblic de primă clasă, profesorul Johann Ernesti, care a confundat interpretările spirituale ale Bibliei făcute de Swedenborg cu metoda alegorică, pe atunci discreditată.26 În acelaşi an, un alt proeminent savant teolog şi scriitor, Friederich Christoph Oetinger, care scrisese favorabil despre lucrările teologice ale lui Swedenborg, s-a pomenit el însuşi criticat şi a formulat o apărare extinsă a lui Swedenborg – *Swedenborg and Others Compared* (*Swedenborg în comparaţie cu alţii* – n.t.) – care a atras puternic atenţia.

S-a estimat că Swedenborg a încetat să lucreze la *Apocalipsa explicată* în 1759. În 1763 el a publicat nu mai puţin de şase cărţi – *Four Doctrines* (*Cele patru doctrine*

– n.t.) – *The Lord, Sacred Scripture, Life* şi *Faith* (*Domnul,*

Sfânta Scriptură, Viaţa şi *Credinţa* – n.t.), *A Continuation on the Last Judgement* (*O continuare la Judecata de Apoi –*

n.t.) şi *Divine Love and Wisdom* (*Iubirea şi înţelepciunea*

divină

– n.t.) , iar în 1764 a publicat *Divine Providence*

(*Providenţa Divină* – n.t.). O mare parte din acest

material este în mod clar prefigurat în „continuările“ din

Apocalipsa explicată.

Cu toate acestea, apare o nouă dimensiune legată

de comutarea focalizării. Prefaţa lui Swedenborg la

prima dintre aceste lucrări din 1763, *The Doctrine of*

the Lord (Doctrina Domnului – n.t.), enumără cinci

„mici lucrări“ publicate deja şi nouă care urmează a fi

publicate „prin porunca Domnului“. Swedenborg a fost

destul de docil în privinţa îndeplinirii acestei porunci,

publicând şapte dintre cele nouă lucrări enumerate,

acoperind, de fapt, în acest fel, toate subiectele

implicate. Merită notat faptul că, în patru dintre ele

(astăzi reunite într-un singur volum, *Cele Patru*

Doctrine), el este pe cât de preocupat să prezinte

fundamentele lor biblice, pe atât de atent să le explice

în mod sistematic, susţinându-şi învăţăturile în termeni care afirmă o consideraţie deosebită faţă de camarazii săi luterani.

În contrast puternic cu acest lucru, există un material foarte puţin biblic în *Iubirea şi înţelepciunea divină* sau *Providenţa divină*. Accentul biblic şi tonul polemic din unele părţi ale *Celor patru doctrine* ar fi putut fi considerate drept răspuns la critici, precum cele ale lui Ernesti. Dar, în orice caz, se pare că el a făcut asta în mod intenţionat pentru a-şi păstra planurile separat.

În acest moment, putem obţine o imagine mai clară a procesului. Dacă asociem natura lucrării *Apocalipsa explicată* cu porunca de a scrie, menţionată în *Doctrina Domnului*, atunci „continuările“ pot fi văzute ca un fel de premoniţie a poruncii. Ele sunt dovada că Swedenborg începea să perceapă un mesaj despre direcţia specifică pe care ar fi trebuit să o ia munca sa, o direcţie diferită de cea biblică, care se afla pe primul plan în conştiinţa lui.

Aparent Swedenborg şi-a permis să urmeze lista cărţilor care i-a fost poruncit să le scrie, mai degrabă în principiu

decât în detalii complete. De asemenea, merită remarcat în mod special că, enumerând lucrările publicate „în urmă cu câţiva ani“, Swedenborg nu a menţionat *Arcana* – o omisiune considerabilă totuşi, având în vedere că la momentul respectiv ea reprezenta aproximativ două treimi din materialul teologic pe care îl publicase. Cu greu s-ar putea găsi un indiciu mai clar care să arate faptul că el considera lucrările din perioada 1763-1764 ca făcând parte din aceeaşi „categorie specială“ a celor cinci lucrări publicate în 1758, destul de diferite de misiunea sa „explicită“ de interpretare (exegeză) a Scripturii.

După cea fost publicată *Providenţa Divină*, în 1764, Swedenborg, evident, s-a simţit pe cât de liber, pe atât de motivat să se întoarcă la Apocalipsă. Libertatea este atestată de exegeza sa fermă şi eficientă. Motivaţia, e posibil să fi fost tocmai aceea care fusese destul de explicit consemnată în *Marriage Love (Dragostea în căsnicie* – n.t.). În încheierea unei relatări despre o experienţă spirituală (nedatată), el spune aşa: „Atunci am auzit-o voce din cer, care mi-a zis: «Du-te în camera ta, închide uşa şi apucă-te serios de

lucrarea pe care ai început-o despre *Apocalipsă*. Du-o la bun sfârşit în cel mult doi ani.»“27 De fapt, o nouă lucrare, sub un titlu uşor revizuit, *Apocalypse Revealed (Apocalipsa Revelată* – n.t.), a fost publicată în 1766, la doi ani după publicarea *Providenţei Divine*.

Controverse

Criticile care au afectat cel mai mult reputaţia lui Swedenborg au fost publicate în 1766, în Germania, de către Immanuel Kant, sub titlul *Dreams of a Spirit-Seer (Visele unui vizionar* – n.t.). În anii care au urmat după scrisoarea lui Kant către Domnişoara von Knobloch din 1763, acesta şi-a procurat şi a citit *Arcana Coelestia*, iar acum o condamna ca fiind „opt cărţulii pline de aiureli". Kant pare să fi fost în mod intenţionat ambiguu în acest comentariu critic, precum şi în multe altele. Pe de o parte, el a numit lucrarea „aiureli", însă pe de altă parte, a spus că nici una dintre informaţiile sale nu erau informaţii *perceptibile*! Susţinând că numai un nebun ar scrie lucruri care nu puteau fi dovedite, Kant critică sălbatic lucrarea, printr-o ridiculizare abilă, chiar dacă uneori grosolană, incluzând şi un comentariu bizar:

Este ghinionul meu că mărturia peste care am dat întâmplător … se aseamănă atât de extraordinar cu propria mea minte de copil … Oricât de sarcastice ar

putea să pară comparaţiile, nu e vorba de glumă. Vreau să mă înţelegeţi cât se poate de clar că există mai multă inteligenţă şi adevăr în lucrările lui Swedenborg decât reiese la prima vedere sau, dacă nu, este doar un accident în deplină concordanţă cu sistemul meu.28

Se pare că a avut în minte această „asemănare“ atunci când a explicat violenţa criticii sale într-o scrisoare către un prieten, spunând că el credea că e mai bine „să ridiculizezi decât să fii ridiculizat“. La scurt timp după aceea a început să-şi scrie propria lucrare, *Critica raţiunii pure* (în cele din urmă publicată în 1781), stabilind nişte principii fundamentale în cazul filozofiei, conform unor premise întru totul diferite de cele ale lui Swedenborg. Servind de fapt propriului interes, critica la adresa lui Swedenborg s-a dovedit atât de eficientă, încât, timp de generaţii întregi, oricărui savant german îi era imposibil să fie luat în serios dacă se hazarda să vorbească favorabil despre Swedenborg.29

Nu există nici un indiciu care să ne arate dacă Swedenborg a fost conştient sau nu de aceste critici, întrucât s-a orientat către un alt subiect pe care îl avea în minte de

ani de zile – dimensiunile spirituale ale căsniciei. Acestui subiect i-a fost acordată o analiză scurtă, dar specifică, în prima dintre lucrările sale teologice publicate, *Arcana Coelestia* şi există chiar un capitol despre „Căsătoriile în ceruri“ în lucrarea *Raiul şi iadul*. În *The Doctrine of Life (Doctrina vieţii* – n.t.) el şi-a mărturisit intenţia de a scrie despre acest subiect, iar în cartea care atunci era pe cale de a fi publicată el a vorbit despre o poruncă primită din ceruri, de a „scrie” ceea ce a constatat despre căsnicie. La data de 9 aprilie 1766, el a primit o scrisoare din partea unui prieten şi susţinător, Dr. Gabriel Beyer din Consistoriul de la Göteborg, în care acesta îşi exprima dorinţa pentru o astfel de carte.30

Se pare că Swedenborg a început de mai multe ori proiectul, dar acum l-a dus la bun sfârşit. În mai multe privinţe, lucrarea care a reieşit contravenea tiparelor sale prestabilite. Era prima dintre lucrările sale teologice care purta numele său pe pagina de titlu, chiar dacă secretul ieşise la iveală de cel puţin opt ani, timp în care fuseseră publicate alte şapte lucrări. Apărându-şi lucrarea împotriva

confiscării, fiind considerată o carte eretică, el însuşi a descris-o ca fiind „nu o lucrare teologică, ci mai cu seamă o carte de morală“[31], nici o altă lucrare nefocalizându-se atât de pregnant, cu atâta insistenţă, în secţiunile sale explicative, asupra comportamentului uman şi a circumstanţelor în care se manifestă. În nici o altă lucrare nu există un raport atât de ridicat între naraţiune şi interpretare. Swedenborg a ales titlul „Perle de înţelepciune“ în loc de „Înţelepciunea angelică“ sau „Doctrina ...“ care apar în alte titluri. Mai mult, procedeul de a introduce o descriere amănunţită a experienţelor spirituale trăite, în special a acelora din cale-afară de bizare, aproape că nu are precedent în alte lucrări ale sale.

Marriage Love (Dragostea în căsnicie – n.t.) a fost publicată în 1768. Swedenborg avea atunci optzeci de ani. De bună seamă că însăşi vârsta lui l-a împiedicat să se mai dedice vreunei alte misiuni exegetice majore, iar circumstanţele au început să-l constrângă într-o altă direcţie. Încă din perioada anului 1760, când a devenit cunoscut faptul că el este autorul lucrărilor teologice

respective, criticile aduse teologiei lor au început să îi fie adresate mai direct lui, moment în care au început să apară unele critici categorice din partea unor secţiuni ale ierarhiei luterane. Acum cei câţiva adepţi ai săi aveau de înfruntat opoziţia bisericii oficiale, care avea să culmineze cu disputa care a început în Göteborg în acea toamnă.

Sosind în Göteborg în 1769, după cea de a zecea sa călătorie europeană, el a aflat că doi dintre liderii influenţi ai acestui oraş – episcopul Erik Lamberg şi vicarul Olof Ekebom – conduceau o campanie care avea drept scop declararea cărţilor sale ca fiind eretice. Ei au reuşit să obţină confiscarea unui pachet de exemplare din *Marriage Love (Dragostea în căsnicie* – n.t.) şi au adus acuzaţii de erezie împotriva a doi dintre prietenii şi susţinătorii săi, suficient de grave pentru a le pune în pericol slujbele. Cei doi prieteni erau Dr. Beyer, menţionat mai devreme şi Dr. Johan Rosen, profesor de retorică şi poezie la Universitatea din Lund. Fiecare dintre cei doi s-a pomenit brusc constrâns să se dezică de învăţăturile swedenborgiene. Însă, datorită propriei

lor disculpări elocvente şi sprijinului venit din partea diverşilor simpatizanţi ai lui Swedenborg, care aveau diverse relaţii, niciunul dintre ei nu a fost dat afară din postul pe care îl avea.

Adevărata religie

Probabil nici nu e de mirare că Swedenborg a devenit brusc preocupat de studiul doctrinei creştine standard. De exemplu, manuscrisele sale de lucru tratează acum subiecte precum „Justificarea şi faptele bune“, „O conversaţie cu Calvin“ şi „Iertarea păcatelor“. În 1769 el a abordat direct relaţia dintre noua teologie şi cea veche în lucrarea *A Brief Exposition* (*Scurtă expunere* – n.t.). În puternic contrast, *Soul-Body Interaction* (*Interacţiunea suflet-corp* – n.t.) , publicată în acelaşi an, este destul de strict „filozofică“, deoarece nu abordează nici unul dintre subiectele supuse dezbaterii în cadrul procesului în care a fost acuzat de erezie. Acest lucru ar putea reprezenta un alt caz care demonstrează faptul că el, cu bună ştiinţă, îşi ţinea planurile, sau, poate mai exact, cititorii, separat.

Este, într-un fel, un pas mic de la *A Brief Exposition* (*Scurtă expunere* – n.t.) până la ultima sa lucrare publicată, *True Christian Religion* (*Adevărata religie creştină* – n.t.). Iar aceasta răspunde efectiv la critica ostilă adusă teologiei sale de către luteranii ortodocşi. Deocamdată Swedenborg a fost interesat mai mult să prezinte noua teologie decât s-o apere. El a urmat firul Scripturii, şi-a împărtăşit experienţele spirituale şi a tratat subiecte specifice şi de actualitate. Acum el pare convins că trebuie să se adreseze opoziţiei crescânde din partea luteranismului ortodox, chiar mai direct decât o făcuse în *Arcana Coelestia* şi în *Cele patru doctrine*. Pentru a face acest lucru, el a fost nevoit să se bazeze pe autorităţile pe care Biserica luterană le considera valide. El a compilat un carnet de însemnări despre *Scripture Confirmations* (*Confirmările Scripturii* – n.t.) şi şi-a documentat textul cu citate frecvente din Epistole. Acest lucru este demn de remarcat, deoarece anterior el le considerase necanonice şi le cita doar cu zgârcenie. De asemenea, el a folosit în mod semnificativ şi

pozitiv crezurile tradiţionale.

Mai mult, lucrarea este organizată în jurul fundamentelor teologice luterane, urmând mai mult modelul teologiilor sistematice luterane tradiţionale decât structura propriei sale gândiri. De exemplu, teologia lui Swedenborg nu ar fi evocat capitole separate despre cele trei persoane ale Sfintei Treimi sau un capitol despre acuzare şi foarte probabil că ar fi evocate capitole despre rai şi iad, providenţă şi căsnicie. Pe scurt, lucrarea pare cel mai bine înţeleasă, nu ca un rezumat final al teologiei sale, ci ca o demonstraţie a faptului că teologia sa a fost „cu adevărat creştină“ şi totodată o propunere de regândire a teologiei luterane. Într-un fel, ea încearcă să umple golul dintre universalizarea conceptelor metafizice din *Divine Love and Wisdom* (*Iubire şi înţelepciune Divină* – n.t.) şi credinţele creştine tradiţionale, care sunt adesea interpretate cu o limitare severă. Swedenborg demonstrează că întâlnirea cu transcendentul necesită o regândire completă a conceptelor ortodoxe, nu neapărat contrazicându-le

verbal, dar sesizând în mod radical un nou sens în cuvinte familiare.

Atacurile critice la adresa lucrărilor şi reputaţiei lui Swedenborg, prin intermediul prietenilor săi, au devenit în cele din urmă atât de supărătoare, încât el a apelat la regele Adolf Fredrik, soţul reginei Louisa Ulrika, cea care fusese impresionată de clarviziunea lui Swedenborg. El s-a plâns că atât Beyer şi Rosen – cât şi, fără doar şi poate, lucrările sale – „au devenit, într-o anumită măsură, nişte martiri, cel puţin având în vedere persecuţiile crude la care erau supuşi de către episcopul şi de vicarul acelui oraş... [prin] invective nemiloase, în care nu se afla nici o fărâmă de adevăr."32 După un decret de condamnare, Consiliul Regal a recomandat tratarea blândă a ofensatorilor şi, după recurs, cazul a fost abandonat fără nici un verdict oficial.

Totuşi înainte să se usuce cerneala de pe documentele judecătoreşti, Swedenborg şi-a finalizat prima

ciornă din *True Christian Religion* (*Adevărata religie creştină* – n.t.) şi imediat după aceea el a trăit, probabil, cea mai dramatică experienţă spirituală a vieţii sale.

Transportat în tărâmurile spirituale, ne spune el, s-a pomenit că este martor la o adunare a celor doisprezece apostoli, care l-au urmat pe Domnul pe pământ. El l-a auzit pe însuşi Domnul vestind începerea unei noi ere religioase şi i-a văzut pe apostoli trimişi să ducă vestea în toată lumea spirituală. El a asistat la acest eveniment în ziua de 19 iunie 1770, o dată pe care el a considerat-o că marchează începutul unor noi şanse spirituale pentru rasa umană.

Călătoria finală

În iulie 1770, pentru a unsprezecea oară, Swedenborg a plecat din Suedia, pe mare, oprindu-se în Copenhaga pentru a vizita un vechi prieten, generalul Tuxen şi pentru a-şi continua drumul spre Amsterdam, având asupra sa manuscrisul lucrării *True Christian Religion* (*Adevărata religie creştină* – n.t.) pentru publicare.

În luna august care a urmat, având acum optzeci şi

trei ani, el s-a întors la Londra. Acolo avea mai mulţi prieteni buni: un preot anglican, reverendul Thomas Hartley, parohul de Winwick; un medic, Dr. Husband Messiter, precum şi un om de afaceri Quaker, William Cookworthy. Hartley auzise de acuzaţiile de erezie din Suedia şi i-a oferit refugiul de care Swedenborg ar fi avut nevoie (deşi, de fapt, el nu era ameninţat de nici un pericol personal).

Swedenborg a locuit cu chirie în casa unui peruchier londonez, Richard Shearsmith, unde şi-a continuat meditaţiile şi lucrul la lucrarea sa *The Coronis* (Anexă) *to True Christian Religion* (*Anexa la Adevărata religie creştină* – n.t.) inclusă în *Posthumous Theological Works* (*Lucrări teologice postume* – n.t.). El a lucrat la manuscrisele sale, scriind la orice oră din zi şi noapte şi de multe ori a fost auzit vorbind cu voce tare – aparent spiritelor care îi apăreau în viziunile sale. Cu puţin timp înainte de Crăciunul anului 1771, el a suferit un atac cerebral, dar într-o lună şi-a recăpătat parţial vorbirea, apoi şi-a reluat scrisul. Servitoarea din casa lui Shearsmith (care ulterior a

devenit doamna Shearsmith) l-a descris ca fiind un chiriaş plăcut, prietenos. Ea povesteşte cum şi-a prezis ziua şi momentul morţii sale, spunând că „era încântat ... ca şi cum ar fi urmat să plece în vacanţă“.33 Ea relatează, de asemenea, că în duminica zilei de 29 martie 1772, stătea la căpătâiul lui, când el a întrebat-o cât e ceasul. Când i-a spus că e ora cinci, el i-a răspuns că e bine. I-a mulţumit şi a binecuvântat-o „şi, cam după zece minute, a scos un oftat uşor şi şi-a dat duhul în modul cel mai liniştit.“34

În ultima parte a vieţii sale, Swedenborg a păstrat un contact mai activ cu îngerii din experienţele sale spirituale decât cu congregaţiile şi predicile bisericii tatălui său. Însă, cam cu două săptămâni înainte de moartea sa, el a cerut şi a primit Sfânta Împărtăşanie în camera sa de la reverendul Arvid Ferelius, pastor al Bisericii suedeze din Londra. De asemenea, Ferelius a fost cel care a condus şi funeraliile lui Swedenborg în biserica suedeză din Princes Square, în ziua de duminică, 5 aprilie 1772, la ora patru. Mica biserică s-a umplut,

la slujbă venind multă lume. Corpul a fost înmormântat sub altar. În Suedia, a fost citit un elogiu în Casa Nobililor, de către Samuel Sandels, Consilier al Minelor. În 1908, când Biserica suedeză din Londra a fost ameninţată cu demolarea, Academia Regală Suedeză de ştiinţe a aranjat ca sicriul lui Swedenborg să fie adus acasă, în Suedia, fiind aşezat solemn pe puntea navei de război suedeze, *Fylgia*. Nava a ridicat ancora din Anglia pe 7 aprilie. În data de 18 mai, corpul a fost înmormântat în Catedrala din Upsala, locul de înmormântare al regelui Gustav Vasa şi al altor monarhi suedezi. Cavoul lui Swedenborg se află într-o capelă laterală, alături de mormântul lui Carolus Linnaeus.

Dilema rezolvată

Pentru a sintetiza cariera de scriitor teologic a lui Swedenborg, pornim de la faptul că avem de-a face cu un individ profund dedicat atât viziunii luterane a centrării exclusive asupra Scripturii, cât şi spiritului de cercetare empirică deschisă, care insista asupra faptului că adevărul se afla peste tot, gata să fie

descoperit de către mintea care cercetează cu sinceritate. Aflăm că tensiunea care exista între aceste două angajamente îl ducea de la o descoperire la alta, fiecare nou pas dezvăluindu-i următoarea perspectivă. Îl descoperim dând peste înţelesuri în forme destul de neaşteptate, în special în cadrul experienţei spirituale directe, intense şi iluminatorii. La acest nivel observăm o tensiune diferenţiată, manifestându-se printr-o incertitudine în privinţa alegerii celor mai bune mijloace de îndeplinire a misiunii sale. Cum cele două obiecte ale devotamentului său se combinau într-unul singur, această incertitudine este rezolvată printr-un fel de alternanţă între prezentarea exegetică, prezentarea legată de experienţă şi prezentarea specifică; iar în această alternanţă putem vedea efectele interactive ale împuternicirilor sale divine, ale propriului său raţionament conştient, ale simţul său aprofundat de

stringenţă, precum şi ale circumstanţelor în care s-a aflat.

Cu trei ani înainte de moartea sa, Swedenborg a dat curs unei cereri a prietenului său englez, reverendul Thomas Hartley, oferindu-i câteva detalii biografice ale vieţii sale. După ce a enumerat multe dintre meritele, funcţiile profesionale şi legăturile sale, el a scris:

Însă tot ceea ce am relatat până acum consider că este de mică importanţă, pentru că toate acestea nu înseamnă mai nimic pe lângă împrejurarea în care mi-a fost încredinţată o misiune sfântă de către Însuşi Domnul, care mi s-a arătat în cea mai mare graţie, ... mi-a deschis vederea în lumea spirituală şi m-a împuternicit să stau de vorbă cu îngerii şi cu spiritele, continuând să mă aflu în această stare până în ziua de astăzi. 35

Cu siguranţă acest „eveniment“ i-a dominat cea de a treia parte a vieţii, mai complet decât oricare altă influenţă. Cu toate acestea, cunoştinţele, atitudinile şi metode de lucru dezvoltate de-a lungul primilor 56 de

ani din viaţă i-au influenţat înţelegerea şi modul de a-şi transmite revelaţia divină, iar familiarizarea cu acele caracteristici ne ajută să-i înţelegem mai bine lucrările teologice.

Efectul de ansamblu dintre prima parte a vieţii sale şi revelaţia sa de mai târziu poate fi identificat cu o acuitate deosebită într-un pasaj din *True Christian Religion* (*Adevărata religie creştină* – n.t.) (paragraful 508). Descriind un templu văzut în rai în timpul uneia dintre experienţele sale spirituale, el a scris: „Am văzut stând scris deasupra porţii: «Acum este permis», iar acest lucru însemna că acum se acordă permisiunea de a se intra cu discernământ în misterele credinţei.“

Căutătorul şi-a atins ţelul. Rivalitatea acerbă dintre aserţiunile de credinţă şi discernământul ştiinţific, în care a fost angrenat timp de şaptezeci de ani – tatăl său şi biserica sa, pe de o parte, cel „de al doilea tată“ şi universitatea sa, pe de altă parte – a ajuns în sfârşit la o rezolvare. Călăuzit de revelaţia divină, inginerul-legislatorul- administratorul-savantul-teologul a găsit în

cele din urmă un loc în care ştiinţa şi religia erau una.

CAPITOLUL II

Concepte cheie în

teologia lui

Swedenborg

În paragraful 172 din ultima sa lucrare publicată, *True Christian Religion* (*Adevărata religie creştină* – n.t.) , Swedenborg a scris:„Oricine are ochii deschişi când citeşte Crezul Atanasian poate să-şi dea seama că participanţii Consiliului de la Niceea nu au înţeles decât o trinitate de zei, ei născocind şi dând lumii acest crez precum un copil născut mort.“ Cu toate acestea, la începutul paragrafului 55 al unei lucrări anterioare, *The Doctrine of the Lord* (*Doctrina Domnului* – n.t.), el scrisese „că semnificaţia credinţei atanasiene este în conformitate cu adevărul, dacă e să înţelegem măcar că *trinitatea de persoane* reprezintă trinitatea persoanei care există în Domnul.“ Această discrepanţă dintre dispreţul faţă de „triteismul” nicean şi acceptarea unui adevăr aflat în spatele formulării poate servi spre a sugera subtilitatea diferenţei dintre teologia lui Swedenborg şi teologia creştină tradiţională. Această contradicţie poate servi, de asemenea, pentru a prezenta două dintre conceptele sale cheie care stau la baza celorlalte.

În ceea ce priveşte subtilitatea, Swedenborg a fost foarte conştient de limitările impuse de limbă. Dacă uneori expunerile sale par să înainteze cu pas de melc, din cauza repetitivităţii, acest lucru se poate datora faptului că a simţit nevoia să aibă la îndemână contextul. Totodată, acest lucru stă drept mărturie pentru percepţia sa acută că există o corelaţie între toate conceptele sale, pentru plăcerea pe care o avea pentru detaliu şi pentru insistenţa lui de a întoarce fiecare lucru pe toate părţile. Teologia nu putea fi redusă la un sistem strict de termeni seci, precis definiţi. Ea trebuia să fie explorată, iubită şi trăită.

Există două concepte cheie principale care ne pot fi de ajutor în definirea subtilităţii. Primul este conceptul de *unitate distinctivă*. De exemplu, în timp ce forma şi substanţa unui obiect se pot distinge nu degeaba una de cealaltă, în realitate ele nu pot fi separate una de cealaltă. Într-o manieră extrem de asemănătoare, Swedenborg susţinea că iubirea, înţelepciunea şi acţiunea pot fi distinse cu uşurinţă una de alta, dar nu pot fi separate una de cealaltă în realitate. El a extins acest principiu pentru toată realitatea, insistând

asupra faptului că nimic nu există în mod izolat şi mai ales că Divinul este în esenţă unul, în sensul special că este întru totul prezent pretutindeni şi întotdeauna, într-un număr infinit de forme distinctive.36

Al doilea concept cheie fundamental, care ar putea servi la definirea subtilităţii este acela al *veridicităţii spiritului*. Pentru Swedenborg, nimic legat de spirit nu este vag sau amorf. Ci este consistent, concret, palpabil şi puternic. Îngerii au formă umană, au simţurile miraculos de ascuţite, percepându-se pe ei înşişi şi mediul care îi înconjoară ca pe ceva consistent. Prin comparaţie, lumea fizică este tulbure, ambiguă şi inertă.37

Deci, ţinând seama de aceste concepte de bază – unicitatea distinctivă şi realitatea spiritului – am putea să trecem la unele concepte mai specifice.

Dumnezeu

Dumnezeu este „Unicul distinctiv“ absolut, deopotrivă imanent în spaţiu şi timp şi totodată transcenzându-le, prin natura sa neputând fi, fără doar şi poate, decât prezent întru totul pretutindeni. Natura fundamentală a universului este, prin urmare, strâns legată de toate timpurile şi de toate locurile: aceleaşi legi fundamentale se aplică peste tot, aşa cum, la drept vorbind, admite şi ştiinţa, fie prin intuiţie, fie de nevoie.38

Pentru a ne ajuta să desluşim natura acestei unităţi infinite, am putea distinge trăsăturile principale ale iubirii infinite, înţelepciunii şi acţiunii – iubirea fiind ineficientă fără înţelepciune, înţelepciunea fiind inertă fără iubire, iar acţiunea, rezultanta întru totul firească a unităţii lor. Dumnezeu este unul în sensul esenţial că nu există niciun conflict în Divin: iubirea să propună un curs al acţiunii, iar înţelepciunea să sugereze un altul. Acesta este un monoteism *calitativ*, nu doar unul numeric.39

Iubirea este în mod intrinsec personală, iar Dumnezeu

este, prin urmare, persoana esenţială şi unică, definiţia persoanei umane. Nu există nici o altă sursă de viaţă, care în esenţa sa să fie iubire pură. Am fost creaţi nu „din nimic“, ci literalmente „din iubire“, de vreme ce iubirea este prin natura sa dăruire de sine şi se manifestă prin sine. În acest sens, noi suntem diferenţiaţi de Divin, dar niciodată separaţi (din nou „unicul distinctiv“), suntem mai degrabă recipiente ale fiinţei decât fiinţe. Ne deosebim unii de ceilalţi nu prin prezenţa Divinului în noi, ci prin măsura în care acceptăm Divinul sau în receptivitatea pe care o manifestăm faţă de acesta.40

Umanitatea noastră

Cu toate acestea, de cele mai multe ori, noi nu ne resimţim pe noi înşine în principal ca pe nişte receptori ai Divinului. Ne simţim de sine-stătători şi stăpâni pe destinul nostru. Această aparenţă este darul libertăţii şi al raţiunii, pe care Dumnezeu ni l-a dat în mod intenţionat, menite să ne facă apţi de a accepta Divinul de bună voie dar care, totodată, pot fi folosite şi pentru a-l respinge.41

Lumea fizică este scena în care noi alegem să acceptăm sau să respingem. Ambiguitatea sa este esenţială pentru

acest scop, făcându-ne apţi să ne convingem singuri că suntem de fapt de sine stătători, să ne focalizăm asupra calităţii noastre de a fi distinctivi chiar până la a ne lepăda de unitatea noastră. Dacă aceasta este alegerea pe care o facem, înseamnă că ne rupem de bună voie de puterea unificatoare a iubirii şi a înţelepciunii şi, prin urmare, ne opunem ferm naturii fundamentale a însăşi realităţii.42 Această respingere se manifestă prin izolare şi ostilitate, atât interioare, cât şi exterioare. Cu alte cuvinte, ne cultivăm o adevărată plăcere de a fi în conflict cu ceilalţi, iar propriile noastre pasiuni şi gânduri intră în conflict unele cu altele. Satisfacţia noastră vine doar de la ceilalţi, ceea ce este în mod inerent irealizabil.4

Iubirea

Swedenborgconsiderăiubireacaoenergiefundamentală şi o substanţă fundamentală a tuturor fiinţelor umane, având înţelepciunea drept resursă.44 În cele din urmă, vom crede ceea ce ne dorim („iubim“) să credem şi vom înţelege ce vrem noi să înţelegem. Scopurile noastre, mai mult decât cunoştinţele noastre, ne determină caracterul – noi *suntem* ceea ce iubim.45

Swedenborg distinge o ierarhie întreagă de iubiri: iubirea de Dumnezeu ca Domn, iubirea faţă de ceilalţi, iubirea faţă de lume şi iubirea de sine. Toate sunt necesare, iar atunci când se află în această ordine a priorităţii, totul este în regulă. Iubirea de sine (sau de lume) devine dăunătoare numai atunci când tinde să domine iubirile superioare, în loc să le deservească. În termeni practici, aceasta înseamnă că teologia swedenborgiană nu oferă nici o garanţie pentru ascetism sau „renunţarea la lume“, ci mai degrabă ne solicită să ne îngrijim de propria bunăstare şi să preţuim toate momentele de bucurie autentică, fie ea fizică sau spirituală.46

Această atitudine pozitivă este deosebit de clară în tratatul despre căsnicie. El consideră căsnicia ca oferind o oportunitate pentru unirea desăvârşită dintre iubire şi înţelepciune, astfel încât cuplul căsătorit pe deplin este „unitatea distinctivă“ fără nici o urmă de dominaţie a unuia sau a celuilalt.47 Pe măsură ce cei doi devin din ce în ce mai mult unul singur, fiecare dintre ei ajunge să devină perfect definit – soţul mai bărbat, soţia mai femeie.

Evoluţia umană

Încă de la naştere, noi trăim momente de empatie spontană, dar modul cel mai dominant al sensibilităţii noastre pare să fie auto-sensibilitatea. Aceasta atrage după sine o viziune radical distorsionată a realităţii, care îi induce fiecărui individ impresia că este singurul înzestrat cu sentimente intense şi cu gânduri. Egocentrismul nostru are însă un călcâi al lui Ahile, care este în mod special vulnerabil la raţionalitate, deoarece a gândi că există o singură fiinţă de acest fel este absurd din punct de vedere raţional.48

O altă consecinţă a acestui fapt este că simţirea şi gândirea noastră – „iubirea“ şi „înţelepciunea“ noastră –

spre deosebire de cele ale lui Dumnezeu, sunt deseori în conflict. Uneori, de exemplu, putem vedea mental ceea ce este bine, chiar şi atunci când nu-l simţim şi avem libertatea de a ne conforma acestei percepţii, în loc să ne lăsăm purtaţi de sentimente. În măsura în care vom face acest lucru, devenim treptat conştienţi de „alte sensibilităţi“ latente în noi. Într-unul dintre conceptele lui Swedenborg, noi suntem cei care îi deschidem calea de manifestare lui Dumnezeu în noi, pentru a se revărsa direct în conştiinţa noastră. Iar de aici decurge amplificarea „unicităţii“ atât în noi, cât şi în ceilalţi.49 Trebuie subliniat că acest proces de creştere necesită o viaţă activă în lume. Agentul principal al transformării este activitatea constructivă. Iar studiul particular, introspecţia sau meditaţia sunt eficiente numai în măsura în care se focalizează pe o astfel de activitate. Din nou, acest lucru este în conformitate cu importanţa pe care Swedenborg o atribuie desăvârşirii: individul nu este împlinit prin neglijarea unui întreg nivel al fiinţei.50

Revelaţia

Pentru Swedenborg e de la sine înţeles că nu ne putem ridica singuri trăgându-ne de propriile noastre şireturi.

Dacă ni se pare cumva că putem este numai pentru că Dumnezeu, în mod constant, ne furnizează resursele necesare transformării. Conform gândirii lui Swedenborg, raţiunea este un agent fundamental în această schimbare, revelaţia este o formă fundamentală de ajutor divin, iar Biblia este revelaţia centrală. El consideră Biblia ca fiind în esenţă o parabolă, o metaforă care întruchipează o povestire spirituală. Această convingere a fost atât de puternică, încât a considerat că miezul misiunii sale este desluşirea semnificaţiei spirituale a Scripturii.51

El a ajuns să vadă Biblia nu ca pe un compendiu de afirmaţii teologice sau parafrazări de texte, ci ca pe o poveste coerentă. Procesul de creştere denumit „Evoluţia Umană“ implică o sarcină pe viaţă, care se desfăşoară într-o manieră sistematică, pornind de la interese mai mult fizice şi ajungând la interese mai mult spirituale. Ordonarea care stă la baza acestui proces este reflectată în povestea biblică sub forma imaginii primordiale a întemeierii împărăţiei lui Dumnezeu. Povestea concretă porneşte de la o promisiune iniţial vagă şi trece prin multe vicisitudini până la instaurarea cu

succes a unui imperiu pământesc. Când acesta se dovedeşte necorespunzător, încarnarea ne oferă speranţa într-o împărăţie spirituală, „împărăţia cerurilor“, care s-a împlinit, în sfârşit, din punct de vedere profetic, prin pogorârea Cetăţii Sfinte.52

Într-o manieră întru totul asemănătoare, noi putem progresa de la primele noastre vagi „vise de glorie“ dincopilărie, trecând prin experienţă, la stabilirea identităţii de sine, ajungem să ne dăm seama de nepotrivirea aparenţei exterioare şi putem deveni participanţi conştienţi în lumea vibrantă a iubirii spirituale, a înţelepciunii şi a dinamismului.53

Corespondenţa

În procesul realizării spirituale, ambiguităţile lumii şi ale Bibliei se estompează din ce în ce mai mult. Conceptul central în această dizolvare este conceptul de „corespondenţă“ sau „sensibilitate”54. Divinul, ca sursă a tot ceea ce există, acţionează cel mai direct dinspre tărâmul spiritual înspre cel fizic. Şi, în timp ce natura divină este din ce în ce mai ocultată de lipsa crescândă de sensibilitate faţă de aceste tărâmuri succesive, această sursă nu piere niciodată.55

Prin urmare, Swedenborg consideră lumea fizică drept o rezultantă a unor cauze spirituale, o rezultantă care reflectă aceste cauze, deşi vag uneori. Aprofundarea continuă a conştiinţei determină o înţelegere a acestei relaţii. Legile naturii sunt considerate nişte oglindiri ale legilor spirituale, entităţile şi evenimentele fizice sunt considerate rezultate ale acestora şi, prin urmare, ele sunt imagini ale celor spirituale. Străduinţa de a se întemeia o împărăţie pământească este un preludiu adecvat pentru întemeierea uneia cereşti, deoarece principiile fundamentale sunt aceleaşi în fiecare caz. Exemplele sunt „distinctive“ ca nivel, unul fiind inclus în celălalt, ele fiind „unul“ în principiu.56

Universalitate

Referindu-ne pentru un moment la primul paragraf din aceste „Concepte cheie“, observăm că există un considerent datorită căruia diferenţa dintre teologia swedenborgiană şi teologia creştină tradiţională transpare fără nici un fel de subtilitate. Altfel spus, Swedenborg insistă asupra faptului că Domnul este *efectiv* prezent în toate religiile, ceea ce are ca şi consecinţă izbăvirea „indivizilor buni“, indiferent de religia căreia îi aparţin. De fapt, el vorbeşte pozitiv chiar într-o măsură mult mai mare despre necreştini decât despre creştini. Pentru el, un dumnezeu care nu îi pune la dispoziţie fiecăruia cel puţin mijloacele de mântuire nu poate fi decât unul lipsit de iubire, înţelepciune sau ineficient.57

Cu toate acestea, nu există nici o ezitare în insistenţa lui asupra faptului că Întruparea lui Dumnezeu în persoana lui Iisus a fost punctul de cotitură al întregii istorii şi că, prin urmare, creştinismul autentic este cea mai perfectă dintre toate religiile. Poate cel mai direct mod de a explica acest aparent paradox este de a afirma că în creştinism îl vedem

cel mai clar pe Dumnezeul care este activ pretutindeni.

Este o denaturare a însăşi acestei religii să se pretindă că mântuirea este numai pentru creştini.58

Nemurire

Considerând spiritul ca pe ceva consistent şi structurat, Swedenborg îi vede pe oameni drept nişte fiinţe spirituale în esenţă, ale căror trupuri sunt în primul rând mijloace de folosinţă într-un mediu înconjurător fizic. Pentru el, această preocupare legată de planul fizic este de fapt cea care ne face orbi la realitatea spiritului. Deci, pe de o parte, aspiraţia către unitate atrage după sine creşterea gradului de conştientizare spirituală, iar pe de altă parte, moartea are drept consecinţă, în primul rând, o modificare a nivelului de conştiinţă.59

Alegerea pe care o facem după moarte nu este neapărat instantanee. Swedenborg descrie o „Lume a Spiritelor“ care se află între rai şi iad60, unde cei care au murit de curând îşi pierd treptat capacitatea de a disimula şi îşi rezolvă toate indeciziile rămase. Singura „judecată“ pe care o experimentăm este propria noastră judecată – libera alegere de a ne păsa unii de alţii, care este raiul, sau de a ne păsa doar de noi înşine, care este iadul.61

Maximus Homo

Deoarece trinitatea iubire, înţelepciune şi acţiune este caracteristică Divinului, atunci este o caracteristică a întregii realităţi. Şi, pentru că această trinitate are un caracter puternic personal, forma umană este universală. Swedenborg o vede ca pe forma individului, aşa cum e şi firesc. În plus, orice grup de oameni uniţi prin dragoste şi înţelegere reciprocă va acţiona ca o entitate colectivă şi, prin urmare, va avea o conformaţie umană funcţională (distinctă de „forma umană“). El chiar se referă la rai în totalitatea sa ca fiind *Maximus Homo*, „cea mai mare fiinţă umană“ sau „omul universal“ şi intră în câteva detalii despre funcţiile spirituale care corespund diferitelor părţi şi organe ale corpului uman. Persoana colectivă este nevoită să perceapă şi să acţioneze, să ingereze şi să incorporeze, exact la fel cum face şi individul şi, prin urmare, are nevoie de „organele“ care îndeplinesc aceste funcţii.62

Încarnarea

După cum a fost deja menţionat, Swedenborg priveşte

Încarnarea ca pe evenimentul central al istoriei umane. În opinia sa, rasa umană a decăzut dintr-un stadiu primordial de inocenţă, devenind din ce în ce mai materialistă, până când singurul mod în care s-a mai putut ajunge la ea a fost prin însăşi prezenţa fizică a divinităţii. În Cristos, Swedenborg îl vede pe Dumnezeu luând asupra sa natura noastră decăzută şi alchimizând-o prin procesul conflictului dintre aspectul divin în cel mai înalt grad şi aspectul omenesc în cel mai jos grad dinlăuntrul său. Această experienţă este o analogie perfectă cu propriile noastre conflicte interioare, iar viaţa lui este, prin urmare, modelul pentru propria noastră viaţă.63

Din această perspectivă, naşterea din fecioară este esenţială din două motive. În primul rând, trebuie să existe un părinte fizic pentru a transmite natura decăzută: pentru Swedenborg, o *concepţie imaculată*, o concepţie dintr-o mamă fără păcat, ar fi fost cam fără sens şi ineficientă. În al doilea rând, era nevoie ca în acea natură decăzută să existe o capacitate *infinită* de acceptare a Divinului. Fără prima, viaţa lui Iisus ar fi fost irelevantă faţă de a noastră; fără a doua, aceasta nu şi-ar fi atins scopul.64

Aşadar se consideră că Iisus a crescut la fel ca noi, cunoscând îndoiala, egoismul şi toate distorsiunile firii omeneşti pe care le trăim noi înşine. Viata Sa este modelul perfect al procesului de transformare, care este propria noastră speranţă şi care, după cum s-a menţionat deja, este înfăţişată în povestea biblică. El a fost într-un sens foarte special „Cuvântul întrupat“ şi împlinirea Scripturii. Patimile de pe cruce nu au fost o împăcare sacrificială, ci o ultimă încercare, o ultimă dăruire de sine. Refuzând să se folosească de puterile miraculoase pentru a trece peste actul nostru de respingere, Iisus a făcut ultimul pas într-o perfectă plenitudine, plină de iubire. Şi, pentru că plenitudinea era completă, învierea a inclus chiar şi corpul său fizic.65

O pretenţie radicală

Un punct central al diferenţei dintre teologia lui Swedenborg şi gândirea creştină tradiţională, susţinută, însă greu de anticipat de conceptele sistemului său, este declaraţia sa că profeţiile biblice ale Judecăţii de Apoi şi a celei de A Doua Veniri a Domnului au fost împlinite în timpul vieţii sale. El susţine cunoaşterea acestor evenimente

în virtutea faptului că a asistat la judecată în lumea spirituală şi interpretează conceptele tradiţionale în lumina acestora. Odată cu Judecata de Apoi din 1757, aşa cum o vede el, era simbolizată de „vechea“ Biserică creştină s-a încheiat. A Doua Venire – revenirea Domnului după învierea şi glorificarea Sa, descrise în Evanghelii – vesteşte un nou creştinism şi întemeierea în 1770 a unei noi biserici în lumea spirituală. El a afirmat la un moment dat că biserica din lumea exterioară va continua aproape la fel ca înainte, cel puţin pentru o vreme, iar el nu a încercat nici să înfiinţeze o nouă organizaţie, nici nu făcut vreun fel de supoziţie cu privire la forma pe care ar putea să o ia. El s-a aşteptat în schimb ca o nouă libertate de gândire în probleme spirituale să contracareze dogmatismul creştinismului tradiţional.66

O viziune

Teologia lui Swedenborg nu este doar „credinţă intelectuală“, ci un fel de plan de vindecare a indivizilor şi a societăţii umane. Aceasta solicită dezvoltarea deplină a individului,lanivelemoţional,intelectualşicomportamental. Ea pune preţ pe iubirea deschisă şi profundă, pe gândirea limpede şi liberă şi pe activitatea onestă. Ea corelează aceste calităţi direct cu natura realităţii, evitând astfel orice sistem de recompense şi pedepse arbitrare. Mai presus de toate, ea vizează o unitate individuală şi colectivă, în care diferenţele nu sunt separatoare, ci îmbogăţesc în mod constant întregul şi vede sursa acestei „unicităţi distinctive“ ca fiind înţelepciunea şi iubirea creatorului unic.67

Bibliografie

Titlurile sunt enumerate în forma scurtă, care apare în însemnări şi index, urmate de titlul original, titlul publicat în engleză (şi, în unele cazuri, într-o traducere alternativă), precum şi locul şi data primei publicări. Versiunile în engleză ale lucrărilor de Swedenborg sunt tipărite, în funcţie de diferitele date de publicare, de către Fundaţia Swedenborg. Detalii suplimentare despre publicare, precum şi diverse alte traduceri şi ediţii pot fi găsite în Woofenden, *Swedenborg Researcher's Manual* (*Manualul cercetătorului lui Swedenborg* - n.t. *)*.

Lucrări de Emanuel Swedenborg

Animal Kingdom. *Oeconomia Regni animalis (Economy of the Animal Kingdom [Dynamics of the Soul's Domain])* Amsterdam: 1741.

Apocalypse Explained. *Apocalypsis Explicata (Apocalypse Explained)* Nepublicată de Swedenborg. Manuscris semnat în original aflat în Biblioteca Academiei Regale de Ştiinţe, Stockholm.

Apocalypse Revealed. *Apocalypsis Revelata (Apocalypse*

Revealed). Amsterdam: 1766.

Arcana Coelestia. *Arcana Coelestia (Heavenly Mysteries)* Londra: 1749-1756.

Balance of Trade. *Copia af en instruction* … [etc.] (Intitulată de către Tafel, în *Documents* astfel: „On the Means to further the Welfare of a country“ („Despre mijloacele de stimulare a bunăstării unei ţări“ – n.t.) Copie aflată în Biblioteca Diocesan, Linköping.

Brief Exposition. *Summaria Expositio Doctrinae Novae Ecclesiae* (*Brief Exposition of the Doctrines of the New Church – Scurtă expunere despre doctrinele Noii Biserici* – n.t.), Amsterdam: 1769. Manuscris semnat în original, aflat la Academia Regală de Ştiinţe, Stockholm.

Continuation. *Continuatio de Ultimo Judico* (*Continuation concerning the Last Judgement – Continuare cu privire la Judecata de Apoi* – n.t.) . Amsterdam: 1763.

Copper and Brass. *Regnum subterraneum sive minerale du cupro et orichalco* (*Subterranean or mineral kingdom in respect to copper and brass – Regatul subteran sau mineral, în ceea ce priveşte cuprul şi alama*– n.t.) . Vol. 3 al *Philosophical and Mineralogical Works* (*Lucrări filosofice şi de mineralogie*

– n.t.) , Leipzig: Friedrich Hekel, 1743.

Coronis. *Coronis seu appendix ad Veram Christianam Religionem* (*Coronis to True Christian Religion – Concluzii asupra Adevăratei Religii Creştine* – n.t.) . Nepublicată de Swedenborg. Manuscris aflat în biblioteca Societăţii Swedenborg, Londra. În *Posthumous Theological Works* (*Lucrări teologice postume* – n.t.). Editată şi tradusă de John Whitehead. New York, Fundaţia Swedenborg, 1928.

Daedalus. *Daedalus Hyperboraeus (Northern Inventor)*. Revistă în 6 numere, editor şi colaborator Emanuel Swedenborg. Diferite locuri de publicare, 23 octombrie 1715-octombrie 1718.

Divine Love and Wisdom. *Sapientia angelica de Divino Amore et de Divina Sapientia* (*Angelic Wisdom concerning Divine Love and Wisdom – Înţelepciunea Angelică despre Iubirea şi Înţelepciunea Divină* – n.t.) . Amsterdam: 1763.

Divine Providence. *Sapientia angelica de Divina Providentia* (*Angelic Wisdom concerning Divine Providence – Înţelepciunea angelică despre Providenţa Divină* – n.t.) . Amsterdam: 1764.

Doctrine of Faith. *Doctrina Novae Hierosolymae de Fide* (*Doctrine of Faith for the New Jerusalem – Doctrina credinţei pentru Noul Ierusalim* – n.t.) , Amsterdam: 1763.

Doctrine of Life. *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma* (*Doctrine of Life for the New Jerusalem – Doctrina vieţii pentru Noul Ierusalim* – n.t.) . Amsterdam: 1763.

Doctrine of Sacred Scripture. *Doctrina Novae Hierosolymae de Scriptura Sacra* (*Doctrine of the New Jerusalem concerning Sacred Scripture – Doctrina Noului Ierusalim cu privire la Sfânta Scriptură* – n.t.). Amsterdam 1763.

Doctrine of the Lord. *Doctrina Novae Herosolymae de Domino* (*Doctrine of the New Jerusalem concerning the Lord – Doctrina Noului Ierusalim cu privire la Domnul* – n.t.) . Amsterdam 1763.

„Dinamycs of the Soul's Domain" (Vezi *Economy of the Animal Kingdom – Economia Regatului Animal* – n.t.)

Earths in the Universe. *De Telluribus in Mundo nostro Solari* (*Earths in our Solar System [Earths in the Universe] – Pamânturi din sistemul nostru solar [Pamânturi din Univers]* – n.t.) . Londra: 1758.

Economy of the Animal Kingdom. *Oeconomia regni animalis* (*Economy of the Animal Kingdom [Dinamycs of the Soul's Domain] – Economia Regatului Animal [Dinamica Domeniului Sufletului]* – n.t.) . Amsterdam: Francois Changuion, 1741.

Festivus Applausus. *Festivus Applausus in Caroli XII* (*Jovial Applause for Charles XII – Aplauze călduroase pentru Charles al XII-lea* – n.t.) . Greifswalde: Dan. Benj. Starkii, 1714.

First Principles of Natural Things (vezi *Principia*).

Four Doctrines. (Vezi *Doctrine of Faith, Doctrine of Life, Doctrine of Sacred Scripture, Doctrine of the Lord*).

Heaven and Hell. *De Caelo et ejus mirabilibus, et de inferno, ex auditis et visis* (*Heaven and Its Wonders, and Hell, from Things Heard and Seen – Raiul şi minunile sale şi iadul, din cele văzute şi auzite* – n.t.) . Londra: 1758.

„Heavenly Mysteries“ (Vezi *Arcana Coelestia*).

Inflation and Deflation. *Oförgripeliga tanckar om swenska myntets förhögning oest* (*Modest thoughts on the Deflation and Infaltion of Swedish Coinage – Modeste gânduri asupra deflaţiei şi inflaţiei sistemului monetar suedez* – n.t.) .

Stockholm: Joh. Hinr. Werner, 1722.

Intercourse between Soul and Body. *De Commercio Animae et Corporis* (*Soul-Body Interaction [Intercourse between Soul and Body] – Interacţiunea suflet-trup [Uniunea dintre suflet şi trup]* – n.t.) . Londra: 1769.

Iron and Steel. *Regnum subterraneum sive minerale de ferro ... deque conversione feri crude in chalybdem* (*Subterranean or mineral kingdom in the respect to iron … further the method of convering crude iron into steel – Regatul subteran sau mineral în privinţa fierului ... suplimentar metoda de transformare a fierului brut în oţel* – n.t.) Vol. 2 din *Philosophical and Mineralogical Works* (*Lucrări filosofice şi mineralogice* – n.t.) , Leipzig: Friedrich Hekel, 1743.

Journal of Dreams. *Swedenborgs Drömmar* (*Swdenborg's Dreams [Journal of Dreams] – Visele lui Swedenborg [Jurnal de vise]* – n.t.) . Nepublicat de Swedenborg. Manuscris semnat în original, aflat în Biblioteca Regală din Stockholm.

Marriage Love. *Delitiae sapientiae de Amore conjugiali* (*Delights of Wisdom pertaining the Conjugial [Marriage] Love – Perle de înţelepciune referitoare la Dragostea Conjugală*

[în căsnicie] – n.t.) . Amsterdam: 1768.

Maximus Homo. (Vezi „Universal Human“ – „Omul universal“ – n.t.).

New Jerusalem and its Heavenly Doctrine. *De Nova Hierosolyma et ejus Doctrina coelesti* (*New Jerusalem and Its Heavenly Doctrine – Noul Ierusalim şi doctrina sa cerească* – n.t.). Londra: 1758.

New Method of Finding Longitude. *Försök at finna östra och westra lengden igen igenom manan* (*Attempt to fiind east and west longitude by means of the moon – Încercare de a calcula longitudinea estică şi vestică cu ajutorul lunii* – n.t.) . Upsala: J. H. Werner, 1718.

Noble and Base Metals. Swedenborg's Memorial , *Angaenda bearbetandet af jern och koppar i Sverige* (Swedenborg's *Proposition to abolish the distinction made in mining districts in favor of copper to the detrimnet of iron – Propunerea lui* Swedenborg *de a se desfiinţa diferenţierea care se făcea în cartierele miniere în favoarea cuprului şi în detrimentul fierului* – n.t.) . Copie aflată în Arhivele Statului, Stockholm.

On Tremulation. „Anatomi af var aldrafinaste natur,

wisande att wart rörande och lefwande wäsende bestar af contremiscentier“ (Anatomy of our most subtle nature, showing that our moving and living force consists of vibrations – Anatomia naturii noastre cele mai subtile, care arată că forţa ce ne mişcă şi ne însufleţeşte constă din vibraţii – n.t.). *Daedalus Hyperboraeus* (*Northern Daedalus*). VI:10-14 (aprilie-iunie 1719).

Philosophical and Mineralogical Works. *Opera Philosophica et Mineralogica (Philosophical and Mineralogical Works).* 3 volume *: I. Principia* (*First Principles – Primele principii* – n.t.) *II. Regnum ... de ferro* (*Iron and Steel – Fierul şi oţelul* – n.t.) *, III. Regnum ... de cupro et orichalco* (*Copper and Iron – Cuprul şi fierul* – n.t.) . Leipzig: Friedrich Hekel, 1734.

Posthumous Theological Works. *Posthumous Theological Works*, editată şi tradusă de John Whitehead, 2 volume. New York: Fundaţia Swedenborg, 1928. Include şi alte titluri enumerate aici.

Principles of Chemistry. *Prodromus principiorum rerum naturalium* (*Forerunner of First Principles of Natural Things [Principles of Chemistry] – Introducere în primele principii ale*

lucrurilor naturale [Principiile chimiei] – n.t.) . Amsterdam: Johannem Oosterwyk, 1721.

Scripture Confirmations. *Dicta Probantia* (*Scripture Confirmations of New Church Doctrine, being proof passages from the Scriptures – Împlinirile scripturii din învăţătura Noii Biserici, drept dovadă fiind unele pasaje din Scripturi* – n.t.). Nepublicată de Swedenborg. Editată şi tradusă de John Whitehead. New York: Fundaţia Swedenborg, 1914. De asemenea, în vol. 2 al *Posthumous Theological Works*, 1928.

Selected Sentences. *L. Annaei Senecae & Pub. Syri Mimi forsnan & aliorum Selectae Sententiae* (*Selected Sentences from L. Annaeus Seneca and Publius Syrus the Mime with Notes, submitted by Emanuel Swedberg for public examination June 1, 1709 at Upsala University – Maxime alese de L. Annaeus Seneca şi Publius Syrus Mimul cu Note, supus examinării publice de către Emanuel Swedberg, pe 1 iunie 1709, la Universitatea Upsala* – n.t.) . Upsala: Universitatea Upsala, 1709.

„Soul's Domain“ (Vezi *Animal Kingdom*).

Soul-Body Interaction. Vezi *Intercourse between Soul and Body* (*Uniunea dintre Suflet si Trup* – n.t.).

Spiritual Diary. *Diarium Spiritualis* (*Spiritual Diary* – *Jurnal spiritual* – n.t.) . Nepublicat de Swedenborg. Manuscris semnat în original aflat la Academia Regală de Ştiinţe, Stockholm. *Spiritual Diary*. Traducere de George Bush şi John Smithson, 5 volume. Londra: James Speirs, 1883-1902. Reeditate de către Fundaţia Swedenborg, New York.

True Christian Religion. *Vera Christiana religio (True Christian Religion).* Amsterdam: 1771.

Universal Human. *The Universal Human*. (Extras din *Arcana Coelestia*). Traducere de George F. Dole, New York, The Paulist Press, 1984.

White Horse. *De Equo Albo, de quo in Apocalypsi, cap. xix* (*The White Horse Mentioned in the Apocalypse Chapter xix Calul Alb menţionat în capitolul xix din Apocalipsă* – n.t.) . Londra: 1758.

Word Explained. *Explicatio în Verbum historium Veteris testament* (*The Historical Word of the Old Testament Explained* – *Cuvântul istoric din Vechiul testament explicat* – n.t.) . Nepublicat de Swedenborg. Manuscris semnat în original

aflat la Academia Regală de Ştiinţe, Stockholm. *The Word of the Old Testament Explained*. 9 volume, traducere de Alfred Acton şi redactare de Bryn Athyn, PA: 1928-1951.

Worship and Love of God. *De cultu et amore Dei* (*Worship and Love of God – Adorarea şi dragostea de Dumnezeu* – n.t.). Londra: 1745.

Lucrări de alţi autori

Acton, Alfred – compilator, editor şi traducător. *Letters and Memorials of Emanuel Swedenborg* (*Scrisori şi Amintiri ale lui Emanuel Swedenborg* – n.t.). 2 volume. Bryn Athyn, PA: Asociaţia Ştiinţifică Swedenborg, 1948, 1955.

Brock, Erland et al – editori, *Emanuel Swedenborg: The Man and His Inflyence* (*Emanuel Swedenborg: Omul şi influenţa sa* – n.t.). Bryn Athyn, PA: Academy Press, 1989.

Larsen, Robin – editor. *Emanuel Swedenborg: A Continuing Vision* (*Emanuel Swedenborg: o viziune continuă* – n.t.). New York: Fundaţia Swedenborg 1988.

Sigstedt, Cyriel Odhner. *The Swedenborg Epic* (*Epopeea Swedenborg* – n.t.). New York: Bookman, 1952.

Söderberg, Henry. *Swedenborg's 1714 Airplane*: *A*

Machine to Fly in the Air (*Avionul lui Swedenborg din 1714:un aparat de zbor* – n.t.). New York: Fundaţia Swedenborg, 1988.

Tafel, Rudolph H. – compilator, editor, traducător. *Documents Concerning the Life and Character of Emanuel Swedenborg* (*Documente privind viaţa şi caracterul lui Emanuel Swedenborg* – n.t.), 2 volume (legate în 3 volume). Londra: Swedenborg Society, 1875, 1877.

Toksvig, Signe. *Emanuel Swedenborg, Scientist and Mystic* (*Emanuel Swedenborg, om de ştiinţă şi mistic* – n.t.). New Haven: Yale University Press, 1948.

Woofenden, William Ross. *Swedenborg Researcher's Manual: A Research Reference Manual for Writers of Academic Dissertations, and for Other Scholars* (*Manualul cercetătorului, de Swedenborg: Un manual de referinţă pentru cercetare, pentru cei ce scriu dizertaţii academice şi pentru alţi savanţi* – n.t.). Bryn Athyn, PA: Asociaţia Ştiinţifică Swedenborg, 1988.

Wunsch, William F. *The World within the Bible: A Handbook to Swedenborg's Arcane Coelestia* (*Lumea conform*

Bibliei: manual despre Arcana Coelestia a lui Swedenborg – n.t.). New York: New Church Press, 1929.

Note explicative

Pentru toate titlurile informaţiile legate de publicaţie sunt incluse în bibliografie. Swedenborg şi-a numerotat toate paragrafele, iar trimiterile sunt la aceste numere, mai degrabă decât la numărul paginii. Numerele paragrafelor sunt identice în toate ediţiile.

1. Swedenborg, *Journal of Dreams* (*Jurnal de vise* – n.t.) nr. 18.

2. Tafel , *Documents* (*Documente* – n.t.), 1:208.

3. *Ibid*., 1:107.

4. Acton, *Letters* (*Scrisori* – n.t.) , 2:696.

5. *Ibid*., 2:696.

6. Swedenborg, *Spiritual Diary* (*Jurnal spiritual* – n.t.), nr. 3317, 3464.

7. Cel puţin conştient, Jesper nu a intenţionat să-şi îndepărteze fiii de interesele lor fireşti şi să-i atragă spre preoţie (vezi Tafel, *Documents* (*Documente* – n.t.), 1:196); însă, la vârsta de 56 de ani, visul lui Emanuel îi sugerează că

el a simţit încuviinţarea tatălui său numai după propria sa teofanie (vezi nota 16).

8. Tafel, *Op. cit*. 2:3.

9. *Ibid*., 1:224.

10. Acton, *Op. cit*., 01:56ff.

11. Modele ale avionului lui Emanuel au fost construite pentru a fi expuse în Muzeul Tekniska din Stockholm, Institutul Smithsonian din Washington, D.C. şi pentru expoziţia muzeului ambulant al Fundaţiei Swedenborg, „Swedenborg, Scientist" („Swedenborg, om de ştiinţă" – n.t.).

12. *Daedalus Hyperboreus IV*, citat în Söderberg, *Swedenborg's 1714 Airplane* (*Avionul lui Swedenborg din 1714* – n.t.).

13. Tafel , *Op. cit*., 1:305.

14. Swedenborg, *Economy* (*Economie* – n.t.) , nr. 19, Swedenborg, *Spiritual Diary* (*Jurnal spiritual* – n.t.), nr. 2951.

15. Tafel, *Documents* (*Documente* – n.t.), 1:586-90.

16. Swedenborg, *Economy* (*Economie* – n.t.), nr. 18.

17. Anders Johan, contele von Hopken, a fost membru (1746-1761) al Consiliul Executiv, care împărţea puterea cu regele Suediei. Mai târziu Von Hopken a susţinut că a fost prieten cu Swedenborg timp de patruzeci şi doi de ani şi i-a fost apropiat zilnic începând cu anul 1756. Preşedintele Casei Nobililor în acea vreme era contele Carl Gustaf Tessin, un arhitect care a terminat Palatul Regal din Stockholm (început de tatăl său, Nicolas Tessin) şi care a devenit, ulterior, membru în Consiliul Executiv, pentru douăzeci de ani. Tessin şi Swedenborg s-au cunoscut în serviciul guvernului în aceşti ani, iar în 1760 – după ce Tessin a aflat că Swedenborg era autorul lucrărilor teologice care făcuseră vâlvă în Stockholm – între cei doi bărbaţi au avut loc lungi conversaţii particulare despre opiniile filozofice şi teologice ale lui Swedenborg.

18. Swedenborg, *Journal of Dreams* (*Jurnal de vise* – n.t.) nr. 38-49.

19. *Ibid.* , nr. 49-57.

20. *Ibid.*, nr. 58-59. (Vezi, de asemenea, nota 7).

21. Tafel, *Op. cit.*, 2:709ff.

22. Această descriere a evenimentului combină două relatări despre amintirile lui Swedenborg, păstrate de către prietenii lui – una de către Carl Robsahm (Tafel, *Documents* (*Documente* – n.t.), 01:36), iar cealaltă de către Gabriel Beyer (Tafel, *Documents* (*Documente* – n.t.), 2:426).
Spiritual Diary (*Jurnalul spiritual* – n.t.) al lui Swedenborg, nr. 397, se pare că se referă la o stare de abandonare de sine obsedantă legată de acest eveniment.
23. Swedenborg, *True Christian Religion* (*Adevărata Religie Creştină* – n.t.), nr. 779 şi în alte părţi.
24. Tafel, *Op. cit*., 2:652.
25. Printre acestea: Judecata de Apoi (1757) a schimbat atât de mult conjunctura spirituală, încât era necesară o nouă abordare; el şi-a comutat atenţia de la biserica universală generalizată spre o viziune proprie asupra noii bisericii, în ciuda faptului că amploarea lucrării sale a făcut-o prohibitiv de costisitoare pentru a fi publicată!
26. Diferenţa dintre cele două este explicată în detaliu în Capitolul V al lucrării *The World within the Bible* (*Lumea conform Bibilei* – n.t.) , de William F. Wunsch.

27. Swedenborg, *Conjugial Love* (*Dragostea conjugală* – n.t.), nr. 521f.

28. Kant, *Dreams of a Spirit-Seer* (*Visele unui vizionar* – n.t.), 162.

29. Vezi Robert H. Kirven, „Swedenborg şi Kant“, în *Swedenborg and His Influence* (*Swedenborg şi influenţa sa* – n.t.).

30. Sigstedt, *Swedenborg Epic* (*Epopeea Swedenborg* – n.t.), 324. Consistoriile erau instanţe regionale de clerici, desemnate pentru a reglementa afacerile ecleziastice.

31. Tafel, *Op. cit.*, 2:306.

32. *Ibid*., 2:377.

33. *Ibid*., 2:546.

34. *Ibid*., 2:600.

35. *Ibid*., 1:8-9.

Note explicative pentru Conceptele cheie

36. Swedenborg, *Divine Love and Wisdom* (*Iubirea şi înţelepciunea Divină* – n.t.), nr. 14, 77-81.

37. −−−−, *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.) nr. 6724, 7270, *Iubirea şi înţelepciunea divină* 40.

38. −−−−, *Divine Love and Wisdom* (*Iubirea şi înţelepciunea divină* – n.t.), nr. 23, 27.

39. *Ibid.*, nr. 28.

40. *Ibid.*, nr. 11, 4, 78.

41. −−−−, *Marriage Love (Dragostea în căsnicie* – n.t.), nr. 444, *Divine Love and Wisdom* (*Iubirea şi înţelepciunea divină* – n.t.), nr. 264.

42. −−−−, *Heaven and Hell* (*Raiul şi iadul – n.t.),* nr. 547f.

43. *Ibid*, nr. 550.

44. −−−−, *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.), nr. 6135 (3).

45. −−−−, *Divine Providence* (*Providenţa Divină* – n.t.), nr. 195 (2); *Divine Love and Wisdom* (*Iubirea şi înţelepciunea divină* – n.t.), nr. 40ff.

46. −−−−, *Heaven and Hell* (*Raiul şi iadul* – n.t.) , nr. 528.

47. −−−−, *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.), nr. 10168-75.

48. *Ibid*., nr. 6323.

49. *Ibid*., nr. 2694 (2).

50. −−−−, *Heaven and Hell* (*Raiul şi iadul* – n.t.) , nr. 475.

51. −−−−, *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.), nr. 64, 67-9, 10632 (4).

52. *Ibid*., nr. 3304 (3).

53. *Ibid*., nr. 69, 92.

54. *Ibid*., nr. 3769.

55. *Ibid*., nr. 3223.

56. *Ibid*., nr. 5173 (2), *Heaven and Hell* (*Raiul şi iadul* – n.t.) , nr. 406.

57. −−−−, *Divine Providence* (*Providenţa Divină* – n.t.), nr. 326 (9) f.

58. *Ibid*., nr. 322 (4) f.

59. −−−−, *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.), nr. 8939 (2).

60. −−−−, *Heaven and Hell* (*Raiul şi iadul* – n.t.) , nr. 421f.

61. *Ibid*., nr. 499ff.

62. −−−−, *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.), nr. 4302 (3). Pentru o discuţie detaliată, vezi extrase din *Arcana* inserate în *The Universal Human* (*Omul universal* – n.t.) de Swedenborg.

63. *Ibid*., nr. 3061 (2).

64. *Ibid*., nr. 2288.

65. −−−−, *True Christian Religion* (*Adevărata religie creştină* – n.t.), nr.109.

66. −−−−, *Last Judgement* (*Judecata de Apoi* – n.t.), nr. 73-74.

67. −−−−, *Arcana Coelestia* (*Misterele Celeste* – n.t.), nr. 9613, *Last Judgement* (*Judecata de Apoi* – n.t.), nr. 12.

Sursele ilustraţiilor

Cu excepţia celor care sunt notate altfel, imaginile provin din Arhiva de Imagini Swedenborg, de la sediul Fundaţiei Swedenborg din New York City şi West Chester, Pennsylvania.

*

Pag. 2 – Johann-Martin Bernigeroth. *Emanuel Swedenborg*. Gravură, 1734.

Pag, 8-9 – Contele Erik Dahlberg. Stockholm privit dinspre vest. Din *Svecia Antigua et Hodierna*. (*Suedia antică şi modernă*). Gravură, 1716.

Pag. 17 – Artist necunoscut. *Emanuel Swedenborg in his Nineteenth Year* (*Emanuel Swedenborg la nouăsprezece ani – n.t.*). Pictură în ulei, cca. 1707. Mulţumită colecţiei lui Adolf Stroh.

Pag. 18 – Cindy Lippincott. Harta traseului primei călătorii a lui Swedenborg pe Continent.

Pag. 21 – Artist necunoscut. *Octogon Room (Camera octogon – n.t.)*. Gravură, secolul 18. Royal Greenwich Observatory, East Sussex.

Pag. 22 – David Loggan. Bodleian Library in the Eighteenth Century (Biblioteca Bodleian în secolului al XVIII-lea – n.t.). Din *Oxania Illustrata*. Gravură, 1675. New York Public Library.

Pag. 23 – S. şi R Larsen. Fotografie a microscopului lui Swedenborg şi a cutiei. 1983, cu permisiunea acordată de Tekniska Museet, Stockholm.

Pag. 29 – Contele Erik Dahlberg. Riddarhuset. Din

Svecia Antigua et Hodierna (*Suedia antică şi modernă*). Gravură, 1716.

Pag. 30 – Blazonul lui Swedenborg, 1719. Fotografie colecţionată de Virginia Branston.

Pag. 36 – Troliu de ridicare a minereului. Gravură din lucrarea lui Swedenborg, *Daedalus Hyperboreus*. Publicată de E. Swedenborg şi Christopher Polhem. Stockholm, 1716. Prin bunăvoinţa Swedenborg Scientific Association. Fotografie de Diane Fehon.

Pag. 41 – Emanuel Swedenborg. Gravură completă a lucrării *Evolution of the Planets* (*Evoluţia planetelor* – n.t.). Din Principia, 1734.

Pag. 44 – Adam sau Gabrielle Perelle . *L'Observatoire Nationale (Observatorul Naţional)*. Gravură, sfârşitul secolului al 17-lea.

Pag. 54 – Harold T. Carswell *, Surmised Plan of Swedenborg's Property in Stockholm* (*Schema probabilă a proprietăţii lui Swedenborg din Stockholm – n.t.*). Cerneală pe hârtie, 1922. *Chrysalis: Journal of the Swedenborg Foundation* (1987) 2:156.

Pag. 50 – Contele Erik Dahlberg. *Svecia Antiqua et hodernia*. (*Suedia antică şi modernă – n.t.*). Gravură, mijlocul secolului al VIII-lea.

Cronologia vieţii lui

Emanuel Swedenborg

de Robert H. Kirven, *Proximus inter Aliis* *

• Emanuel Swedberg s-a născut la 29 ianuarie 1688, la „Sveden“, în gospodăria strămoşească de lângă Falun, fiind al treilea dintre cei nouă copii, din părinţii:

• **Jesper Swedberg** (născut la 28 august 1653)

» hirotonisit la 12 februarie 1682, capelan al gărzii de

---

cavalerie,

» capelan al Curţii, 1685,

» vicar şi pastor de Wingaker, Sodermanland, 1692

» vicar al Catedralei Upsala, 1694

» inspector al bisericilor suedeze din America, Londra şi Portugalia, 1696 Episcop al oraşului Skara, 1702 (a trăit la Brunsbo)

» doctor în teologie, 1705

» a murit la Brunsbo, la 7 iulie 1735

• şi Sara Behm (12 decembrie 1666 – 17 iunie 1696)

» Albrecht, 1684-1696,

» Anna, 1686-1766,

* Dr. Marguerite Beek a început compilarea acestei cronologii, dându-i mai departe lucrarea d-nei Virginia Branston, care i-a predat-o Dr. Robin Larsen. Prezentul compilator a primit-o de la ea şi a profitat de sugestiile făcute de către colegii şi studenţii săi.

» Emanuel, 1688-1772,

» Hedwig, 1690-1728,

» Daniel, 1691-1691,

» Eliezer, 1691-1716,

» Catharina, 1693-1770,

» Jesper, 1694-1771,

» Margareta, 1695-[?].

• 2 februarie 1688 – Emanuel este botezat la Biserica lui Iacob, Stockholm

• 1692 – Jesper devine profesor de teologie la Upsala, apoi pastor al catedralei de acolo

• 1692 – începutul perioadei în care Swedenborg [aşa cum îşi aminteşte ulterior] este absorbit în mod constant de „gânduri despre Dumnezeu, mântuire şi bolile spirituale ale oamenilor“

• 1696 – Johan Moraeus, vărul lui Emanuel îi este desemnat drept tutore

• 17 iunie 1696 – moare Sara Behm

• 1697 – moare Charles al XI-lea, urmat la tron de Charles al XII-lea (15 ani) („Leul Nordului“)

• 30 noiembrie 1697 – Jesper se căsătoreşte cu Sara Bergia (născută la 4 ianuarie 1666)

• 15 iunie 1699 – se înscrie la universitatea Upsala, devine membru al Westmanland Dalecarlian Nation (fraternitate); studiază filosofia

• 1700 – începutul perioadei în care pentru Swedenborg [aşa cum îşi aminteşte ulterior] este o „încântare să stea de vorbă cu clericii despre credinţă“ şi tot atunci au loc primele experimente de hipoventilaţie

• noiembrie 1700 – Charles al XII-lea invadează Ucraina

• 17 mai 1702 – incendiu la Upsala; Prof. Rudbeck salvează biblioteca

• primăvaralui 1703 – Jesper şi Sara Bergia se mută la Brunsbo, unde au locuit în perioada cât a fost episcop de Skara

• 18 iulie 1703 – Anna Swedberg se căsătoreşte cu Eric Benzelius, născut la 27 ianuarie 1675 bibliotecar şi mai târziu profesor de teologie la Upsala

» 1726 – episcop de Gotenborg

» 1731 – episcop de Linköping

» Swedenborg locuieşte împreună cu Eric şi Anna (precum şi Hedwig şi alţi doi fraţi) timp de şase ani

» iunie 1709 – Swedenborg este absolvent al universităţii Upsala

• 1709-1710 – Swedenborg asamblează oase fosile de balene

• mai 1710 – **Prima călătorie pe Continent**

» 3 august 1710 – Londra

» primeşte vizita verilor Andreas şi Gustav Hesselius

» citeşte Newton, Malebranche, Norris

» efectuează experimentele lui Boyle

» studiază împreună cu Flamsteed

» aprilie 1711 – calculează tabelele de latitudine pentru oraşul Upsala, precum şi eclipsele solare şi lunare pentru perioada 1712 – 1721

» 16 ianuarie 1712 – se află la Oxford

» studiază cu Halley

» îi studiază pe Dryden, Spenser, Milton, Shakespeare, Jonson

» scrie poezie

» începutul lui 1713 – se află la Utrecht şi Leyden

» se întâlneşte cu ambasadorul suedez, contele Carl Gyllenborg

» se întâlneşte cu diplomatul ambasador suedez şi matematician, Baron Palmquist

» se întâlneşte cu ambasadorul suedez în Anglia, Robinson

» mai 1713 – Paris şi Versailles

» mai 1714 – Hamburg

» iulie 1714 – Rostock: finalizează schiţele a 14 invenţii: un submarin, un nou tip de sifon, un stivuitor, un proiect pentru o ecluză, un dispozitiv aspersor, un pod basculant, o pompă de aer (ventilator de condens), pistol cu aer, un instrument muzical universal, o tehnică de desen în perspectivă, un ceas cu apă, o trăsură mecanică, o trăsură zburătoare, cabluri şi suspensii

» noiembrie 1714 – Charles al XII-lea se întoarce din Turcia; Swedenborg scrie *Festivus Applausus*

» iunie 1715 – revine acasă, la Brunsbo, Suedia

• Crăciunul anului 1715 – îşi petrece vacanţa împreună cu Benzelius la Starbo

• ianuarie 1716 – publică primul dintre cele şase numere ale lucrării Daedalus Hyperboraeus

» primul număr: cornete şi tuburi acustice

» al doilea număr: troliu de ridicare, sistem monetar, eclipsă de soare

» al treilea număr: greutăţi şi măsuri, pompe de aer, măsurători de aer

» al patrulea număr: aparat de zbor (planor dirijabil)

• ianuarie 1716 – îl vizitează prima dată pe Polhem, în Stiernsund

• iunie 1716 – moare Eliezer Swedberg (fratele mai mic al lui Swedenborg)

• septembrie 1716 – Christopher Polhem este autorizat să construiască un port pe uscat la Karlscrona, este însoţit de E. S.;

• decembrie 1716 – E.S. se întâlneşte cu Charles al XII-lea la Lund; este numit Asesor extraordinar în Consiliul Minelor de către Charles al XII-lea; este numit a doua oară, dar nu este plătit sau acceptat de către consiliu

» ianuarie 1717 – îl însoţeşte pe Polhem în Karlscrona

» aprilie 1717 – membru în Consiliul Minelor, fără drept de a semna documente

• iunie 1717-scrie o propunere de înfiinţare a unui observator

• 1718 – Swedenborg lucrează la Gota Canal, la căile de transport fluvial, în saline, mută nave pe uscat pentru a împresura Frederickshald.

• 21 ianuarie 1718 – refuză posibilitatea de a îl succeda în funcţie pe profesorul Pehr Elfvius (matematică) la Facultatea Upsala

• iulie 1718 – logodnă prezumtivă între Swedenborg şi Emerentia Polhem – în cele din urmă Swedenborg a fost refuzat

• noiembrie 1718 – Swedenborg evită să lupte în

campanie împotriva cetăţii Frederickshald

• 30 noiembrie 1718 – Charles al XII-lea este ucis în faţa cetăţii Frederickshald, Ulrica Eleonora (1688-1741), sora mai mică a lui Charles XII şi soţia lui Frederic, prinţul moştenitor de Hesse-Cassel (1676-1751) pretinde tronul Suediei

• 1719 – Swedenborg publică *Motion and Position of Earth and Planets* (*Mişcarea şi poziţia Pământului şi a planetelor* – n.t.)

• 1719 – Swedenborg publică *The Height of the Waters, and Strong Tides in the Primaeval World* (*Înălţimea apelor şi maree puternice în lumea străveche* – n.t.)

• 1719 – Swedenborg publică *On Tremulation* (*Despre vibraţie* – n.t.)

• 3 martie 1719 – moare Sara Bergia

• 17 martie 1719 – este încoronată Ulrica Eleonora (a renunţat la monarhia absolută înainte de a fi ratificată regină de către Cabinet şi Adunarea parlamentară, în locul nepotului său, Charles Frederic, fiul primei fiicei a lui Charles al XI-lea, Hedwig Sophia)

• 26 mai 1719 – Ulrica Eleonora înnobilează familia lui Swedberg, numele fiind schimbat în Swedenborg,

Swedenborg este membru în Casa Nobililor

• vara anului 1719 – Swedenborg lucrează la furnale şi cuptoare ermetice

• 1720 – soţul reginei Ulrica Eleonora, Frederic este recunoscut de către Adunarea parlamentară rege al Suediei

• mai 1720 – **A doua călătorie europeană**

» pleacă de la Starbo – Amsterdam, Leiden, Aix-la-Chapelles, Liege

» 1721 – publică *Prodromus principium Rerum Naturalium* (*Principles of Chemistry* – *Principii de chimie* – n.t.)

» 21 mai 1721 – proprietatea lui Sara Bergia este divizată: Starbo este vândut, iar veniturile distribuite după cum urmează: o cincime împărţită între Swedenborg şi Lars Benzelstierna, patru cincimi mătuşii lui Emanuel Swedenborg, Brita Behm. Partea lui Swedenborg: 4.571 taleri

» 1722 – Swedenborg pleacă spre Cologne, Leipzig;

» cronică favorabilă despre Prodromus în Acta Eruditorum

» aprilie 1722 – se întoarce în Suedia

» se întâlneşte cu Regele Frederick şi Regina Eleonora la

Medevi

» iulie 1722 – revine la Stockholm

• noiembrie 1722 – Swedenborg publică *Modest Thoughts on the Fall and Rise of Swedish Money* (*Modeste gânduri despre deflaţia şi inflaţia sistemului monetar suedez* – n.t.), un pamflet împotriva devalorizării monedei, prezentat la Riksdag

• 1723 – Consistoriul Universităţii Upsala îl invită pe Swedenborg să aplice pentru postul de profesor, pentru postul lui Nils Celsius; Swedenborg refuză

• februarie 1723 – E. S. prezintă un memoriu, T *he Balance of Trade to Riksdag Committee on Commerce and On Noble and Base Metals* (*Balanţa de schimb adresată Comitetului din Riksdag referitoare la comerţ şi metalele nobile şi a celor de bază* – n.t.) către Comisia Minelor

• martie 1723 – Consiliul minelor îl numeşte pe E.S. Asesor Extraordinar

• 1724 – în proces cu mătuşa Brita Behm în legătură cu minele Axmar

• 1724 – Swedenborg caută să restaureze modelele lui

Polhem, depozitate la Colegiul Minelor, pentru un Muzeu al Tehnologiei la Stockholm şi un Muzeu al Mineritului la Falun

• mai 1724 – E.S. se vizitează cu Jesper Swedenborg şi Andreas Hesselius, întors din America; se vizitează cu Eric şi Anna Benzeliu; participă la întrunirea Societăţii Literare Upsala

• 15 iulie 1724 – Consiliul minelor îi acordă lui E.S. un salariu de 800 de taleri. Începe să fie angajat permanent în Consiliul minelor

• 1725 – Swedenborg îl ia sub aripa sa pe nepotul său, Eric Benzelius; îl instruieşte în fizică şi matematică

• 1726 – Swedenborg o curtează pe Stina Maja Steuchius – este refuzat

• 1728 – moare Hedwig

• Swedenborg se mută într-un apartament la Stora Nygatan pentru 5 ani

• 1729 – încheie *The Lesser Principia* (*Principii minore –* n.t.)

• 18 martie 1729 – J. Unge (cumnat) îl îndeamnă pe Swedenborg să-i ceară mâna fiicei cele mai mici a lui

Sebastian Tham;

• 15 iulie1724 – Swedenborg este numit definitiv Asesor al

Consiliul Minelor, cu un salariu de 1.200 de taleri.

• 17 decembrie 1729 – Academia de Ştiinţe din

St. Petersburg îl invită pe Swedenborg să devină membru

• 1733 – cumnatul său, Eric Benzelius devine episcop al

oraşului Linköping

• mai 1733 – **A treia călătorie europeană**

» 25 mai – Stralsund

» 27 mai – Greifswalde

» 28 mai – Neu Brandenburg

» 30 mai – Old Strelitz

» 2 iunie – Berlin

» 7 iunie – Dresden

» 20 iunie – termină *Principia*

» 23 iulie – Praga

» 19 August – Praga

» 30 august – Carlsbad

» 3 septembrie – Leipzig, publică *Principia*

» 1733 – comentează *Cosmologia lui Wolff* (cf. Woofenden,

Manual, paragrafele 37-38)

» 1734 – publică *Opera Philosophica et Mineralia*

(*I. Principia*; *II. On Iron and Steel*; I *II. On Copper*

and Brass) (*Opera Filosofică şi minerală (I. Principia;*

II. Despre fier şi oţel; III. Despre cupru şi alamă – n.t.).

Primită favorabil de critici în Acta Eruditorum

» primăvara 1734 – se întoarce în Suedia

• 3 iulie 1734 – participă în Consiliul Minelor

• 1735 – publică *On Infinite* (*Despre infinit* – n.t.)

• iulie 1735 – moare episcopul Swedberg

• 29 ianuarie 1736 – au loc funeraliile episcopului Swedberg

în Wästergötthland

• iulie 1736 – **A patra călătorie europeană**

» 17 iulie 1736 – pleacă spre Copenhaga, Amsterdam,

Belgia, Rotterdam. În Amsterdam meditează şi vede

„străfulgerări de lumină“

» 3 septembrie – Paris

» studiază cu Winslow (anatomist danez)

» vizitează Grădinile Luxemburgului, Notre Dame, Saint

Chapelle

» locuieşte în Rue de l’Observatoire

» 1738 – scrie The Cerebrum (Creierul mare – n.t.)

» vizitează Burgundia, Torino, Mt. Cenis

» 12 martie 1738 – Italia

» 07 aprilie 1738 – pleacă la Milano, Verona, Veneţia, Padova şi Florenţa

» 9 septembrie 1738 – soseşte la Roma

» 13 februarie 1739 – pleacă spre Genova, apoi Paris

» mai 1739 – revine la Amsterdam

» are din nou experienţe de „flux de lumină“

» toamna 1739 – trimite o masă de marmură încrustată acasă, în Suedia

» 27 decembrie – încheie *Oeconomia Regni animalis* (*Economia Regatului animalelor* – n.t.) (influenţe din Leeuwenhoek, Malpighi, Ruysch, Bidloo, Booerhave, Descartes, Haller)

» septembrie 1740 – Haga

» octombrie 1740 – spre Danemarca

» practică respiraţia superficială, simte o radiaţie misterioasă

» noiembrie 1740 – revine la Stockholm

• 10 decembrie 1740 – Swedenborg este acceptat în Academia de Ştiinţe, împreună cu Anders von Hopken, Carl Linnaeus, Jonas Alstromer, contele Tessin

• 1740 – 1741-publică *Oeconomia Regni animalis*

• 1741 – scrie *The Fibre* (*Caracterul* – n.t.)

• 9 octombrie 1741 – se mută în „Rantmasterehuset” n. 64 Slussen (al doilea etaj deasupra cafenelei)

• 1741 – 1742 – influenţat de şamanii laponi trăieşte separarea sufletului de trup (starea de „extaz în transă“)

• 1742 – scrie lucrarea *Rational Psychology* (*Psihologie raţională* – n.t.)

• 1743 – moare episcopul Eric Benzelius (cumnatul lui Swedenborg)

• 26 martie 1743 – cumpără o casă în sudul oraşului Stockholm (Hornsgatan); vinde titlurile în Starbo şi piesele de fierărie din perioada Dalecarlian contelui Gyllenborg

• iunie 1743 – îşi ia concediu de la Consiliul Minelor pentru a scrie *Regnum Animale* (*Regnul animalelor* – n.t.)

• iulie 1743 – Adolf Friedrich (fiul Louisei Ulrika) este ales succesor la tronul Suediei (1710-1771)

• A cincia călătorie europeană

» 21 iulie 1743 – pleacă spre Ystad, Pomerania, Hamburg, Bremen, Amsterdam, Leyden, Haga

» 1743 – scrie *Hieroglyphic Key* (*Cheia hieroglifică* – n.t.), începe studiul analogiilor

» 1743 – 1744 – publică *The Brain in Amsterdam* (*Inteligenţa în Amsterdam* – n.t.); îşi consemnează conflictele interioare şi visele în Jurnalul de vise

» 1744 – Haga: publică *Regnum Animali*, volumele I şi II

» 6 aprilie 1744 – în Delft, are viziunea lui Cristos

» Mai 1744 – Londra: împarte locuinţa cu Moravienii

-

» 21 septembrie 1744 – prima dată când i se adresează un spirit

» Octombrie 1744 – ultima consemnare *Jurnalul de vise* (cu excepţia celei din luna mai 1745)

» 1745 – publică Vol. III din *Regnum Animali*

» 1745 – alcătuieşte Indexul Bibliei

» 1745 – publică părţile I şi II din *Worship and Love of God* (*Venerarea şi dragostea de Dumnezeu* – n.t.)

» aprilie 1745, Londra – a doua viziune a lui Cristos (*Spiritual Diary* – *Jurnal spiritual* – n.t.), 12 decembrie 1747, nr. 397)

» primăvara lui 1745 – se întoarce la Stockholm; se mută în casa din Homsgatan; atunci când nu călătoreşte în străinătate trăieşte şi scrie acolo în următorii 20 de ani

• 1746 – 1747 – scrie *Word Explained* (*Cuvântul explicat* – n.t.)

• 1746 sau 1747 – are experienţe de scriere automată

• 1747 – 1756 – scrie *Spiritual Diary* (*Jurnal spiritual* – n.t.)

• primăvara 1747 – lui Swedenborg i s-a oferit postul de Consilier al Minelor

• 17 iulie 1747 – demisionează din Consiliul Minelor

• **A şasea călător**ie e**uropeană**

» 18 iunie 1747 – Olanda

» 21 martie 1748 – trăieşte experienţa morţii în timp ce este în Olanda

» septembrie 1748 – Anglia; apoi pleacă în Franţa să-şi

petreacă iarna

» decembrie 1748 – iunie 1756 – scrie *Arcana Coelestia*

(*Misterele Celeste* – n.t.)

» 1749 – Joachim Wretman, negustor suedez, devine

agentul lui Swedenborg

» vara 749 – tipograful John Lewis din Londra vinde

Arcana, vol. 1

» toamna 1749 – se află la Aix-la-Chapelle pentru odihnă

» 15 octombrie 1749 – Stephen Penny aduce laude

lucrării *Arcana*

» Primăvara 1750 – se întoarce în Suedia, rămâne în

Sodermarn, lângă lacul Malar şi Marea Baltică; începe

să se ocupe de grădinărit

» 1751 – moare regele Frederic; Adolf Frederick este

succesorul său

• 1751 – contesa Elizabeth Stierncrona Gyllenborg îi dă

lui Swedenborg manuscrisul ei (se spune că, mai târziu,

Swedenborg s-a referit la ea ca fiind soţia sa în lumea

spirituală. A murit în 1769)

• 1751 – Swedenborg îi întâlneşte în lumea spirituală

(printre alţii) pe: Dr. Govan Norberg; Adam Leyel; Johan Bergenstierna; Johan Moraeus; Hans Bjorck; Charles al XII-lea; Anders Swab; Arhiepiscopul Jacob Benzelius; Episcopul Rhydelius; Senatorul Sven Lagerberg; William Penn; Regina Christina (1626-1689; regină a Suediei, 1632-1654; a abdicat şi s-a convertit la catolicism); Saint Genevieve (Sfânta Genoveva), Maria, Sara Behm

• 31 august 1751 – moare Polhem

• 1755 – moare Lars Benzelstierna

• iulie 1756 – sunt executaţi 10 conspiratori care au vrut să răstoarne guvernul; Louisa Ulrica înfiinţează Partidul Curţii, înlocuindu-l pe Tessin cu contele von Hopken, ca Preşedinte al Consiliului

• toamna 1756 – recolte slabe, foamete, prohibiţie

• septembrie 1757 – se declară război între Suedia şi Prusia (încheiat în mai 1762)

• vara 1758 – **A şaptea călătorie europeană**

» 1758 – Londra – Swedenborg scrie şi publică *Earths in the Universe* (*Pamânturi în Univers* – n.t.), *The Last Judgment* (*Judecata de Apoi* – n.t.); *New Jerusalem and Its Heavenly*

Doctrine (*Noul Ierusalim şi doctrina sa cerească* – n.t.), *White Horse of the Apocalypse* (*Calul alb al Apocalipsei* – n.t.), *Heaven and Hell* (*Raiul şi Iadul* – n.t.)

» 5 ianuarie 1759 – Contele Gustav Bonde descoperă că Swedenborg este autorul lucrării *Raiul şi Iadul* (Bonde este fostul preşedintele al Consiliului Minelor, senator şi cancelar al oraşului Upsala)

» iunie 1759 – pleacă din Anglia către casă

• 19 iulie 1759 – E.S. are viziunea incendiului de la Stockholm, în timp ce este în Göteborg, în casa lui William Castell

• 1760 – Daniel Tilas, mineralog, scrie despre conversaţiile lui Swedenborg cu spiritele

• 1760 – Swedenborg participă la întrunirile filosofice de sâmbătă ţinute de Tessin, la Svindersvik

• 1760 – scrie o broşură despre Crezul Atanasian

• 1760 – prelatul Friedrich Christopher Oetinger, savant german şi scriitor, ia apărarea lui Swedenborg şi a sa împotriva Consistoriului de la Wurtemburg

• 1760 – Ludwig al IX-lea vrea să afle cum să vorbească cu

spiritele

• 5 martie 1760 – fostul prim-ministru Carl Gustav Tessin îl vizitează pe Swedenborg

• august 1760 – Dr. Johann Ernesti, profesor de teologie la Leipzig, critică scrierile teologice ale lui Swedenborg

• noiembrie 1760 – controversă cu Anders Nordencrantz, Consilier al Comerţului având ca subiect cursul de schimb valutar

• 1761 – Dr. Johan Rosen (profesor) şi Dr. Gabriel Andersson Beyer (învăţător) sunt plăcut impresionaţi de Swedenborg (mai târziu aveau să-i ia apărarea)

• 1761 – publică *On inlaying tables* (*Despre mesele încrustate* – n.t.)

• februarie 1761 – contele von Hopken este forţat să demisioneze din funcţia de prim-ministru: Partidul Politic „Caps" preia controlul guvernului

• primăvara 1763 – este vizitat de domnul Green (conform scrisorii lui Kant către domnişoara von Knobloch)

• primăvara 1763 – **A opta călătorie europeană**

» călătoreşte la Amsterdam

» 1763 – publică *Four Doctrines* (*Patru doctrine* – n.t.)

» 1763 – publică *Divine Love and Divine Wisdom* (*Iubirea şi înţelepciunea Divină* – n.t.)

» 1764 – publică *Divine Providence* (*Providenţa Divină* – n.t.)

• 1765 – **A noua călătorie europeană**

• 1766 – publică *Apocalypse Revealed* (*Apocalipsa revelată* - n.t.)

• primăvara 1766 – Londra – prezintă *Method of Finding Longitude by the Moon* (*Metodă de calculare a longitudinii cu ajutorul Lunii* – n.t.) în cadrul Societăţii Regale de Ştiinţe

• Septembrie 1766 – se întoarce la Stockholm

• 1766 – Nicholas Collin (student în astronomie) se întâlneşte cu Swedenborg; mai târziu avea să devină pastor al congregaţiei suedeze din Pennsylvania şi prieten apropiat al lui Benjamin Franklin

• mai 1768 – **A zecea călătorie europeană**

» 27 mai 1768 – la Göteborg şi Olanda

» publică *Conjugial Love* (*Dragostea conjugală* – n.t.)

» noiembrie 1768 – îl cunoaşte pe John Christian Cuno, care face un studiu aprofundat al învăţăturilor lui Swedenborg

» iarna 1768 – 1769 – în Suedia, începute opoziţia faţă de Swedenborg

» izbucneşte controversa în Consistoriu, în legătură cu învăţăturile lui Swedenborg, împărţindu-i în două tabere pe episcopul Lamberg şi protopopul Ekstrom, pe de o parte şi pe Dr. Beyer şi Rosen, pe de alta. Vicarul Ekebom consideră că doctrinele sunt dezgustătoare şi eretice şi ia măsuri pentru a preveni răspândirea învăţăturilor lui Swedenborg, condamnându-le şi acuzându-l pe acesta de Socinianism

» aprilie 1769 – este la Paris

» iulie 1769 – la Londra

» Thomas Cookworthy (farmacist) şi reverendul Thomas Hartley îl vizitează pe Swedenborg în Londra

» toamna 1769 – în Stockholm, Beyer şi Rosen îl apără pe Swedenborg, recomandând membrilor Consistoriului să îi studieze operele înainte să le condamne

» toamna 1769 – Swedenborg revine în Suedia

• 1769 – episcopul Filenius argumentează împotriva repunerii în circulaţie a celor 50 de copii confiscate ale

lucrării *Conjugial Love* (*Dragostea conjugală* – n.t.)

• 1769 – tentativă de a-l pune la adăpost pe Swedenborg; un prieten din Senat îl sfătuieşte să părăsească Suedia, pentru siguranţă, însă el refuză

• 1769 – publică *A Brief Exposition of the Doctrines of the New Church* (*O scurtă expunere a doctrinelor Noii Biserici* – n.t.), *Soul-Body Interaction* (*Interacţiunea dintre suflet şi corp* – n.t.)

• 2 ianuarie 1770 – Consiliul Regal cere Consistoriului să-i aducă la cunoştinţa Regelui abaterile lui Swedenborg

• Aprilie 1770 – Consiliul Regal nu găseşte nimic în neregulă cu doctrinele şi nu mai doreşte să facă publice controversele legate de Swedenborgianism

• Augustus şi Claes Alstromer (fraţi) îi apără pe Beyer şi pe Swedenborg în Departamentul de Justiţie

• 26 aprilie 1770 – Consiliul Regal decretează „totala dezaprobare, respingere şi interzicere” a doctrinelor teologice din scrierile lui Swedenborg. Beyer şi Rosen sunt condamnaţi, fiind sfătuiţi să se căiască şi le este interzis să predea teologia. Se ordonă confiscarea cărţilor.

• 25 mai 1770 – Swedenborg face apel la rege

• 19 iunie 1770 – întemeierea Noii Biserici în lumea spirituală

• iulie 1770 – **A unsprezecea călătorie europeană**

» iulie 1770 – Amsterdam

» 1771 – publică T *rue Christian Religion* (*Adevărata Religie Creştină* – n.t.)

» 1771 – moareregele Adolphus Frederick, Gustaval III-lea îi este succesor

» 1771 – Swedenborg publică al doilea pamflet despre etalonul monetar, reluând şi extinzându-şi lucrarea din 1722

» august 1771 – în Anglia

» 7 decembrie 1771 – la Stockholm, Consiliul Regal spune că există multe lucruri adevărate în scrierile lui Swedenborg şi dă ordin ca acuzaţii să fie trataţi cu blândeţe

» cazul Beyer / Rosen ajunge la Curtea de Apel Gotha

» cazul Beyer / Rosen ajunge la Universitatea Upsala

(Cazul este închis în 1773)

» decembrie 1771 – Swedenborg are un atac cerebral în Anglia, se recuperează parţial

» 1772 – Gustav al III-lea reinstaurează monarhia absolută

» 1772 – Swedenborg îşi ratifică învăţăturile, acceptă împărtăşania de la pastorul Arvid Ferelius;

• duminică, 29 martie 1772, ora 5 p.m. – Swedenborg moare (Dr. Hampe şi Messiter sunt medicii care l-au îngrijit)

• duminică 5 aprilie 1772, 4 p.m. – preotul Arvid Ferelius conduce funeraliile

• 7 octombrie 1772 – consilierul Minelor, Samuel Sandels aduce un elogiu în Sala Mare a Casei de Nobililor

• 1773 – Pastorul John Clowes din Manchester, Anglia, devine swedenborgian

• 1778 – Clowes înfiinţează Societatea Noua Biserică, în sânul parohiilor anglicane din Whitefield, aproape de Manchester

• 5 decembrie 1783 – Robert Hindmarsh adună primul grup de swedenborgieeni din Londra

• 31 iulie 1787 – grupul de la Londra constituie un cult, ca biserică separată

• 1786 – (Suedia) Von Hopken, Charles Nordenskiold şi Charles Wadstrom înfiinţează Societatea Exegetică şi Filantropică pentru a promova doctrinele lui Swedenborg.

Index

Numerele paginilor care se referă la ilustraţii sunt scrise

cu caractere italice şi îngroşate.

A

B

C

Cuvântul întrupat, 93

D

E

F

G

H

I

Î

J

K

L

M

Muzeul Mineritului, 37

N

O

P

R

S

T

36

U

V